

**”Vähempikin hehkutus riittää” – vai riittääkö?
Harlequin-romaanien rakkauskurssi
ja lukijoiden odotukset**

Päivi Paju
Tampereen yliopisto
Kieli- ja käännöstieteiden laitos
Käännöstiede (englanti)
Pro gradu -tutkielma
huhtikuu 2008

Tampereen yliopisto
Käännöstiede (englanti)
Kieli- ja käännöstieteiden laitos

PAJU, PÄIVI: ”Vähempikin hehkutus riittää” – vai riittääkö? Harlequin-romaanien rakkauskurssi ja lukijoiden odotukset

Pro gradu -tutkielma, 68 s. + englanninkielinen lyhennelmä 7 s. + 2 liitettä (7 + 24 s.)
Kevät 2008

Suomessa julkaistavista naisille suunnatuista romanttisista viihdelukemistoista merkittävin on Harlequin, johon kuuluu profiililtaan erilaisia sarjoja. Tässä tutkielmassa käsitellään suomennetuista Harlequin-sarjoista tällä hetkellä seksuaalisesti rohkeinta eli Viettelys-sarjaa ja selvitetään lukijan odotuksia ja mielipiteitä Viettelys-kirjojen rakastelukohtauksiin kuuluvan rakkauskurssin suomennoksista.

Rakkauskurssi kuvaa rakkauden ilmaisutapaa tai siitä puhumisen tapaa. Tässä tutkielmassa keskitytään rakkauskurssiin, jolla ilmaistaan fyysisiä rakkaudenosoituksia. Tutkimusten mukaan suomalaisten naisten suhtautuminen seksiin on muuttunut viime vuosikymmeninä avoimemmaksi. Alkukielisissä Harlequin-kirjoissa saattaa nykyään olla erittäin yksityiskohtaista ja suorasuukaista seksin kuvausta. Harlequin-kirjojen suomentajat kuitenkin manipuloivat eli lyhentävät ja muokkaavat usein juuri rakastelukohtauksia, koska kokevat, ettei suomen kielessä ole genreen tyylillisesti sopivaa rakkauskurssia seksin kuvaamiseen. Kustantaja ei halua, että Harlequin-kirjoja pidettäisiin edes pehmopornona, joten myös kustannustoimittajat hyväksyvät suomentajien manipulaation. Manipulointi on mahdollista, sillä viihdelukemistojen suomentamisprosessia voidaan kuvata ”käännöstehtailuksi”, joka poikkeaa merkittävästi muusta kaunokirjallisesta kääntämisestä. Harlequin-kirjojen suomentajalla on vapaat kädet muokata tekstiä sujuvammaksi ja eheämmäksi. Lisäksi suomennoksen standardipituus aiheuttaa sen, että tekstiä on lähes aina lyhennettävä, joskus jopa 20 %.

Lukijoiden mielipiteitä rakkauskurssista rakastelukohtausten kuvauksissa selvitettiin lukijakyselyn avulla, jossa vastaajat kertoivat mielipiteensä eri strategioilla suomennetuista tekstinäytteistä. Genren konventioihin tottumaton toinen vastaajaryhmä, joka koostui alle 45-vuotiaista käännöstieteen opiskelijoista, suhtautui kriittisemmin tekstinäytteiden kieleen ja sisältöön mutta pääosin piti rohkeammasta ja yksityiskohtaisemmasta kuvauksesta kuin Harlequin-kirjoja aiemmin lukeneiden, yli 45-vuotiaiden vastaajien ryhmä, joka halusi tekstin jättävän enemmän varaa mielikuvitukselle. Vastaajien enemmistö ei pitänyt kovin yksityiskohtaista kuvausta romanttisena, mutta toisaalta melko rohkean kuvauksen katsottiin kuuluvan Viettelys-kirjoihin, joten rakastelukohtauksia ei pitäisi jättää pois kokonaan. Ryhmien välillä ja sisällä oli paljon hajontaa ja tekstinäytteet herättivät osittain hyvin ristiriitaisiakin mielipiteitä, mikä kertonee siitä, kuinka henkilökohtainen asia seksi on. Iältään ja elämäkokemukseltaan heterogeenisen lukijakunnan odotuksiin vastannee kyselyn tulosten perusteella parhaiten rakastelukohtausten suomennos, jonka kieli on rohkeaa mutta romanttista ja jossa vältetään kliseisiä ilmaisuja ja epäluontevaa dialogia.

Avainsanat: kääntäminen, romanttiset viihdelukemistot, rakkauskurssi, lukijatutkimus

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO.....	1
2 ROMANTTISET VIIHDELUKEMISTOT.....	5
2.1 Romanttisen massaviihdekirjallisuuden historiaa	5
2.2 Kustannusyhtiö Harlequin	6
2.3 Harlequin-romaanit.....	7
2.4 Viihdelukemistojen ”käännöstehtailu”	10
2.5 Harlequin-romaanit käännettynä	11
3 RAKKAUSDISKURSSI	16
3.1 Viihdelukemistojen rakkausdiskurssi ja figuurit	16
3.2 Romantiikkaa, erotiikkaa vai pornoa?	17
3.3 Rakkausdiskurssin kääntäminen.....	20
4 VIIHDELUKEMISTOJEN LUKIJA	24
4.1 Lukijatutkimusten vaikutus kustannuspolitiikkaan	24
4.2 Mitä lukija odottaa romanssilta?	26
4.3 Mitä kääntäjä odottaa lukijalta?.....	28
5 AINEISTO.....	32
5.1 Tekstinäytteet	32
5.1.1 Näytteet 1A ja 1B	32
5.1.2 Näyte 2.....	35
5.1.3 Näyte 3.....	36
5.1.4 Näyte 4.....	37
5.1.5 Näyte 5.....	40
5.2 Kyselylomake	41
5.3 Vastajaat	42
5.4 Vastaukset.....	44
5.4.1 Lyhennetty vai lyhentämätön?	44
5.4.2 Alkuteos, jossa ei ole lyhentämisen varaa	47
5.4.3 Tarinan kertojaminänä mies	49
5.4.4 Kääntäjänä mies.....	51
5.4.5 Viettelys vs. Liekki.....	53
6 YHTEENVETO	55

LÄHTEET

ENGLISH SUMMARY

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake

Liite 2: Tekstinäytteet

1 JOHDANTO

Kaikkialla maailmassa naiset lukevat romanttisia viihderomaaneja, joista suuri osa kuuluu johonkin viihdelukemiston sarjaan. Näistä viihdelukemistoista maailmanlaajuisesti suurin ja tunnetuin on Harlequin. Pääosin angloamerikkalaisten naisten kirjoittamia Harlequin-romaaneja käännetään kahdellekymmenelleviidelle kielelle ja julkaistaan lähes sadassa maassa kaikkiaan noin 130 miljoonaa kappaletta vuosittain (Harlequin a).

Romanttinen genre ei ole uusi ja moderni asia, vaan se on yksi vanhimmista populaari-kirjallisuuden muodoista. Romantiikka kukki kirjallisuudessa niin antiikin Kreikassa, keskiajalla kuin Shakespearen aikaan. (Hansson 1998, 12.) Aina 1700-luvulle saakka romansseja kirjoittivat ja lukivat aristokraattiset miehet ja naiset; vasta sen jälkeen romansseista tuli naisten kirjallisuutta (Jones 1986, 198). Nykyään rakkausromaaneja pidetään lähinnä naisten ”hömpänä”, ja etenkin television saippuaopperoihin verrattavia viihdelukemistojen romansseja ei kirjallisuustieteilijöiden ja -kriitikoiden parissa arvosteta. Kuitenkin viihdelukemistoihin kuuluvien kirjojen julkaisu- ja myyntimäärät ovat valtavia ja osoittavat, että näillä kirjoilla riittää lukijoita, mikä on herättänyt myös joidenkin (lähinnä feministi)tutkijoiden mielenkiinnon. Esimerkiksi Janice A. Radway (1987), Tania Modleski (1990), Ann Barr Snitow (1983) ja Ann Rosalind Jones (1986) ovat genreä tutkineet ja selvittäneet, miksi naista näennäisesti alistavat, kaavamaiset ja stereotyyppisiä henkilöihahmoja esittävät viihdelukemistot kiinnostavat eri-ikäisiä ja eri asemassa olevia naislukijoita.

Viihdelukemistoja julkaisevien kustannusyhtiöiden (kuten myös alan suurimman yhtiön Harlequin Enterprises Limitedin) tavoitteena on tuottaa viihdettä massoille mahdollisimman edullisesti. Tuotteen standardisoinnin, suurten painosmäärien, säännöllisen ilmestymistahdin ja edullisten jakeluteiden ansiosta kustannukset pystytään pitämään alhaisina ja voitot suurina. Kirjojen ulkonäön ja sisällön standardisoinnilla pyritään tarjoamaan lukijalle sitä, mitä hän osaa jo odottaa ja mihin hän on tottunut. Markkinatutkimusten avulla yhtiöt selvittävät lukijoiden mielipiteitä ja odotuksia ja toimivat niiden mukaisesti pitääkseen vanhat lukijansa ja saadakseen myös uusia. Kirjat julkaistaan sarjoissa, joista kukin on tietyllä tavalla profiloitu ja siten myös tietynlaiselle lukijalle suunnattu.

Vaikka Harlequin-kirjojen sisältö noudattaa aina pitkälti samaa kaavaa (esimerkiksi kaikissa tarinoissa on aina loppujen lopuksi kyse todellisesta, aidosta rakkaudesta, ja jokaisessa kirjassa on onnellinen loppu), aikojen muuttuessa myös kirjojen sisältö on muuttunut nykylukijan ajatusmaailmaa paremmin vastaavaksi. Selvimmin muutoksen huomaa ehkä siinä, kuinka sankarittaresta on tullut aiempaa itsenäisempi ja kuinka seksiä ja naisen suhtautumista seksiin kuvataan. Kolmisenkymmentä vuotta sitten julkaistuissa Harlequin-kirjoissa sankarittaret olivat neitsyitä, jotka rakastelivat ensimmäisen kerran kirjan sankarin kanssa, yleensä vasta sankariparin mentyä naimisiin (Jones 1986, 198–199). Rakastelukohtauksia ei siis kirjoissa ollut, korkeintaan seksiin saatettiin vihjata. Nykyään ilmestyvissä Harlequin-kirjoissa sankarittaret voivat olla seksuaalisesti hyvinkin kokeneita, ja seksiä saatetaan kuvata erittäin suorasukaisesti ja yksityiskohtaisesti. Osa Harlequin-sarjoista on myös selkeästi seksuaalisesti rohkeammaksi profiloitu, kuten Harlequin Temptation tai Silhouette Desire. Parin vuoden ajan Harlequin on julkaissut Pohjois-Amerikassa Spice-sarjaa, jossa julkaistaan muita sarjoja rohkeampaa ja eroottisempaa viihdettä naisille. Suomessa nykyisin julkaistavista sarjoista rohkein on Viettelys-sarja.

Olen kääntänyt kuuden vuoden aikana yhteensä 39 Harlequin-romaanin: 3 Julia-sarjaan, 21 Romantiikka-sarjaan ja 15 Viettelys-sarjaan. Harlequinien kääntämisessä on paljon eroja yleiseen kaunokirjalliseen kääntämiseen verrattuna. Romanttisten viihdelukemistojen standardisointi tuo mukanaan myös pituusvaatimuksen: suomenkielisen perus-Harlequinin pituus on aina 160 sivua. Tämä tarkoittaa sitä, että tekstiä on lähes aina lyhennettävä. Mitään tarkkoja sääntöjä tekstin lyhentämisestä ei ole, päätösvalta jää pitkälti kääntäjälle. Suomen Harlequin-toimittajien ohjeissa todetaan, että on tärkeää säilyttää tunnelma, joka paljastaa päähenkilöiden tunteet. Tarpeetonta maalailua, yksityiskohtia ja jankuttavaa toistoa voi huoletta karsia, mutta tarinan täytyy säilyä eheänä eikä lyhentäminen saa näkyä lukijalle. (Junnila & Lindqvist 2006b.) Yksi toimittajien hyväksymä keino lyhentää tekstiä on pitkien, monen sivun pituisten rakastelukohtausten huomattavakin lyhentäminen tai muokkaaminen. Monet kääntäjät kokevat rakastelukohtausten kääntämisen erittäin vaikeaksi ja käyttävät tätä mahdollisuutta mielellään. Asiaa on tutkinut omassa pro gradu -työssään Eeva Parviainen (2002), joka tutki kolmen Harlequin-kirjan suomennosta ja totesi, että eniten kääntäjät manipuloivat eli lyhentävät ja tiivistävät rakastelukohtauksia. Myös Harlequinin Suomen päätoimittaja on todennut, että kääntäjät joutuvat työstämään eniten juuri rakastelukohtauksia (Parviainen 2002,

90). Parviaisen tulkinnan mukaan rakastelukohtausten kääntäminen on vaikeaa, koska suomen kielen diskurssijärjestelmästä puuttuu vaikenemisen perinteen vuoksi viihdelukemiston rakkausdiskurssiin tyyllisesti sopiva perinne, vaikka seksiin muuten suomalaisessa kulttuurissa ja yhteiskunnassa suhtaudutaan luontevasti (Parviainen 2002, 91).

Keväällä 2006 Tampereen yliopiston käännöstieteen laitoksessa järjestämälläni romanttisen viihteen kääntämisen kurssilla opiskelijat käänsivät kukin yhden luvun Harlequin Viettelys -sarjan romaanista ja vertasivat omaa käännöstään myöhemmin julkaistuu suomennokseen. Monet opiskelijat kommentoivat rakastelukohtausten kääntämisen hankaluutta, mutta totesivat myös, että todennäköisesti lukija odottaa Viettelys-sarjan kirjan olevan ”kuumempi” ja suorasukaisempi kuin esimerkiksi Romantiikka-sarjan kirjan. Kommentit saivat minut pohtimaan jälleen, onko lukijan odotusten pettämistä laimentaa rakastelukohtauksia lyhentämällä ja muokkaamalla niitä tai jopa jättää ne kokonaan pois suomennoksesta. Eikö suomen kielessä tosiaankaan ole seksin suhteen romanttista rekisteriä, joka istuisi luontevasti Harlequin-kirjojen imagoon? Pohdin myös, poikkeavatko suomalaisten naisten asenteet ja mielipiteet todella niin paljon amerikkalaisten tai englantilaisten naisten ajatusmaailmasta, ettei suomalainen naislukija siedä yhtä suorasukaista seksin kuvailua kuin alkutekstien lukija.

Ajatus kaunokirjallisen tekstin manipuloinnista sotii pahasti niitä oppeja vastaan, joita olen aiemmin opinnoissani etenkin kaunokirjallisen kääntämisen kursseilla saanut, ja aluksi olikin hyvin vaikea ottaa niitä vapauksia, joita Harlequinien kääntäjälle tarjottiin ja jopa määrättiin. Yhä minulla herää kääntäjänä välillä epäily, että menen yli siitä, missä aita on matalin, kun lyhennän tai muokkaan hankaliksi kokemiani rakastelukoh-
tauksia rajusti, vaikka teenkin sen täysin ”laillisesti” eli lyhentämisen tarpeen sanelema-
na ja toimeksiantajan hyväksymänä.

Näistä kokemuksista ja ajatuksista nousi tutkimukseni aihe: rakkausdiskurssin kääntäminen Harlequin Viettelys -kirjojen rakastelukohtausten kuvauksissa. Koska minua kiinnostavat ennen kaikkea lukijoiden mielipiteet ja odotukset, selvitän niitä lukijakyselyn avulla. Toivon kyselyn avulla saavani selville, odottaako lukija Viettelys-kirjan sisältävän seksin kuvausta enemmän kuin muissa Harlequin-sarjoissa ja kuinka paljon ja kuinka yksityiskohtaista kuvausta lukija odottaa tai haluaa lukea. Tätä yritän selvittää valitsemalla muutaman, hiukan eri käännösstrategioilla suomennetun tekstinäytteen

rakastelukohtauksista Viettelys-sarjan kirjoista ja vertailun vuoksi myös jo lopetetusta, Viettelystä rohkeammasta Liekki-sarjasta. Lisäksi otan kyselyyn mukaan kaksi lyhentämisen suhteen erilaisilla strategioilla käännettyä tekstinäytettä samasta alkutekstistä. Toivon kyselyn vastausten antavan osviittaa siitä, onko Harlequin-käännöksissä valittu manipulointilinja oikea ja lukijan kannalta toimiva. Osittain toivon myös näiden vastausten avulla saavani oikeutuksen omalle toiminnalleni, joka sotii oppimiani ja omaksu-miani käänносperiaatteita vastaan.

Ennen lukijakyselyosiota valotetaan seuraavassa luvussa romanttisten viihdelukemistojen historiaa ja kerrotaan hieman Harlequinista yrityksenä sekä sen julkaisemista kirjoista ja niiden kääntämisestä. Kolmannessa luvussa perehdytään rakkausdiskurssin käsitteeseen ja määritellään, mitä sillä tässä tutkimuksessa tarkoitetaan. Samassa luvussa käsitellään myös seksin, erotiikan ja pornon rajoja sekä rakkausdiskurssin kääntämisen erityispiirteitä Harlequin-kontekstissa. Neljännessä luvussa keskitytään lukijaan, lukijan odotuksiin, lukijatutkimukseen sekä kustantajan ja lukijan ja toisaalta kääntäjän ja lukijan väliseen suhteeseen. Luvussa 5 esitellään tutkimusaineistona käytetyt Harlequin Viettelys -sarjan ja Harlequin Liekki -sarjan kirjat, joista kyselyssä mukana olleet tekstinäytteet on valittu, sekä kyselyssä käytetty lomake. Samassa luvussa analysoidaan kyselyn vastauksia. Viimeisessä luvussa pohditaan ja arvioidaan kyselyn tuloksia.

2 ROMANTTISET VIIHDELUKEMISTOT

Yli kolmasosa massamarkkinoiduista taskukirjoista on romanttista viihdettä, ja suurin osa romanttisesta viihteestä julkaistaan viihdelukemistoina eli kuukausittain ilmestyvinä, formaatiltaan standardisoituina, värikoodattuina rakkauskertomuksina, joissa käsitellään päähenkilöiden (miehen ja naisen) välisen suhteen kehittymistä ja joissa on aina onnellinen loppu (Paizis 1998, 1).

2.1 Romanttisen massaviihdekirjallisuuden historiaa

Massaviihdeksi luettavien romanttisten viihdelukemistojen standardisoinnilla kustantajat ovat pyrkineet minimoimaan kustannukset ja maksimoimaan tuotot. Valtavien painosmäärien tuottaminen alhaisilla yksikkökustannuksilla tuli mahdolliseksi rotaatiopainokoneen kehittämisen ja nopeasti kuivuvan synteettisen liiman keksimisen myötä. Koska oli halvempaa pitää painokoneet jatkuvasti käytössä, alettiin tuottaa säännöllisesti ilmestyviä julkaisuja. Uusien, edullisten jakeluteiden käyttäminen (päivittäistavara-kaupat, lehtioskot jne.) perinteisten kirjakauppojen sijaan toi kirjat kuluttajien jokapäiväisten kulkureittien varrelle ja helposti saataville. (Radway 1987, 20, 27–28.) Uusia lukijoita hankittiin käyttämällä uusia, tehokkaita markkinointistrategioita, kuten mainostamalla televisiossa, jakamalla ilmaisia näyttekirjoja pesuainepakkauksen mukana, järjestämällä kirjojen alennuskampanjoita ja keräämällä ilmaisten katalogien tilaajien osoitetietoja suoramarkkinointia varten (mts. 40–41). Jo 1800-luvulla huomattiin, että lukijoista voidaan pitää kiinni tarjoamalla heille loputtomasti ensimmäisen menestysteoksen toisintoja (mts. 23), ja nykyiset viihdelukemistojen kustantajat noudattavat samaa periaatetta eli tarjoavat sitä, minkä on todettu lukijoita kiinnostavan. Ulkoasunsa, pituutensa ja sisältönsä puolesta standardisoidun kirjan ostaja puolestaan voi aiempien kokemustensa perusteella odottaa kirjalta tietynlaista sisältöä ja tarinaa, olipa kirjailija kuka tahansa.

Suomessa massaviihdekirjallisuus on aina ollut pääosin muualta tuotua, lähinnä englannista käännettyä kirjallisuutta, koska kustannusyhtiöille käännettäminen on ollut halvempaa kuin kotimaisten kirjojen kustantaminen. Suomalaista romanttista populaariviihdettä on julkaistu lähinnä viikoittain ilmestyvinä sanomalehden tai aikakauslehden muotoisina novellilukemistoina. (Niemi 1975, 39–46.) Suomen vanhin kaunokirjallinen

viikkolehti Nyyrikki on ilmestynyt Suomessa jo yli sata vuotta (Kolmiokirja c). Myös 1959 aloittanut Regina-lehti ilmestyy edelleen, nyt kaksi kertaa kuukaudessa (Kolmiokirja a, Regina n.d.). Molempia lehtiä kustantava Kolmiokirja Oy julkaisee myös kuukausittain ilmestyviä, kotimaisten kirjailijoiden kirjoittamia pienenromaanien lisäksi muunkinlaisia romaaneja (mm. Gummeruksen vuonna 1963 julkaisema Erling Poulsenin romaani *Älä itke, Saara* (Poulsen 1963) julkaistiin Femina-sarjassa vuonna 1973 nimellä *Älä itke, Sara* (Poulsen 1973)) ja jonka alkuteokset saattoivat olla englannin lisäksi esimerkiksi saksan- tai ruotsinkielisiä. Suomen kansallisbibliografia Fennicassa on luetteloitu yhteensä 178 Vaasa Oy:n 1970–80-luvulla ilmestynyttä Femina-sarjan kirjaa, ja Feminan lisäksi Vaasa Oy julkaisi myös muita romanttisia sarjoja, kuten Jessica ja Ruususarja (Fennica n.d.). Nykyisin Suomessa ilmestyvistä romanttisista viihdelukemistoista kaikkein näkyvin on Harlequin.

2.2 Kustannusyhtiö Harlequin

Harlequin Enterprises Limited on maailman suurin naisille suunnattujen romanttisten viihdelukemistojen kustannusyhtiö. Yhtiö aloitti toimintansa vuonna 1949 Kanadassa pienenä taskukirjojen kustantajana. Aluksi se osti brittiläiseltä Mills & Boonilta oikeudet julkaista sen romanttisia kirjoja Pohjois-Amerikassa, mutta vuonna 1971 Harlequin osti koko brittikustantamon. (Parviainen 2002, 16.) 1970-luvulla Harlequin kasvoi voimakkaasti, ja 1980-luvulla se alkoi laajentua kansainväliseksi yritykseksi. Vuonna 1984 kilpaileva amerikkalainen Silhouette Books liitettiin osaksi Harlequinia. (Hemmungs Wirtén 1998, 63–69.) Harlequinin pääkonttori sijaitsee yhä Torontossa Kanadassa, mutta sillä on toimipaikka myös viidessätoista muussa maassa ympäri maailman. Harlequin-kirjoja julkaistaan yli 100 maassa, ja niitä käännetään 25 kielelle. Vuonna 2005 Harlequin-kirjoja myytiin maailmassa kaikkiaan noin 130 miljoonaa kappaletta. (Harlequin a.) Vuonna 1981 kanadalainen lehtiyhtiö Toronto Star osti Harlequin Enterprises Ltd:n, ja nykyään se on osa suurta Torstar-mediayhtiötä, jolla on myös televisiotoimintaa Kanadassa (Lindqvist 2005, 55; Torstar n.d.).

Pohjoismaiden toimipiste Förlaget Harlequin AB on perustettu 1979, ja se sijaitsee Tukholmassa. Förlaget Harlequin julkaisee vuosittain yhteensä yli 800 nimikettä Ruot-

sisä, Norjassa, Tanskassa ja Suomessa, ja sen liikevaihto on 125 miljoonaa Ruotsin kruunua. Kirjoja myydään sekä kaupoissa että kestopöytäkirjojen myyntinä kirjakerhomyyntin tapaan. (Harlequin b.) Harlequin-kirjojen osuus kaikesta Skandinaviassa myydystä romanttisesta viihdekirjallisuudesta on 69 % (Faktaa Harlequinista n.d.). Suomessa Harlequin on toiminut samoin vuodesta 1979 lähtien. Ensin toiminnasta vastasi Förlaget Harlequinin tytäryhtiö Oy Harlequin Ab, mutta se lakkautettiin vuonna 1999, ja nykyisin Suomen Harlequin on Förlaget Harlequinin haara. (Parviainen 2002, 48–49.) Förlaget Harlequinilla on Suomessa päätoimittaja ja yksi vakituinen toimittaja; tällä hetkellä (maaliskuu 2008) Suomessa toimii freelance-pohjalta 35 suomentajaa, 8 toimittajaa ja 7 oikolukijaa (P. Junnila, sähköposti 26.3.2008). Pohjoismaissa myydään vuosittain noin 3,5 miljoonaa Harlequin-kirjaa, joista Suomessa noin 557 000 kirjaa (Faktaa Harlequinista n.d.).

2.3 Harlequin-romaanit

Harlequin-romaanit ovat alun perin englanniksi kirjoitettuja, romanttisia tarinoita naisille. Myös kirjailijat ovat lähes yksinomaan naisia. Eri maissa julkaistaan profiililtaan erilaisia Harlequin-sarjoja. Harlequin Enterprises Ltd julkaisee yli kolmeakymmentä erilaista sarjaa, joiden joukossa ovat mm. afroamerikkalaisten kirjailijoiden kertomuksia julkaiseva Kimani Press -sarja, hengellistä romantiikkaa tarjoava Steeple Hill -sarja sekä paranormaalit ilmiöt romantiikkaan yhdistävä Silhouette Nocturne -sarja (Harlequin d).

Harlequin-kirjojen päätarkoitus on olla viihdyttäviä ja romanttisia. Päähenkilöinä on aina nainen ja mies, joiden välille syttyy aito, avioliittoon johtava rakkaus. tarinat päättyvät aina onnellisesti, vaikka sankariparilla voi olla matkan varrella paljonkin vastoinkäymisiä. Perus-Harlequinin juonikaava on tiivistettynä suunnilleen: nainen, mies, leimahdus, vastoinkäyminen, alttari. Radway (1987, 134) on määritellyt ihanteellisen viihderomanssin kaavan tarkemmin:

1. Sankarittaren sosiaalinen identiteetti tuhoutuu.
2. Sankaritar suhtautuu vihamielisesti aristokraattiseen mieheen.
3. Aristokraattinen mies vastaa sankarittarelle epämääräisesti.
4. Sankaritar tulkitsee sankarin käytöksen pelkästään seksuaaliseksi kiinnostukseksi.
5. Sankaritar suhtautuu ynseästi sankarin käytökseen.

6. Sankari kostaa rankaisemalla sankaritarta.
7. Sankari ja sankaritar ovat erossa toisistaan fyysisesti ja/tai emotionaalisesti.
8. Sankari kohtelee sankaritarta hellästi.
9. Sankaritar vastaa hellyyteen lämpimästi.
10. Sankaritar arvioi uudelleen sankarin aiempaa epämääräistä käytöstä ja uskoo sen johtuvan aiemmasta pettymyksestä.
11. Sankari kosii / julistaa avoimesti rakkauttaan / todistaa sitoutumisensa osoittamalla erittäin suurta hellyyttä.
12. Sankaritar vastaa seksuaalisesti ja emotionaalisesti.
13. Sankarittaren sosiaalinen identiteetti eheytyy.

Omien kokemusteni mukaan nämä peruselementit löytyvät yhä monesta Harlequin-kirjasta. Usein sankaritar on tarinan alussa kokenut jonkin vastoinkäymisen, kuten suhteen päättymisen / avioeron, läheisen kuoleman tai työpaikan menettämisen. Hän kohtaa sankarin, joka nykyisissä Harlequineissa saattaa olla aivan tavallinen mies, ja heidän välillään kipinöi välittömästi. Toinen tai kumpikaan osapuoli ei kuitenkaan syystä tai toisesta joko tunnista tai tunnusta syvimpiä tunteitaan vaan taistelee niitä vastaan ja yrittää selvittää tilanteesta osoittamalla välinpitämättömyyttä tai vihamielisyyttä toista osapuolta kohtaan. Vastustamaton fyysinen veto voima kuitenkin vetää sankaritarta ja sankaria toisiaan kohti, ja lopulta he antavat sille periksi. Kun toinen tai molemmat ovat jo tunnustaneet rakkautensa ainakin itselleen, matkaan tulee usein vielä mutka, joka pitää rakastavaiset hetken erossa, mutta lopulta väärinkäsitykset selvitetään, rakkaus voittaa ja pari astelee alttarille.

Ann Rosalind Jones vertasi vuosina 1983–84 ilmestyneitä Mills & Boonin (Harlequin-kirjojen brittiläinen ”kantaäiti”) romansseja genreen vakiintuneeseen (ja Jonesin mukaan tutkimuksen aikaan yhä vanhempien kirjailijoiden käyttämään) kaavaan ja totesi tarinoiden asetelman muuttuneen aiemmasta. Aiempien tarinoiden tyypillinen juonikuvioli seuraava: Nuori, noin kaksikymmenvuotias, yhä koskematon sankaritar, jolla ei ole perhettä tai läheisiä ystäviä eikä tyydyttävää työtä, kohtaa 7–10 vuotta vanhemman, menestyneen, seksuaalisesti kokeneen ja dominoivan, synkkämielisen sankarin. Päähenkilöiden välillä vallitsee niin vahva veto voima, että muu maailma häviää taustalle. Sankari ottaa ohjat käsiinsä seksuaalisesti, eikä sankarittarelle jää muuta vaihtoehtoa kuin alistua tai paeta. Sankaritar yrittää ymmärtää sankarin käytöstä, joka on välillä hel-

lää, välillä torjuvaa. Erossa olon jälkeen sankari lopulta palaa sankarittaren luo, selittää aiempaa käytöstään, tunnustaa rakkautensa ja kosii. Tarina päättyy syleilyyn, joka ei kuitenkaan johda pidemmälle vaan keskeytyy, kun päähenkilöt lähtevät kertomaan ilouutista muille tai päättävät odottaa siihen saakka, kunnes ovat naimisissa. (Jones 1986, 198–199.)

Jonesin tutkimissa vuosina 1983–84 ilmestyneissä Mills & Boon -romansseissa sitä vastoin sankaritar saattaa osoittaa oma-aloitteisesti intohimoa sankaria kohtaan ja antautua intohimonsa valtaan heti, kun hän ymmärtää, että sankarin halu häntä kohtaan tekee sankarista yhtä riippuvaisen hänestä kuin hän on sankarista. Sankaritar ei enää odota avioliiton tuomaa turvallisuutta, vaan varmuutta siitä, että sankari on yhtä haavoittuvainen kuin hän. Rakastelukohtauksissa sankari ja sankaritar esitetään samanveroisina. Lisäksi sankarittarella on tyydyttävä työ, jota hän myös haluaa jatkaa avioliiton solmittuaan. Sankari puolestaan on aiempaa hellempi ja huolehtivampi ja suvaitsee vaimonsa työssäkäynnin, ainakin pienen suostuttelun jälkeen, toisin kuin varhaisemmissa tarinoissa, joissa sankaritar tyytyi vaimon ja äidin rooliin ja jätti uran tekemisen suosiolla perheenpäälle. (Jones 1986, 209–213.) Nykyisissä 2000-luvun Harlequin-romaneissa jopa sankari saattaa olla epävarma ja haavoittuvainen, kuten esimerkiksi Elizabeth Bevarlyn romaanissa *Ihana, hirveä ihailija* (Bevarly 2005). Jos aiemmin sankari suhtautui vaimonsa työssäkäyntiin kielteisesti tai suostui siihen vain vastahakoisesti, nykyään sankari saattaa jo kannustaa vaimoaan ja lastensa äitiä luomaan omaa uraa, kuten vaikkapa Carol Marinellin romaanissa *Rahaa, rahaa* (Marinelli 2007). Hansson (1998, 167) toteaaakin, että nykyään romanttisen viihdelukemiston sankarittarella on piirteitä, joita aiemmin oli vain miehellä eli hänellä voi olla oma ura, kunnianhimoa, valtaa ja itsenäisyyttä.

Perinteisesti rakkausdiskurssi on tarjonnut naiselle roolia passiivisena romanssin oppilaana ja miehelle opin välittäjänä (Soikkeli 1998, 18). Tämä perinteinen asetelma on yhä ainakin jossain määrin voimassa viihdelukemistojen romansseissa, joissa mies on tyypillisesti naista vanhempi ja kokeneempi, vaikka seksuaalisesti avoimemmat romanssit ovat kasvattaneet suosiotaan 1980-luvulta lähtien, ja viattomien nuorten tyttöjen tilalle ovat tulleet seksuaalisesti aktiiviset, itsenäiset uraiset, kuten Parviainen (2002, 24) toteaa. Vaikka nykyisten viihderomanssien sankaritar olisikin jo seksuaalisesti kokenut, ehkä jopa ollut aiemmin naimisissa, vasta sankarin avulla hän kokee seksuaalisen herä-

tyksen eli kokee ensimmäistä kertaa täydellisen tyydyttävää seksiä, mikä genren luonteen mukaisesti selittyy sillä, että hän on löytänyt ”sen oikean” ja että kyseessä on tosi rakkaus.

2.4 Viihdelukemistojen ”käännöstehtailu”

John Miltonin mukaan massamarkkinoille käännettävässä kirjallisuudessa kerronta supistetaan kaikkein olennaisimpiin asioihin ja epäoleelliset sivujuonteet ja tyylliseikat jätetään pois (Milton 2001, 48). Milton kuvailee massaviihteen kääntämistä ”käännöstehtailuksi” (factory translation), joka poikkeaa monella tavalla perinteisestä kaunokirjallisuuden kääntämisestä. Käännöstehtailussa kääntäjä on osa tiimiä, käännöksiä tuottavaa ”liukuhinaa” eikä itsenäinen toimija. Käännökset räätälöidään sopimaan tietyille markkinoille, ja niiden deadlinet ovat tiukat. Kirjailija menettää pyhyytensä, sillä kaupallinen tuotanto heikentää kirjailijan arvoasemaa, ja kirjailijan (kriittiset) mielipiteet yleensä häivytetään käännöksistä. Kirjojen aihe, kieli, tyyli, koko ja jopa paino on standardisoitu, minkä vuoksi kirjoja täytyy yleensä lyhentää. Myös kirjojen ulkonäkö (kansikuva, värikoodaus) on standardisoitu. Samoja käännöksiä hyödynnetään uusintapainoksissa tai ”uusien” käännösten pohjana. Käännöstehtailut kirjat ovat kertakäyttötavaraa, eikä niitä löydy kirjastojen kirjaluetteloista. (Milton 2001, 57–63.)

Miltonin käännöstehtailun käsite sopii hyvin myös romanttisiin viihdelukemistoihin, vaikka käsitteellä hän alun perin viittasi ensimmäisen brasilialaisen kirjakerhon Clube do Livron julkaisemiin lukemaan tottumattomalle keski- ja työväenluokalle tarkoitettuihin halpoihin kirjoihin, jotka olivat usein klassikoiden käännöksiä. Romanttiset viihdelukemistot ovat standardisoituja niin sisältönsä, kielensä, pituutensa kuin ulkoasunsa suhteen. Kuukausittain ilmestyvien kirjojen ilmestymispäivät lyödään lukkoon ennen kääntämistä, joten käännösten sovituista palautusajoista täytyy pitää kiinni, jotta kirja ehtii myyntiin ajallaan. Kirjojen myyntiin vaikuttaa enemmän se, mihin sarjaan ne kuuluvat kuin se, kenen kirjoittamia ne ovat, eikä kirjailijan persoonallisen tyylin välittäminen ole yhtä tärkeää kuin tarinan kertominen sujuvasti ja viihdyttävästi. Kirjaston hyllyiltä viihdelukemistoja ei juuri löydy, vaikka lukijoita niillä varmasti riittäisi. Kirjat ovat myynnissä yleensä kuukauden ajan, ja seuraavan kuukauden kirjojen ilmestyessä vanhat poistetaan kauppojen hyllyistä. Vanhoja kirjoja saa käsiinsä lähinnä vain antikvareista.

2.5 Harlequin-romaanit käännettynä

Harlequineja käännetään 25:lle eri kielelle (Harlequin a). Alun perin englanniksi kirjoitetut Harlequin-romaanit heijastavat vahvasti perinteistä anglosaksista arvomaailmaa, mutta käännettynä tarinoita luetaan monissa erilaisissa kulttuureissa. Käännetty Harlequin-tarinat ovat voineet jopa muuttaa maan omaa kirjallista kulttuuria. Näin on tapahtunut esimerkiksi Japanissa sen jälkeen, kun Harlequin alkoi ilmestyä siellä vuonna 1979. Japanissa on tapahtunut rakkausromaanien ”harlequinistuminen”, kun perinteisten japanilaisten rakkausromaanien rinnalle on ilmestynyt Harlequin-tyylisiä kirjasarjoja (Shibamoto Smith 2005, 97–99). Käännetty, länsimaista kulttuuria edustava Harlequin-romaanin ja perinteinen japanilainen rakkausromaanin eroavat toisistaan kuitenkin merkittävästi. Harlequinien sankarit on kaunis, älykäs, rehellinen ja kokematon sekä paljon suorapuheisempi ja nenäkkäämpikin kuin itsevarma, realistinen ja maanläheinen japanilainen sankarit. Harlequinien sankari puolestaan on erittäin miehekäs, seksuaalisesti kokenut ja ylimielinen, kun taas japanilainen sankari on tavallinen, mukava mies. (Mts. 99–100.) Japanilaisessa kulttuurissa tunteista puhutaan hyvin hillitysti ja tunteiden kätkemistä pidetään kypsyyden merkinä, kun taas angloamerikkalaiseen kulttuuriin kuuluu tunteiden ilmaiseminen avoimesti ja laveasti (mts. 106–116).

Ruotsalainen tutkija Yvonne Lindqvist (2005) vertasi keskenään matalakirjallisuuteen kuuluvien Harlequin-romaanien ja korkeakirjallisuuteen kuuluvien Toni Morrisonin romaanien kääntämistä ruotsiksi ja huomasi monia eroja niin kustantajan ja kustannustoimittajan roolissa kuin kääntäjän toiminnassa. Lindqvistin tutkimien Morrisonin romaanien kustantaja on Trevi, joka valitsee kääntäjänsä kokeneista, asemansa jo vakiinnuttaneista kääntäjistä, toisin kuin Förlaget Harlequin, jonka kääntäjät ovat yleensä aloittelevia ja kokemattomia (mts. 62, 66). Morrisonin romaanien nimet on käännetty alkuperäiselle nimelle uskollisemmin, jopa sanasanaisesti, kun taas Harlequin-romaanien käännettyillä nimillä ei ole yleensä mitään tekemistä alkuperäisen nimen kanssa (mts. 54, 60–62). Myös kansikuvissa ja kannen tekstien asettelussa on selkeitä eroja (mts. 74–79).

Merkittäväksi eroksi korkea- ja matalakirjallisuuden kääntämisessä muodostuu Lindqvistin mukaan uskollisuuden käsite. Korkeakirjallisuudessa on tavoitteena välittää alkutekstin kieli, tyyli ja sisältö mahdollisimman täsmällisesti ja kokonaan, ja kääntäjä on

uskollinen kirjailijalle ja kirjailijan tyylille (Lindqvist 2005, 174–175). Matalakirjallisuudessa taas paras käänös on vapaa ja kohdeyleisön huomioon ottava, ja hyvä kääntäjä osaa ottaa huomioon kirjailijan lisäksi toimeksiantajan ja kohdeyleisön vaatimukset sekä yksinkertaistaa ja lyhentää tekstiä logiikan kärsimättä (mts. 178). Matalakirjallisuudessa alkutekstia ei kunnioiteta yhtä lailla kokonaisuutena kuin korkeakirjallisuudessa, ja jopa tekstin sisältöä voidaan muuttaa, esimerkiksi päähenkilöiden nimet voidaan muuttaa tutumman kuuloisiksi ja helpommin lausuttaviksi tai päähenkilöiden ikä voidaan muuttaa kohdeyleisön mieltymyksiin paremmin sopiviksi (mts. 180–182).

Harlequin-romaanien suomentamisprosessi noudattaa pitkälti luvussa 2.3 kuvaillun ”käännöstehtailun” mallia ja poikkeaa siten merkittävästi yleisestä kaunokirjallisuuden kääntämisestä. Edellä mainitut Lindqvistin havainnot pitävät paikkansa myös Harlequin-kirjoja suomennettaessa, sillä suomennoksessa on tärkeintä välittää lukijalle romanttinen ja viihdyttävä tarina ja kääntäjällä on vapaus muokata tekstiä paljonkin, kunhan muutoksille on selkeä syy eli ne auttavat kertomaan tarinan sujuvammin ja viihdyttävämmiin. Julkaistavat suomennokset ovat standardipituisia (tällä hetkellä sopimuksessa määritelty perus-Harlequinin suomennoksen pituus on noin 220 000 merkkiä), ja tekstiä joutuukin usein lyhentämään. Olen saanut Harlequin-toimittajalta käytännössä hyväksi havaitsemani nyrkkisäännön, jonka avulla suomentaja voi arvioida käännöksen lyhentämisen tarvetta: jos alkuteoksessa on sivulla rivejä alle 30, lyhentämisen tarvetta ei yleensä juuri ole, mutta jos rivejä sivulla on 34 tai enemmän, tekstiä pitää jo lyhentää huomattavasti. Vaikka alkuteosten sivumäärä on yleensä sama, noin 180 sivua, tekstin määrä ja käännöksen lyhentämisen tarve vaihtelee siis melkoisesti.

Eeva Parviainen (2002) totesikin Harlequinien suomennoksia tutkiessaan, että niitä on muutettu merkittävästi alkuperäisistä. Näitä muutoksia eli lyhentämistä (tiivistäminen ja poistot) ja faktojen muuttamista hän kutsuu manipuloinniksi. Tekstiä lyhennetään lähes aina, yleensä 10–20 % (Parviainen 2002, 56). Harlequinin Suomen päätoimittajan Pia Junnilan mukaan suomennettu versio on usein jopa tarkempi, loogisempi ja eheämpi kuin alkuperäinen, koska kaikki ”tarpeeton” voidaan karsia pois (mts. 78). Kaikkein eniten Parviaisen havaintojen mukaan käännöksissä manipuloidaan rakastelukohtauksia, ja Junnilan mukaan niin tehdään aivan tarkoituksella, koska halutaan varmistaa, ettei Harlequineja mielletä pehmopornoksi. Hyvin suorista ja suorasukaisista rakastelukohtauksen käännöksistä tulee helposti koomisia, kliinisiä tai suorastaan pornografisia, mikä

ei Junnilan mukaan sovi romanttiseen fantasiaan. Suomalaisissa käännöksissä pyritäänkin korostamaan rakastumisen tunneaspektia, johon rakkauden fyysinen puoli toki liittyy, mutta sitä ei haluta korostaa liikaa. (Mts. 90–91.)

Toimittajan merkitys Harlequin-romaanien käännösprosessissa on merkittävä. Lindqvistin mukaan toimittajan kädenjälki näkyy Förlaget Harlequinin julkaisemissa romaaneissa enemmän kuin laatukustantamon käännösromaneissa, mikä johtuu siitä, että Harlequin-toimittaja tekee haluamansa muutokset kääntäjän luovuttamaan käännökseen neuvottelematta muutoksista kääntäjän kanssa (Lindqvist 2005, 62). Eva Hemmungs Wirtén (1998, 125–126) kuvaa Harlequin-kääntäjän ja -toimittajan työnkuvien osittaista päällekkäisyyttä termillä *transediting*. Lindqvist toteaa transeditoinnin tarkoittavan sitä, että kääntäjä kääntäessään lyhentää tekstiä 10–15 % ja toimittaja muokkaa tarvittaessa käännöstä ja turvautuu alkutekstiin, jos kohdetekstin logiikassa on aukkoja tai käännöksessä on jotain korjattavaa (Lindqvist 2005, 62). Sekä Lindqvist että Hemmungs Wirtén toteavat, ettei Harlequin-toimittaja lähtökohtaisesti vertaa käännöstä alkutekstiin, koska siihen ei ole aikaa eikä se edes kuulu toimittajan toimenkuvaan (Hemmungs Wirtén 1998, 117–118; Lindqvist 2005, 60). Siksi käännökseen jää helposti virheitä, mutta jos käännösteksti on kuitenkin loogista ja sujuvaa, toimittaja ei virheitä huomaa eikä niillä ole hänelle merkitystä (Hemmungs Wirtén 1998, 135–138).

Koska Förlaget Harlequin vastaa myös Suomessa julkaistavista Harlequin-romaneista, pätevät täällä ainakin pääosin samat kääntämisen ja toimittamisen säännöt kuin Ruotsissa. Kuten Parviainen toteaa, Harlequin-kirjojen suomentajan on luovuttava ja tehtävä kompromisseja genren alkuperäisen rakkausdiskurssin, yksittäisen kirjailijan ratkaisujen, paikallisen kustannustoimittajan odotusten ja suomalaisen diskurssijärjestelmän käytäntöjen välillä (Parviainen 2002, 109). Kääntäjän täytyy työssään ottaa huomioon kustantajan ja suomalaisten toimittajien ohjeet ja vaatimukset. Kääntäjä myös toimittaa kirjaa päättäessään, mitä jättää pois ja millaisia muutoksia tekstiin tekee, jotta tekstin pituus ja tyyli olisivat vaatimusten mukaiset ja teksti sujuvaa. Kun kääntäjä on luovuttanut käännöksensä toimeksiantajalle, toimittaja tekee siihen tarpeellisiksi katsomansa muutokset, ennen kuin teksti oikoluetaan ja painetaan. Kääntäjä ei siis voi enää kommentoida tai muuttaa toimittajan tekemiä korjauksia, vaan viimeinen sana jää toimittajalle. Kustakin Harlequin-sarjasta vastaava toimittaja tekee myös lopullisen päätöksen

suomennetun kirjan nimestä ja takakansitekstistä, vaikka suomentaja voi esittää niistä omat ehdotuksensa.

Suomessa julkaistaan tällä hetkellä viittä kuukausittain ilmestyvää Harlequin-sarjaa: Juliaa, Romantiikkaa, Viettelystä, Lääkäriromania (aiemmin Duetto) ja Bestselle-riä/Silkiä. Lisäksi Förlaget Harlequin julkaisee harvemmin ilmestyvää Antologia-sarjaa, jossa julkaistaan uusintapainoksia, ja Klassikko-sarjaa, jossa ilmestyy vanhoja klassikoita uusina (lyhennettyinä) suomennoksina. (Faktaa Harlequinista n.d.) Suomennettuja Harlequin-romaaneja ilmestyy noin kaksikymmentä kuukaudessa. Suomessa julkaistavat Harlequin-sarjojen romaanit valitaan Ruotsissa, ja samat kirjat julkaistaan kaikissa Pohjoismaissa samassa kuussa lukuun ottamatta Juliaa, jota julkaistaan vain Suomessa ja Tanskassa ja jonka kirjat valitaan Suomessa (Junnila & Lindqvist 2006b). Käännettävät kirjat valitaan kaikista Harlequinin Kanadassa, USA:ssa ja Isossa-Britanniassa julkaisemista kirjoista eli Harlequin-, Silhouette- ja Mills & Boon- sarjoista (Parviainen 2002, 45–46). Käännettävät kirjat pyritään valitsemaan siten, että ne sopivat parhaiten kyseisille markkinoille (Hemmungs Wirtén 1998, 22). Skandinavian toimittajat pyrkivät valitsemaan käännettävät kirjat pohjoismaisen nykyisen ajatusmaailmaan sopiviksi, ja pääosin valinta tehdään intuitiivisesti (Parviainen 2002, 46).

Viettelys on Suomessa tällä hetkellä julkaistavista Harlequin-sarjoista rohkein eli Viettelys-kirjoissa on enemmän ja rohkeampia rakastelukohtauksia kuin muissa Harlequin-sarjoissa. Viettelys-sarjan mainoslauseessa kirjojen luvataan tarjoavan kuumaa rakkautta ja intohimoisia kohtaamisia (Harlequin c). Viettelys-sarja on suunnattu aikuisille naisille, eikä kääntäjän tarvitse Viettelys-kirjaa suomentaessaan miettiä lukijan kypsyyttä samalla tavalla kuin esimerkiksi kiltimpää Julia-sarjaa suomentaessaan (Parviainen 2002, 96). Junnila kuvailee Viettelys-sarjan kirjoja moderneiksi tarinoiksi, usein humoristisiksi ja tyylikkäällä tavalla sensuelleiksi. Nykyisten Viettelys-kirjojen alkuteokset ovat Silhouette Desire -sarjasta. Kesästä 2003 alkaen Suomessa julkaistiin vieläkin rohkeampaa Liekki-sarjaa (aluksi alkuperäisellä nimellä Blaze), mutta huonon myyntineistyksen vuoksi sarja lopetettiin vuoden 2006 alussa. Parhaiten Suomessa menesty perinteisin Romantiikka-sarja. (Tähtinen 2006.)

Nykyään Viettelys-sarjaan kuuluvia romaaneja ilmestyy kaksi tuplakirjaa (tuplakirja = kaksi kirjaa samoissa kansissa) kuukaudessa. Usein Viettelys-sarjassa ilmestyy useam-

man kirjan minisarjoja, joiden tarinat liittyvät jollain tavalla toisiinsa. Esimerkiksi 12-osaisessa Barone-suvun tarinassa kerrotaan kussakin kuukauden välein ilmestyneessä osassa yhden sukuun kuuluvan nuoren naisen tai miehen avioliittoon johtava rakkaustarina. Vaikka kunkin osan kirjoittaja on eri, kirjoissa viitataan usein sarjan muihin osiin ja tarinassa on tavallaan jopa jatkumo (suvun omistaman jäätelötehtaan sabotaasin tekijän selviäminen vähitellen; lisäksi 12 tarinan tapahtumat sijoittuvat vuoden pituiselle jaksolle). Toinen esimerkki minisarjasta on 4-osainen Man Talk -sarja, jonka itsenäisiä tarinoita yhdistää se, että ne on kerrottu poikkeuksellisesti miehen näkökulmasta. Tuplakirjojen ja minisarjojen julkaisemisella pyritään todennäköisesti kustannustehokkuuteen ja lukijoiden ”koukuttamiseen”. Tuplakirjan valmistus- ja jakelukustannukset ovat oletettavasti pienemmät kuin kahden erillisen kirjan, mutta myyntihinta on alle 10 % pienempi yksittäisiin kirjoihin verrattuna (yksittäinen kirja 4,90 €, tuplakirja 8,90 €). Minisarjoilla puolestaan lukija halutaan houkutella ostamaan kaikki samaan minisarjaan kuuluvat kirjat, jolloin satunnainenkin Harlequin-kirjan ostaja saattaa ottaa tavakseen ostaa jatkossakin kirjoja kuukausittain.

3 RAKKAUSDISKURSSI

Harlequin-kirjojen pääteema on miehen ja naisen välinen romanttinen rakkaus, jota kuvataan rakkauskurssin avulla. Suomalaisten rakkausromaanien rakkauskurssia tutkinut Markku Soikkeli (1998, 15–16) määrittelee kurssin tietyn aiheen ilmaisutavaksi tai tiettyä elämänaluetta koskevan puhumisen tapojen systeemiksi. Soikkeli toteaa, että rakkauskurssin avulla ihmiset *esiintyvät* rakastuneina, eikä arkipäivän tarpeisiin liittyvien asioiden, kuten romanssin tuoman elämäkokemuksen tai sosiaalisen aseman muutoksen painottaminen, kuulu rakkauskurssiin. Soikkelin mukaan rakkauskurssija voi olla useita, esimerkiksi romanttinen, naturalisoiva tai uskonnollinen rakkauskurssi, sen mukaan, minkä ajatellaan vaikuttaneen tapoihimme puhua parisuhteesta. (Mts. 16–17.) Tässä tutkimuksessa keskitytään rakkauskurssiin, joka kuvaa rakkauden intiimeimpiä eli fyysisiin rakkaudenosoituksiin liittyviä ilmauksia viihdelukemistojen romaaneissa.

3.1 Viihdelukemistojen rakkauskurssi ja figuurit

Sari Näre (1994, 35) pitää naista kahlitsevana sitä diskursiivista tapaa, jolla rakkaudesta puhutaan naiselle kuuluvana eetoksena eli moraalisenä mielenlaatuna tai katsomustapana. Miehelle tyypillisenä eetoksena taas pidetään viettikeskeistä toimintaa. Soikkeli (1998, 9) kysyykin, voiko rakkautta edes kuvata tasa-arvoisesti, jos sukupuolien eetosta koskevan kurssin mukaan naista ei voi moittia romantiikan nälästä eikä miestä innokkaasta seksin tavoittelusta, ja vastaa, ettei rakkausromaanissa tarjotakaan mielikuvaa tasa-arvosta, vaan uudesta yhteisestä ja yhdistävästä identiteetistä, *meisyydestä*. Soikkeli toteaa, että viihdelukemistot voivat tarjota ideaalisia ja täydellisiä romansseja, joissa parisuhteen puoliskot menettävät kokonaan oman identiteettinsä ja fuusioituvat toiseen puoliskoon, koska viihdelukemistoissa lukijan ja lajityypin suhde on tarkoin kiinnitetty ja lukija lukee viihderomanssia *pelkästään* meisyyden tarinana. Viihderomanssin pääosassa on parisuhteen yksikkö, joka pyrkii muodostamaan lukijalle edellisistä viihderomansseista tutun kokonaisuuden juonen keinoin. (Mts. 231.)

Soikkeli käyttää rakkausromaanien analyysissään työkaluina kuutta rakkauskurssin figuuria eli keskeistä aihealuetta: 1. sosiaalistuminen omilla ehdoilla, 2. avioliiton, ystävyyden ja seksin intimitetti, 3. romanssin vaiheiden kontrolli, 4. rakkauden omalaki-

suus, 5. sukupuolten asymmetria ja 6. välittäjähahmoon samastuminen (Soikkeli 1998, 57–243). Soikkelin tarkastelemat suomalaiset 1900-luvun rakkausromaanit eroavat kuitenkin huomattavasti tyypillisestä viihdelukemiston romanssista, joten Soikkelin käyttämiä figuureja ei voi suoraan soveltaa kaavamaiseen viihderomanssiin. Sen sijaan Roland Barthesin (2000) määrittelemien rakastuneen kieleen liittyvien 80 figuurin joukosta voi helpommin poimia romanttisiin viihdelukemistoihin parhaiten sopivat. Parviaisen mielestä niitä ovat affirmaatio, ahdistus, atopos, hullaantuminen, kohtaaminen, kosketukset, ruumis, sydän, täyttymys ja yhtyminen (Parviainen 2002, 34–36). Itse lisäksi listaan vielä kolme Barthesin figuuria: jumalainen, joka liittyy hullaantumiseen ja jollaisena rakastunut rakkautensa kohteen kokee; kätkeminen, joka liittyy etenkin sankarittaren haluun salata sankarilta intohimonsa aikaansaama hämmennys; ja vaipuminen, joka kuvaa joko epätoivon tai täyttymyksen aikaansaamaa voipuneisuuden puuskaa (Barthes 2000, 99, 145, 279). Erityisesti rakastelukohtausten käännöksiin liittyvät näistä figuureista kohtaaminen, kosketukset, ruumis, täyttymys, vaipuminen ja yhtyminen.

3.2 Romantiikkaa, erotiikkaa vai pornoa?

Jotkut pitävät romanttisia viihdelukemistoja naisten (pehmo)pornona. Esimerkiksi Ann Barr Snitow (1983, 254) yhtyy kriitikko Peter Parisin mielipiteeseen, että Harlequin-romanssit ovat pornografiaa sellaisille ihmisille, jotka eivät muuten kehtaa sitä lukea, ja että Harlequineja voisi kutsua ”köyhän naisen D. H. Lawrenceksi”. Snitow on myös sitä mieltä, että Harlequin-romanssissa *jokainen* kosketuskin on seksualisoitu ja että kirjojen romanttinen intensiteetti toimii yhtä lailla pornografiana kuin avoimesti seksuaaliset kohtaukset (mts. 255, 259). Vaikka Harlequinin eivät Snitowin mielestä ole monessakaan mielessä erityisen laadukkaita teoksia, hän on sitä mieltä, että niissä yhdistetään taitavasti ja oikeassa suhteessa romanttista jännitettä, perheen tarjoamaa turvallisuutta ja seksuaalista kiihkoa. (Mts. 259.)

Vaikka asenteet seksuaalisuutta kohtaan ovat muuttuneet viime vuosikymmeninä avoimemmiksi, suhtautuminen pornografiaan on muuttunut hitaammin. Suomalaisten mielipiteitä ovat tutkineet Elina Haavio-Mannila ja Osmo Kontula. Vuosina 1972 ja 1991 tehtyjen kyselyjen mukaan suomalaiset puhuivat seksistä avoimemmin ja asenteet olivat 1990-luvulla vapaamielisempiä kuin parikymmentä vuotta aiemmin, mutta naisten suhtautuminen pornografiaan oli kuitenkin muuttunut kielteisemmäksi (Kontula & Haavio-

Mannila 1993, 452–467). Vuonna 1999 tehdyn tutkimuksen mukaan sekä miesten että naisten suhtautuminen pornografiaan oli kuitenkin muuttunut myönteisemmäksi (Haa-vio-Mannila & Kontula 2001, 388). Tätä voi osaltaan selittää se, että pornografian käsi-te ja sisältö on viime vuosikymmenien aikana muuttunut. Pornoelokuvissa esiintynyt Jane Smith toteaa, että aiemmin kovana pornona pidetty sukupuoliyhdyntä on nykyään pehmpornoa ja nykyinen kova pornografia sisältää hakkaamista, sidontaa, silpomista ja murhiakin (Marcus 1990, 20). Sari Näreen mukaan pehmporno alkoi suuntautua yh-dyntää kohti ja kova porno väkivaltaa kohti, kun mainoksissa alettiin vedota eroottisiin mielikuviin ja käyttää pehmpornolle tyypillistä symbolikieltä. Vaikka pornografiaan liittyvän häpeän ja syyllisyyden raja on siirtynyt, edelleen arvostetaan rakkauseetosta. ”Erotiikka hyvä / pornografia paha” -vastakkainasettelu näkyy asenteissa siten, että rak-kauseetokseen suuntautuvan erotiikan katsotaan olevan laillisuuden tällä puolella ja jopa tavoiteltavaa, pehmporno taas on laillisuuden rajoilla ja kova porno jo laillisuuden tuolla puolen. (Näre 1995, 38.)

Janice Radwayn 1980-luvun alussa tehdystä tutkimuksesta kävi ilmi, että romanssien lukijat vierastivat liian rohkeaa seksin kuvausta. Radway kysyi tutkimukseensa osallis-tuneilta ”Smithtonin naisilta” (Yhdysvaltain Keskilännessä sijaitsevassa Smithtonissa asuvista innokkaista romanssien lukijoista koostuva naisjoukko), mitkä ovat romanssin tärkeimmät tekijät ja mitä romanttisesti kirjassa ei saa olla. Ehdoton enemmistö naisista piti tärkeimpänä onnellista loppua. Tärkeinä pidettiin myös kuvausta sankarin ja sankarittaren välillä hitaasti mutta varmasti kehittyvästä rakkaudesta sekä vilauksia päähenki-löiden elämästä sen jälkeen, kun nämä ovat saaneet toisensa. Yksikään vastaajista ei halunnut lukea romanssista runsaasti yksityiskohtaisesti selostettuja seksikuvauksia, mutta 13 vastaajaa 42:sta piti silti tärkeänä, että romanssissa on paljon rakastelukohta-uksia, joissa on jonkin verran yksityiskohtaista seksin kuvausta, ja neljä vastaajaa toivoi rakastelukohtauksia, joissa ei ole lainkaan yksityiskohtaista seksin kuvausta. (Radway 1987, 67.) Kysyttäessä, mitä romanssissa ei saisi koskaan olla, listan ykköseksi nousi irtosuhteiden harrastaminen, seuraavilla sijoilla olivat surullinen loppu, raiskaus, fyysi-nen kidutus ja heikko tai julma sankari. Tähän kysymykseen yhdeksän naista vastasi pitävänsä suorasuukaista seksin kuvausta vastenmielisenä. Vain yhden vastaajan mielestä romanssissa ei saa kuvata esiaviollista seksiä. (Mts. 74.)

Radwayn tutkimus siis osoitti, että kovin suorasukaista seksin kuvailua ei romanttisiin kirjoihin haluttu eikä varsinkaan kuvauksia yhden yön jutuista, mutta silti suuri osa vastaajista piti tärkeänä, ettei rakastelukohtauksia jätetä kokonaan poiskaan. Lukijoita miellyttävissä romansseissa nainen sai osoittaa avoimesti seksuaalista halua vain, jos seksiä voi pitää jo olemassa olevan rakkauden merkinä tai ilmenemismuotona eli ilman rakkautta ei voinut olla seksiäkään (Radway 1987, 170). Tutkimukseen vastanneiden naisten mielipiteiden voidaan siis katsoa edustavan perinteistä rakkauseetosajattelua. Erityisen epäonnistuneena ratkaisuna tutkimukseen osallistuneet naiset pitivät sitä, että rakastelukohtaus kerrotaan miehen näkökulmasta eikä naisen tunteista kerrota, jolloin lukija ei voi samastua sankarittareen (mts. 180).

Nykyisissä Harlequin-kirjoissa, etenkin Viettelys-sarjan alkuteoksissa, jotka ovat Silhouette Desire -sarjasta, kuvataan sukupuoliyhdyntää joskus hyvinkin suorasukaisesti ja yksityiskohtaisesti. Silhouette Desire -sarjan kirjoitusohjeissa kirjailijoita neuvotaan sisällyttämään kirjaan vähintään yksi rakastelukohtaus ja todetaan, että Silhouette Desire -kirjan täytyy olla lupauksensa mukaisesti vaikuttava, intohimoinen ja kiihottava (Harlequin g). Vaikka yhdynnän kuvaaminen laskettaisiin pehmopornoksi, Harlequin-kirjoissa yhdyntä liittyy *aina* vahvasti rakkauseetokseen, joten on perusteltua puhua mieluummin erotiikasta kuin pehmopornosta. Eroottisten kohtausten osuus Suomessa ilmestyvissä Harlequin-sarjoissa on niin pieni, että kirjojen sisältöä kuvaa silti parhaiten määre romantiikka. Markkinoinnissa erotiikka-sanaa ei käytetty edes rohkeamman Harlequin Liekki-sarjan kohdalla, eli ilmeisesti sekin koetaan Suomessa romanttisen viihdelukemiston suhteen liian voimakkaaksi sanaksi.

Maailmalla eroottinen naisten viihde on kasvattanut jatkuvasti suosiotaan. Osaltaan siihen ovat vaikuttaneet esimerkiksi Sinkkuelämää-sarjan kaltaiset televisiosarjat, jotka ovat osoittaneet, että naisen seksuaalisuus ja seksuaalisten kokemusten hankkiminen on hyväksyttävää. Yhdysvalloissa eroottinen romanssi on tällä hetkellä naistenviihteen nopeimmin kasvava alagenre. (Tähtinen, 2006.) Yhdysvalloissa ja Kanadassa lanseerattiin keväällä 2006 Harlequin-tuoteperheeseen aiempaa eroottisempi ja rohkeampi sarja Spice, joiden moderneista naisista kertovissa tarinoissa on lupa käyttää yksityiskohtaisempaa ja suurempaa seksin kuvailua ja jopa kuvata tabuna pidettyjä asioita (Harlequin f). Suomessa sen sijaan naislukijat eivät ole yhtä innostuneita eroottisista romansseista, ainakin jos asiaa mitataan Harlequin Liekki-sarjan vähäisellä myyntimenestyksellä. Pää-

toimittaja Pia Junnila arvelee, että Suomessa seksistä puhutaan niin avoimesti, ettei eroottisiin kirjoihin liity samanlaista salattua houkutusta kuin joissakin kaksinaismoralistisissa kulttuureissa. Seksi ei ole Suomessa myyntivaltti, vaan suomalaiset lukijat haluavat lukea kunnan tarinan. (Tähtinen, 2006.) Tutkimukset ovat osoittaneet, että Suomessa tosiaan puhutaan seksistä avoimemmin ja asenteet ovat muuttuneet sallivammiksi (Haavio-Mannila & Kontula, 2001). Tästä avoimuudesta voisi mainita esimerkkinä naisten omat erotiikkaliikkeet, joista ensimmäinen perustettiin Tampereella vuonna 1999 (Elämän Suola n.d.). Tämänkaltaiset myymälät ovat omalta osaltaan pyrkineet luomaan kuvaa erotiikasta naisille sallittuna, iloisena asiana, jota ei tarvitse peitellä tai hävetä. Naisille on haluttu tehdä selväksi, että heillä on lupa ostaa ja käyttää erotiikkaan liittyviä tuotteita yhtäläillä kuin miehillä. Saman voisi kuvitella koskevan myös kirjoja; silti jo kansikuvallaan eroottisemmaksi Harlequin-sarjaksi erottunut Liekki ei löytänyt marketeissa tietään suomalaisten naisten ostoskoreihin ja lopetettiin kannattamattomana (Tähtinen 2006).

3.3 Rakkausdiskurssin kääntäminen

Nykyisissä Harlequin Viettelys -kirjoissa on lähes aina vähintään yksi rakastelukohtaus. Seksi kuuluu anglosaksisten kirjailijoiden kirjoittamiin Viettelys-sarjan alkuteoksiin olennaisena osana (Parviainen 2002, 96), mutta sen kääntäminen tuottaa ongelmia niin suomalaisille kuin muillekin kääntäjille. Parviaisen haastattelema Junnila toteaa, että rakastelukohtauksia täytyy käännettäessä työstää kaikkein eniten, mutta hän varoittaa myös kääntäjiä turvautumasta lyhentämisstrategiaan liian helposti (Parviainen 2002, 90). Harlequin-kirjojen kääntämisestä ranskaksi ja kreikaksi tutkinut George Paizis on samoilla linjoilla ja toteaa, että seksikohtaukset ovat kulttuurikohtaisesti arkoja solmu-kohtia, jotka vaativat käännettäessä eniten työstämistä, mutta niitä ei voida poistaa kokonaankaan. Esimerkiksi Ranskassa, joka oli vielä 1960-luvulla vahvasti katolinen maa ja jossa naisten seksuaalinen vapautuminen tapahtui myöhemmin kuin anglosaksisissa maissa, seksikohtauksia muutetaan ja lyhennetään huomattavasti, eikä ranskannoksissa nainen ole aloitteellinen ja aktiivinen, vaikka niin olisi englanninkielisissä alkuteksteissä. Alkuteksteissä seksikohtausten kuvaamisessa käytetyt ilmaisut ja eufemismit ovat kielikohtaisia ja noudattavat alkukielisiä genren konventioita, eikä vastineita muilla kielillä ole välttämättä edes olemassa. Paizisin mukaan kääntäjällä on kaksi vaihtoehtoista

lähestymistapaa: hän voi tulkita ja mukauttaa käännöksensä noudattamaan ”genren henkeä” tai hän voi eliminoida ongelman. (Paizis 1998, 9–10, 17.)

Harlequin-romaanien kääntäjän tärkein tavoite on tehdä suomennoksesta romanttinen ja viihdyttävä, mutta yksityiskohtien suhteen kääntäjällä on varsin vapaat kädet. Toimeksiantaja antaa aloittelevalle Harlequin-kääntäjälle hyvin yleisluonteiset ohjeet. Toukuussa 2002 aloittaessani Harlequin-kirjojen kääntäjänä sain yhden sivun pituisen ohjeen, jossa kerrottiin verotuksen ja käännöksen teknisten tietojen (tekstin asettelun yms.) lisäksi varsinaisesti kääntämiseen liittyvistä seikoista vain kaksi asiaa: viittauksia ja näkökulmia pitää tarkkailla ja koheesioon pitää kiinnittää huomiota (Junnila 2002). Oppiminen on tapahtunut lähinnä yrityksen ja erehdyksen kautta, sillä tarkennusta noille ohjeille ja lisää ohjeita sai vasta ensimmäisen käännöksen palautteesta. (Myöhemmistä käännöksistä palautetta on saanut yleensä vain pyydettyessä.) Eniten ohjeita olen saanut kysymällä sähköpostitse avuliaalta toimittajalta kulloinkin ongelmia aiheuttaneista asioista. Keväällä 2006 järjestämäni romanttisen viihdekirjallisuuden kääntämistä käsittelevää kurssiani varten pyysin materiaalia toiselta Harlequinin Suomessa toimivalta vakituiselta toimittajalta Anja Lindqvistiltä. Hän laati yhdessä päätoimittaja Pia Junnilan kanssa ohjeet aloittelevalle kääntäjälle. Näissä ohjeissa, joita toimittajat mahdollisesti hyödyntävät jatkossa pestatessaan uusia suomentajia, kerrotaan, millaisia ominaisuuksia Harlequin-kääntäjältä odotetaan, ja annetaan neuvoja muun muassa lyhentämisestä ja tyylistä (Junnila & Lindqvist, 2006a). Vaikka uudet ohjeet ovat tarkemmat kuin ne, jotka itse sain aloittaessani, kovin konkreettisia neuvoja niissä ei anneta. Rakastelukohtauksen kääntämisestä ei ohjeissa mainita mitään. Tyhjentyviä ohjeita onkin mahdoton antaa, mutta vaikka Harlequinien maailma ei minulle täysin vieras ollutkaan ensimmäistä Harlequin-käännöstä tehdessäni, olisin kuitenkin kaivannut hieman konkreettisempia ohjeita muun muassa siitä, kuinka rohkeaa kieltä voi käyttää. Esimerkiksi eri Harlequin-sarjojen eroista minulla ei etukäteen ollut selkeää kuvaa, joten kääntämieni eri sarjojen (Julia, Romantiikka ja Viettelys) hieman erilaiset linjaukset eivät heti olleet minulle selvät.

Käännöspalautteesta ja sähköpostitse toimittajalta saaduista neuvoista on vuosien mitaan muodostunut hiukan tarkempi kuva siitä, mitä toimeksiantaja odottaa Viettelys-kirjan käännökseltä. Olen saanut Viettelys-sarjasta vastaavalta toimittajalta neuvon lyhentää hyvin pitkiä rakastelukohtauksia, mikäli suomennoksessa on lyhentämisen tar-

vetta. Toimittajan mukaan esimerkiksi kymmensivuisen rakastelukohtauksen sanoma tulee tarvittaessa selväksi kolmessakin sivussa, ja hyvin yksityiskohtaiset ja fyysiset kuvailut voi muokata vihjailevampaan suuntaan. Viettelyksissä on lupa käyttää hiukan rohkeampaa kieltä kuin Romantiikoissa, mutta esimerkiksi anatomiaa kuvaavissa sanavalinnoissa täytyy olla tarkkana. Toimittajan mukaan sellainen teksti, joka englanniksi on eroottista, saattaa suomeksi jo lipsahtaa pahimmassa tapauksessa pornon puolelle, koska alku- ja kohdekielten tavat ja keinot käsitellä erotiikkaa ovat hyvin erilaiset. Hyvän maun rajoja kääntäjä joutuu miettimään useinkin, ja toimittaja neuvoo ajattelemaan, mikä tuntuu itsestä vastenmieliseltä, koska silloin ilmaus todennäköisesti tuntuu vastenmieliseltä myös lukijasta. Kaiken kaikkiaan rakastelukohtausten käännöksissä pitäisi pyrkiä toimittajan sanoin ”elimellisyydestä elämyksellisyyteen”. Kuten kaiken muunkin Harlequin-kirjan tekstin, myös rakastelukohtausten kuvausten täytyy olla ennen kaikkea viihdyttäviä ja romanttisia. (A. Lindqvist, sähköpostiviestit 8.1.2003–16.1.2007.)

Johtava suomalaisten viihdelukemistojen kustantaja on Kolmiokirja Oy, jonka lehdissä (esim. Regina) ja pökkareissa (Lääkäri, Timantti ja Mystiikka) julkaistaan suomalaisten kirjoittajien romanttisia novelleja ja romaaneja. Kolmiokirja antaa kirjoittajille melko tarkat ohjeet siitä, kuinka tarina pitää kirjoittaa, ja ohjeissa käsitellään myös eroottisten kohtausten kirjoittamista. Ohjeiden mukaan eroottinen kohtaus pitää kirjoittaa romantiikan ehdoilla eikä rakkautta, romantiikkaa ja erotiikkaa saa erottaa toisistaan, koska kyse on loppujen lopuksi samasta asiasta. Ennen varsinaista rakastelukohtausta olisi hyvä olla pari läheltä piti -tilannetta, joiden avulla eroottinen jännite rakentuu hitaasti ja joiden tarkoituksena on pitää ”lukija varpaillaan ja vesi kielellä”. Seksiä pitää käsitellä osana tarinan henkilöiden luonnetta ja tunteita, ja kirjoittajan pitäisi kirjoittaa vain sellaisia seksikohtauksia, jotka voisivat tapahtua kenelle tahansa tavalliselle naiselle, mutta vain silloin, kun kyse on rakastumisesta. Ohjeissa neuvotaan myös kuvaamaan katseita, suudelmia ja kosketusta enemmän kuin varsinaisia seksitoimintoja, ja viipymään suudelmien ja kosketusten herättämässä nautinnollisissa tunteissa. Kohtaukset voivat olla rohkeita, mutta eivät karkeita tai mauttomia. (Kolmiokirja b, Reginan ja Kolmiopokkareiden kirjoitusohjeet n.d.)

Edellä mainitut suomalaisten romanttisten viihdelukemistojen kirjoitusohjeet ovat huomattavasti tarkemmat kuin Harlequinin omille kirjoittajilleen antamat ohjeet (ks. esim. Harlequin f, Harlequin g), mutta hyvin samansuuntaiset. Kolmiokirjan kirjoittajille tar-

koitettuja ohjeita eroottisista kohtauksista voisi mielestäni hyvin käyttää myös Harlequin-kirjojen suomentajien ohjenuorana. Kolmiokirjan ohjeissa korostetaan rakastelukohtausten kuvaamisessa tunteita ja lukijan mielenkiinnon ylläpitämistä, samoin Harlequinien kääntämisessä suomentajan pitää keskittyä päähenkilöiden tunteisiin ja tuntemuksiin ja jättää rakastelun fyysinen/anatominen kuvailu vähemmälle. Liian yksityiskohtaiset ja pitkät kuvailut voidaan karsia pois, koska ne saattaisivat jättää lukijan mielikuvitukselle liian vähän tilaa ja toimia pikemminkin tunnelman latistajana kuin kohotajana. Kolmiokirjan ohjeissa neuvotaan tekemään eroottisista kohtauksista rohkeita hyvän maun rajoissa. Myös suomennetuissa Harlequineissa jätetään kaikki hiukankin karkeaan tai mauttomaan vivahtavat kohdat pois, jos sellaisia alkutekstissä on, ja suomentajille annetaan vapaat kädet siistiä rakastelukohtauksia, jos ne tuntuvat liian rohkeilta.

Vaikka Harlequin-romaanien rakastelukohtausten suomentamisessa hyvän maun rajojen arvioiminen jätetään ensisijaisesti kääntäjälle ja kääntäjällä on valta valita, miten hän asiat ilmaisee ja millaisia poistoja tai muutoksia hän tekee, viime kädessä tässäkin asiassa päätösvalta on suomennoksen toimittajalla, joka voi tehdä kääntäjän luovuttamaan suomennokseen tarpeellisiksi katsomansa muutokset. Esimerkin toimittajan tekemistä muutoksista kertoo Eva Hemmungs Wirtén (1998, 149–150), joka totesi Harlequin-toimittajan poistaneen ruotsiksi käännetystä tekstistä kaikki alkutekstin suorat viittaukset fyysiseen aktiin tai sukupuolielimiin ja korvanneen ne refleктоivalla ja korusanaisella kielellä, tavoitteenaan muuttaa tekstin sävy seksuaalisesta sensuelliksi. Vaikka toimittaja voikin vielä puuttua kääntäjän tekemiin ratkaisuihin ja tehdä käännökseen muutoksia, kääntäjän tekemiin poistoihin toimittaja kuitenkin tuskin puuttuu, koska toimittaja ei yleensä vertaa käännöstä alkutekstiin (Hemmungs Wirtén 1998, 117–118; Lindqvist 2005, 62).

4 VIIHDELUKEMISTOJEN LUKIJA

Tässä tutkimuksessa merkittävä rooli on käännöksen lukijalla. Suomessa käännöstieteellisessä tutkimuksessa lukijatutkimuksen uranuurtaja on Ritva Leppihalme, joka väitöskirjatutkimuksessaan selvitti lukijakyselyn avulla kulttuurisidonnaisten alluusioiden vastaanottamista (Leppihalme 1994). Tampereen yliopistossa lukijatutkimusta käännöstieteessä on tehnyt esimerkiksi Tiina Tuominen, joka pro gradu -työssään selvitti empiirisen lukijatutkimuksen avulla alluusioiden reseptiota Helen Fieldingin kirjoittamissa Bridget Jones -teoksissa. Tuomisen lukijakyselyssä kaksi eri vastaajaryhmää luki katkelmia Bridget Jones -kirjoista ja vastasi näihin katkelmiin liittyviin kysymyksiin. (Tuominen 2002.) Myös tässä tutkimuksessa käytetään empiiristä lukijatutkimusta ja kyselyä, jossa kaksi vastaajaryhmää lukee näytteitä muutamista Harlequin-kirjoista ja vastaa niihin liittyviin kysymyksiin.

Kaupallista menestystä hakeville viihdelukemistoille uusien lukijoiden houkutteleva ja vanhoista kiinni pitäminen on luonnollisesti olennaisen tärkeää, ja siksi viihdelukemistojen kustantajille on tärkeää tietää, millaisia kirjoja lukijat haluavat lukea, jotta he voivat muokata tarjontaansa näiden tietojen pohjalta. Tärkeää on valita julkaistavat kirjat alun perinkin lukijoiden mieltymyksiä ja odotuksia vastaavasti, mutta myös käännös- ja toimitusprosessin aikana kirjoja voidaan vielä muokata kohdeyleisön mukaan (ks. 3.3).

4.1 Lukijatutkimusten vaikutus kustannuspolitiikkaan

Harlequin-kirjojen ja muiden romanttisten viihdelukemistojen myynti perustuu brandiin eikä yksittäiseen kirjailijaan tai kirjan nimeen, toisin kuin yleensä kaunokirjallisten teosten, joita markkinoidaan yksittäisinä kirjoina ja joiden myynti ei vaikuta muihin kuin ehkä saman kirjailijan muiden teosten myyntiin (Paizis 1998, 2; Radway 1987, 39). Hemmungs Wirtén tosin väittää, että romanttisissa viihdelukemistoissakin ollaan siirtymässä brandimarkkinoinnista perinteisempään kirjailijamarkkinointiin ja että viihdelukemistojen kirjoja ostetaan yhtä enemmän kirjailijan nimen eikä kustantajan nimen perusteella (Hemmungs Wirtén 1998, 78, 195–196). Tämä varmasti pitää paikkansa esimerkiksi Förlaget Harlequinin Silk-sarjassa, jossa julkaistaan paljon maailmanmaineeseen kohonneen Nora Robertsin Harlequinille kirjoittamia romanttisia romaaneja.

Myös muiden Harlequin-sarjojen kirjojen alussa oleva kirjailijaesittely nostaa kirjailijan paremmin esiin kuin pelkkä nimi kannessa.

Harlequin Enterprises Limitedilla on oma markkinatutkimusosasto, joka selvittää fokusryhmätutkimuksilla, puhelinhaastatteluilla ja postitetuilla tai muilla kyselyillä, millainen sarja vetoaa mihinkin ryhmään ja miksi sekä millaisia henkilöihahmoja ja juonta lukijat odottavat. Näiden tutkimusten perusteella kustantaja yrittää luoda sellaisia kirjasarjoja, jotka houkuttelevat lukijoiksi myös muunlaista kirjallisuutta lukevia. Tutkimustensa avulla kustantaja myös esimerkiksi päättää, kuinka monta kirjaa kannattaa julkaista kuukaudessa, mikä on ihanteellinen kirjan pituus sekä millaiset kannet kirjoissa pitäisi olla ja kuinka paljon tietoa kannessa kannattaa olla. (Paizis 1998, 2; Radway 1987, 40.) Kirjoja saatetaan myös testata ennen julkaisemista luettamalla niitä koelukijoilla, joiden palautteen perusteella päätetään, julkaistaanko kirjaa lainkaan (Radway 1987, 43).

Esimerkiksi vuonna 2004 Harlequin Enterprises teki Pohjois-Amerikassa puhelintutkimuksen, jossa kysyttiin yli 2000 mieheltä ja naiselta näiden mielipiteitä helmikuun 14. päivänä vietettävästä Valentine's Daystä. Samana vuonna tehtiin maailmanlaajuinen tutkimus ”The Art of Seduction”, jossa 4000 vastaajaa eri maista (mm. Suomesta) kertoi mielipiteensä miesten ja naisten viettelytaidoista ja siitä, millainen käytös, ominaisuudet tai ruoka on viettelevintä. Näiden kyselyiden tulokset julkistettiin The 2004 Harlequin Romance Report -esitteessä. (Harlequin 2004.) Näidenkin kyselyjen tuloksia (esimerkiksi suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että yleensä viettelijä on mies, mutta nainen on viettelijänä taitavampi, tai että samppanja tai ylipäättään alkoholi liittyy viettelyyn enemmän kuin vaikkapa suklaa, jääpalat tai hummeri) on varmasti hyödynnetty tutkimuksen jälkeen kirjoitetuissa Harlequin-romaaneissa.

Kaikkia tutkimustuloksia ei kuitenkaan julkisteta. Pia Junnila toteaa Parviaisen tekemässä haastattelussa, että Suomessakin markkinatutkimusta on tehty ennen hänen päätoimittajakauttaan, joka alkoi vuonna 1988, mutta hänellä ei tuloksia ole ollut käytössään eikä hän ole kokenut niitä myöskään tarvitsevansa (Parviainen 2002, 50). Ennen kuin Förlaget Harlequin aloitti toimintansa, Ruotsissa järjestettiin kysely, jossa selvitettiin, minkä pituinen Harlequin-kirjan pitäisi lukijoiden mielestä olla, ja tämän kyselyn perusteella pohjoismaisen Harlequin-kirjan pituudeksi määritettiin 160 sivua alkuperäisen 180 sivun sijaan (Lindqvist 2005, 179). On siis todennäköistä, että esimerkiksi

käännössopimuksessa määrätyn Harlequin-kirjan suomennoksen pituusvaatimuksen muutoksiin on ollut ainakin osittain syynä tehdyt lukijatutkimukset. Toukokuussa 2002 aloittaessani Harlequin-kirjojen suomentajana 160-sivuisen perus-Harlequinin suomennoksen pituuden piti olla 225 000–250 000 merkkiä, vuotta myöhemmin pituudeksi määrättiin noin 250 000 merkkiä, joka pudotettiin nykyiseen noin 220 000 merkkiin syksyllä 2005. Painettujen kirjojen sivumäärä on kuitenkin pysynyt koko ajan samana. Merkkimäärän muuttaminen on siis käytännössä vaikuttanut lähinnä fonttikokoon ja sivun rivimäärään eli lukijan kannalta tekstin väljyyteen ja luettavuuteen.

4.2 Mitä lukija odottaa romanssilta?

Tämän tutkimuksen päätarkoituksena on selvittää, mitä suomalainen lukija odottaa Harlequin Viettelys -sarjan kirjalta. Viettelys-sarjaa kuvataan Harlequin-kirjojen alkusivuille painetuissa esittelyteksteissä ”ihastuttavaksi sekoitukseksi kuumaa rakkautta ja intohimoisia kohtaamisia”. Tämän mainoslauseen perusteella lukijalla on siis lupa odottaa kirjoilta intohimoisia ja rohkeita kohtauksia. Eri sarjojen nimet, esittelytekstit ja kannet paljastavat lukijalle jotain kirjojen sisällöstä. Romantiikka-sarja tarjoaa ”unohtumattomia rakkauskertomuksia, aitoa romantiikkaa”, Julia taas ”lämpimiä ja sydämellisiä romaaneja rajat murtavista tunteista, onnen etsimisestä ja löytymisestä”. Bestseller-sarjan kirjat ovat nimensä mukaisesti kansainvälisten bestsellerkirjailijoiden kirjoittamia (muuta kuin romanttisia) romaaneja. Lääkäriromaaneissa käsitellään romantiikkaa sairaalamiljöössä, kuten nimi heti paljastaa. Aiemmin sarjan nimi oli Duetto, joka ei suoranaisesti paljastanut sarjan aihepiiriä, mutta kirjojen kannen sydänpunainen kuvaava logo ja himmeät ristit johdattivat ajatukset sairaalamaailmaan. Kansikuva ja kannen väritys antavatkin vihjeitä kirjan sisällöstä. Viettelys-nimi ja kirjojen syvänpunainen kansi viittaavat selvemmin fyysisen rakkauden suuntaan kuin niin nimen konnotaatioltaan (viittaus Shakespearen Romeo ja Julia -tarinaan) kuin kannen väritykseltään herkempi Julia. Muutaman vuoden ajan ilmestyneen Liekki-sarjan nimi viittasi kuumana roihuaviin intohimon liekkeihin, ja sarjan kirjoja kuvattiin esittelyteksteissä ”moderneiksi ja uskallaan ilotteleviksi tarinoiksi, kirjoiksi, joissa kuumimmat fantasiasi toteutuvat”. Myös niiden kansikuvat olivat rohkeampia kuin muissa Harlequin-sarjoissa, tosin Harlequinin linjan mukaisesti yhä hyvän maun mukaisia.

Harlequinien lukemista on Suomessa aiemmin selvittänyt Jukka Törrönen (1996), joka tutki Harlekin-romanssin (kuten Harlequinien nimi tutkimuksen aikaan kuului) vastaanottoa kahden pääkaupunkiseutulaisen lukion toisen luokan oppilaiden keskuudessa. Törrönen erottelee tutkimuksensa perusteella kolme Harlekin-romanssin luentatapaa. *Samastuvassa luennassa* lukija tulkitsee romanssin maailmaa hyvin pitkälti odotusten mukaisesti eli hän ilmaisee kokeneensa jännitteisiä tunnelatauksia juuri niissä kohdissa, joihin niitä on kerronnan keinoin viritetty. *Kriittisessä luennassa* lukija suhtautuu kriittisesti joko pelkästään tarinaan tai sen ohella myös kerrontaan. Lisäksi lukija voi kohdistaa kritiikkiä eksplisiittisesti fiktion ja reaalityodellisuuden väliseen suhteeseen. *Kuvailevassa luennassa* lukija tulkitsee romanssia läpinäkyvänä todellisuutena, mutta suhtautuu tarinaan välinpitämättömästi. Kuvailevasta luennasta puuttuu subjektiivinen arvostelma tai arviointi ja tulkinnat ovat lyhyitä ja toteavia, referoivia. (Törrönen 1996, 55–65.) Törrösen tutkimusta ei kuitenkaan ollut suunnattu Harlequinien todennäköiselle kohderyhmälle eikä Harlequinien todellisille lukijoille. Ikänsäkin puolesta vastaajat ovat kohderyhmän ikämääritelmien alarajoilla, mutta merkittävämpää on sukupuolijakauman poikkeaminen merkittävästi Harlequinien keskivertolukijoista, jotka ovat lähes yksinomaan naisia (ks. 4.3). Harlequin-kirjojen todelliset lukijat, jotka lukevat romansseja omasta halustaan, kuuluvat todennäköisimmin samastuvien lukijoiden ryhmään, vaikka saattavatkin satunnaisesti kohdistaa kritiikkiä yksittäiseen kirjaan tai johonkin kirjan henkilöön tai tapahtumaan.

Hansson (1998, 164) toteaa, että vaikka massaviihde on stereotyyppistä, eri lukijat löytävät siitä täysin erilaisia ja jopa vastakkaisia viestejä, eli se on monimutkaisempaa kuin stereotyyppiset juonet ja henkilöhahmot antavat odottaa. Törrönen kuvaa romanssia ”kulinaariseksi kirjallisuudeksi”, joka lupaa lukijalleen mielihyvää, mutta edellyttää myös lukijalta kompetenssia tämän mielihyvän saavuttamiseksi (Törrönen 1996, 28). Lukijan täytyy tulkita lukemaansa aktiivisesti, jotta romanssin maailma heräisi henkiin, ja tässä tulkinnassa ovat vastakkain lukijan tulkinnallaan luoma tekstin todellisuus ja lukijan oma todellisuus, johon hän tekstin todellisuutta suhteuttaa (mts. 25). Vain samastuvassa luennassa lukija todennäköisesti pystyy aidosti nauttimaan ja saamaan mielihyvää romanssista ja pitämään erillään oman arkitodellisuutensa kirjan fantasiamaailmasta.

Romanssien suurkuluttajia Yhdysvalloissa tutkinut Janice Radway (1987) kysyi 1980-luvun alussa Smithtonin naisiksi kutsumaltaan romanssien suurkuluttajien ryhmältä, miksi he lukevat romansseja, millaisia he haluavat sankarin ja sankarittaren olevan ja millainen on heidän mielestään hyvä romanssi. Radwayn tutkimuksessa naisten tärkeimmäksi motiiviksi lukea romansseja nousi pako omasta arjesta. Kirjoja lukemalla naiset kokivat pääsevänsä hetkeksi eroon perheen tuomista arkielämän velvoitteista ja ongelmista sekä saavansa tuokion omaa aikaa rentoutumiselle. Naiset kokivat muuttuneensa romanssien lukemisen myötä itsevarmemmiksi ja itsetietoisemmiksi, mutta suurin motiivi oli silti se, että kirjat aiheuttivat heille mielihyvää, mistä he tunsivat myös syyllisyyttä. Tutkimukseen osallistuneet naiset kokivat, että heidän täytyi pystyä perustelemaan lähinnä miehilleen, miksi he tuhlasivat aikaa ja rahaa sellaisten kirjojen lukemiseen, jotka helposti leimataan pehmo-romanssiksi, joten he perustelivat lukemistaan myös ”hyväksyttävämällä” syyllä eli sillä, että he oppivat kirjoista uusia asioita esimerkiksi erilaisista maailmankolkista ja historiasta. (Radway 1987, 61, 86–118.)

Radway (1987) toteutti tutkimuksensa 1980-luvun alussa Yhdysvalloissa, eikä sen tuloksia voi yleistää 2000-luvun Suomeen, mutta todennäköisesti naisten halu irtautua arjesta romantiikan maailmaan uppoamalla pätee myös muualla, ainakin länsimaisissa kulttuureissa. Törrönen pitää Harlequin-kirjoja arkisen eskapismien ja rentoutumisen muotona, keinona, jolla muiden tarpeita myötäilemään joutuvat äidit (jotka usein ovat Harlequin-kirjojen suurkuluttajia) voivat rajata itselleen tilaa arjen keskellä, ja hän toteaa myös, että tiettyyn sukupuoleen liitettyjen viihteen lajien (kuten urheilun tai saippuaoopperan) yhteisenä piirteenä on niiden kyky synnyttää voimakkaita tunteita (Rämö 2005). Junnilan mukaan dekkarikirjallisuuden kaltaisen miesten viihteen saatua hyväksyttävän leiman myös naisten romanttinen viihde on muuttunut hyväksyttävämmäksi, eivätkä lukijat enää häpeä ja peittele Harlequin-kirjojen lukemista samalla tavalla kuin parikymmentä vuotta sitten (Rämö 2005).

4.3 Mitä kääntäjä odottaa lukijalta?

Reissin ja Vermeerin (1986, 54–60) skopos-teoriasta lähtien kääntämisessä on nostettu keskiöön käännökseen tarkoitus eli skopos ja sen myötä myös käännökseen vastaanottaja, koska käännökseen skoposta ei voida määrittää, ellei käännökseen vastaanottajaa pystytä arvioimaan. Kääntäjän tulisi ajatella kohdetekstin lukijaa ja tehdä käännosstrategiset

ratkaisunsa sen perusteella, mitä hän tietää tai olettaa lukijasta. Kääntäjän olisi hyvä tietää mahdollisimman paljon käännöksen tulevasta lukijasta (sukupuoli, ikä, koulutus, asuinpaikka, yhteiskunnallinen asema jne.), jotta hän voisi esimerkiksi päättää, millaisia sanoja ja ilmaisuja käyttää. Skopos-teorian mukaan skopos voi olla myös toimeksiantajajan tai kustantajan määrittelemä, kuten tilanteen voidaan ajatella olevan tiukasti standardisoitujen romanttisten viihdelukemistojen tapauksessa.

Viihdekirjallisuuden lukijoista on tehty joitakin tutkimuksia, ja näiden tilastotietojen perusteella suomentajakin voi saada jonkinlaisen kuvan käännöksen vastaanottajasta. Katarina Eskolan vuonna 1973 koottuun haastatteluaineistoon perustuvan tutkimuksen perusteella kioskikirjoja lukevat eniten nuoret, vähän koulutetut henkilöt sekä eri sosiaaliryhmistä työväestö. Harvinaisinta kioskikirjojen lukeminen on maanviljelijäväestön keskuudessa. (Eskola 1979, 145–157.) Tuomas Kataila (2003) puolestaan on tutkinut Suomen Pokkaritukku Oy:n toimeksiannosta suomalaisia pokkarien lukijoita ja ostajia. Katailan tutkimuksen mukaan tyypillinen pokkarikuluttaja on alle 55-vuotias nainen, joka on työntekijä, toimihenkilö tai ylempi toimihenkilö, ja tyypillinen pokkarien suurkuluttaja on 36–45-vuotias nainen, joka on ammatiltaan ylempi toimihenkilö ja joka asuu yli 160 000 asukkaan kaupungissa, mutta tutkimuksen otannassa korostui myös alle 25-vuotiaiden opiskelijoiden ryhmä (Kataila 2003, 120). Sen paremmin Eskolan kuin Katailan tutkimuksessa ei eritellä romanttista viihdettä omaksi ryhmäkseen, ja Eskolan tutkimus on lisäksi jo kymmeniä vuosia vanha, joten kummankaan tutkimuksen perusteella ei voi tehdä tarkkoja päätelmiä tyypillisestä suomalaisesta Harlequin-kirjojen lukijasta.

Suomalaista viiheromanssin keskivertolukijaa kuvataan Reginan novellien ja Kolmiopokkareiden kirjoitusohjeissa. Sen mukaan romanttista viihdettä lukevat pääasiassa 15–50-vuotiaat naiset, joiden mielikirjailijoita ovat Danielle Steel, Sidney Sheldon, Catherine Cookson, Barbara Cartland, Anni Polva, Elsa Anttila ja Laila Hietamies, lempitelevisiosarjoja Puhtaat valkeat lakanat, Metsolat, Blondi tuli taloon, Kauniit ja rohkeat ja Melrose Place ja jotka pitävät romanttisista elokuvista, jännitysfilmeistä ja komedioista. Koulutukseltaan he ovat ammattikoulun tai joskus lukion tai opistotason koulutuksen suorittaneita. Lukijoiden tyypillisiä ammatteja ovat myyjä, siivoaja, perhepäivähoitaja ja toimistotyöntekijä, mutta monet ovat myös työttömiä. Ohjeissa kuitenkin korostetaan, että keskivertolukija on vain tilastollinen määritelmä, eikä keskivertolukijaa

ole oikeasti olemassakaan, vaan viihdettä lukevat hyvin erilaiset ihmiset akateemisista ruumiillisen työn tekijöihin. Näillä sivuilla ei tosin mainita, mihin tutkimukseen tiedot perustuvat tai milloin tutkimus on tehty. (Reginan ja Kolmiopokkareiden kirjoitusohjeet n.d.)

Harlequinien tyypillinen pohjoisamerikkalainen lukija oli vuonna 1973 tehdyn tutkimuksen mukaan 35,5-vuotias naimisissa oleva nainen, jolla oli 2 lasta, joka oli käynyt lukion ja joka asui omakotitalossa. Vuonna 1996 eli 23 vuotta myöhemmin tehdyn tutkimuksen mukaan pohjoisamerikkalaisten Harlequin-lukijoiden tyypillinen ikä oli 42 vuotta, 48 %:lla lukijoista oli yliopistotutkinto, 57 % lukijoista työskenteli kodin ulkopuolella ja lukijoiden talouden tulot olivat keskimäärin 41 900 dollaria vuodessa. (Hemmungs Wirtén 1998, 73.) Kansainvälisesti Harlequinin lukijoiden keski-ikä on 41 vuotta, ja heistä 60 % on naimisissa (Faktaa Harlequinista n.d.).

Förlaget Harlequin on myös tehnyt lukijatutkimuksen vuonna 1996. Sen mukaan Harlequinien lukijoista 42 % on alle 30-vuotiaita. Reilusti yli puolet eli 61 % on avo- tai avio- liitossa, sinkkuja lukijoista on 29 %. Lähes puolet eli 45 % asuu 3–4 hengen taloudessa. Noin kolmasosa eli 31 % lukijoista on lukion suorittaneita; yliopistotutkinnon on suorittanut 10 %. (Hemmungs Wirtén 1998, 105.) Harlequin-tiedotteessa mainitaan, että tyypillinen pohjoismaainen Harlequinien lukija on noin kolmekymppinen perheellinen nainen. Saman tiedotteen mukaan Harlequineja lukee Suomessa säännöllisesti noin 125 000 ja Ruotsissa noin 216 000 ihmistä. (Faktaa Harlequinista n.d.)

Harlequin-kirjojen suomalaisista lukijoista ei ole olemassa ainakaan julkisesti saatavilla olevia tarkempia tutkimuksia. Harlequin-kirjasarjojen profiilien perusteella suomentaja voi tehdä tiettyjä oletuksia lukijoista, esimerkiksi kiltin Julia-sarjan lukijat voivat olla hyvinkin nuoria (Junnilan mukaan Juliaa voi lukea yhtä hyvin 12-vuotias tyttö kuin hänen 75-vuotias isoäitinsä, ks. Parviainen 2002, 92), eroottisemman Viettelyksen lukijat taas ovat oletettavasti hiukan kokeneempia naisia. Oikeastaan ainoa suhteellisen varma oletamus on edellä mainittujen tutkimustenkin perusteella, että Harlequinin lukija on nainen. Niin ikä-, koulutus- kuin ammattijakaumakin on ilmeisesti hyvin laaja. Junnila-kin korostaa, ettei Harlequinien suomalaisista lukijoista ole tehty mitään erityistä lukija-profiilia, vaan kyseessä on hyvin heterogeeninen ryhmä eri-ikäisiä ja erilaisissa elämäntilanteissa olevia naisia (Parviainen 2002, 50–51).

Romanttisen viihdekirjan kääntäjä voi toki kuvitella mielessään ideaalilukijan, jolta Törrösen (1996, 47) mukaan ”edellytetään kiinnostusta tunteiden maailmaan, intiimeihin suhteisiin ja emootioihin – – Siltä myös edellytetään, että se kykenee nauttimaan näistä teemoista Harlekin-romanssin ehdottamalla ja rakenteistamalla tavalla”. Kääntäjään pätee periaatteessa sama kuin romanssin kirjoittajaan:

”[R]omanssin tekijä rakentaa romanssinsa mahdollisimman laajalle, romanttisen maun suhteen homogeeniseksi olettamalleen lukijakunnalle. Hän tähtää yhteisesti ja yleisesti jaettuun, minkä varsinainen lukija sitten sovittaa erityiseksi omasta sosiaalisen tilanteensa ja kulttuurisen kokemuksensa perspektiivistä. Näin tekijä vaalii siis kuvaa homogeenisesta lukijaheimosta, mikä sitten hajoaa erillisten ja erilaisten lukijoiden verkostoiksi heti, kun romanssi siirtyy kaupan hyllyiltä lukijoiden arkeen.” (Törrönen 1996, 47.)

5 AINEISTO

Lukijoiden mielipiteitä rakastelukohtausten käännöksistä selvitettiin kahdelle erilaiselle ryhmälle osoitetulla kyselyllä, jossa vastaajaa pyydettiin lukemaan kuusi eri tekstinäytettä sekä vastaamaan niihin liittyviin kysymyksiin ja lisäksi muutamia vastaajan taustaa valottaviin kysymyksiin. Kysely toteutettiin helmi–maaliskuussa 2007. Sekä kyselyn tekstinäytteet että kyselylomake ovat tämän tutkimuksen liitteenä. Tässä luvussa analysoidaan aluksi tekstinäytteitä ja kirjoja, joista näytteet on valittu, sitten käsitellään kysymyslomakkeessa esitettyjä kysymyksiä ja tehdään yhteenveto vastaajista. Lopuksi tarkastellaan kyselyn vastauksia.

5.1 Tekstinäytteet

Tekstinäytteet (liite 2) pyrittiin valitsemaan eri kääntäjien erilaisilla käännösstrategioilla suomentamista teksteistä. Yhtä lukuun ottamatta tekstinäytteet valittiin Harlequin Viettelys -sarjan kirjoista. Vertailun vuoksi mukaan otettiin yksi tekstinäyte jo lopetetusta Harlequin Liekki -sarjasta. Viettelys-kirjojen alkuteokset olivat Silhouette Desire -sarjasta ja Liekki-kirjan Harlequin Blaze-sarjasta. Yhdestä tekstistä mukana oli kaksi eri käännösversiota: julkaistu sekä opiskelijoiden käännöskurssilla tekemä suomennos. Kaikki kyselyssä mukana olleet kirjat ovat melko tuoreita: Viettelys-sarjan kirjat on julkaistu vuonna 2006 ja Liekki-sarjan kirja vuonna 2005.

Tekstinäytteiden pituudet vaihtelivat kahdesta kuuteen sivuun. Kyselyyn pyrittiin valitsemaan kukin tekstipätkä siten, että teksti olisi kokonaisuus ja antaisi hyvän kuvan tekstin tyylistä rakastelukohtausten kuvauksessa. Kovin paljon muuta kontekstia näytteisiin ei voinut jättää, jottei vastaajille olisi tullut liikaa luettavaa. Näytteiden ei siis ollut tarkoitus antaa yleiskuvaa Harlequin Viettelys -kirjoista, vaan ainoastaan vertailla eri tapoja kääntää kirjoissa kuvatut rakastelukohtaukset.

5.1.1 Näytteet 1A ja 1B

Kyselyn kahdessa ensimmäisessä tekstinäytteessä on kaksi käännösversiota samasta alkutekstistä, joka on Anne Marie Winstonin kirjasta Born to Be Wild. Pidempi, lyhennämätön versio (Näyte 1A) on opiskelijoiden tekemä harjoituskäännös keväällä 2006 järjestetyltä Kaunokirjallisen kääntämisen erityiskysymyksiä -kurssilta. Tällä kurssilla

opiskelijat suomensivat kukin yhden luvun Winstonin kirjasta ja vertasivat kirjan ilmentyttyä omaa suomennostaan julkaistuun suomennokseen. Julkaistussa kirjassa Luotu vapaaksi (Näyte 1B) suomentaja Susanna Luhtala on lyhentänyt näytteen rakastelukohtausta merkittävästi ja muuttanut tässä kohdassa myös kirjan lukujakoa. Alkuteoksessa kahteen lukuun jakautunut rakastelukohtausta on julkaistussa suomennoksessa yhdessä luvussa, joten opiskelijoiden käännöksessä eli näytteessä 1A alkuosalla ja loppuosalla on eri suomentajat. Luotu vapaaksi -kirja on 12-osaisen Suku nimeltä Barone -sarjan 10. osa.

Opiskelijoiden suomennos ei ole tyyllillisesti tai kielellisesti täysin vertailukelpoinen julkaistun suomennoksen kanssa. Näytteen 1A suomennos oli kyseisten opiskelijoiden ensimmäinen tähän genreen kuuluva suomennos, jota ei ole editoitu lainkaan. Luhtala taas on kokenut Harlequin-suomentaja, ja julkaistu suomennos on Harlequin-toimittajan editoima. Valitut käännösstrategiat ovat kuitenkin hyvin erilaiset: opiskelijoiden suomennoksesta ei ole jätetty mitään pois, Luhtala taas on lyhentänyt tekstiä merkittävästi. Koska yksi olennaisista tämän tutkimuksen kysymyksistä on, haluaako lukija lukea mieluummin pitkän ja yksityiskohtaisen vai lyhyen ja tiivistetyn kuvauksen rakastelukohtauksista, pyrittiin lukijoiden mielipidettä selvittämään näiden kahden erilaisen käännös-version avulla.

Näytteiden 1A ja 1B alkuteksti on noin 11 sivua pitkä. Opiskelijoiden käännöstä ei ole lyhennetty lainkaan, Luhtalan käännös on noin 3 sivua pitkä eli tekstinäytteen osalta tekstiä on lyhennetty yli 70 %. Näytteissä on kuitenkin mukana melko pitkä ”johdanto-osuus” varsinaiseen rakastelukohtaukseen, ja tätä johdanto-osuutta ei Luhtalan käännöksessä ole juurikaan lyhennetty, joten todellisuudessa Luhtala on lyhentänyt varsinaista rakastelukohtausta paljon enemmän kuin 70 %. Varsinainen rakastelukohtausta on julkaistussa suomennoksessa vain alle 1 sivun pituinen ja alkuteoksessa noin 9 sivun pituinen, joten kääntäjä on lyhentänyt rakastelukohtausta lähes 90 %.

Alkuteoksessa on ennen tätä kyselyyn valittua rakastelukohtausta kohtausta, jossa Reese, kirjan sankari, muistelee monen vuoden takaisia tapahtumia veneen kannella, jossa hän rakasteli Celian, kirjan sankarittaren, kanssa ensimmäisen kerran. Tämä kohtausta on poistettu Luhtalan suomennoksesta kokonaan. Kirjan ainoaa varsinaista rakastelukohtausta edeltää ”läheltä piti -tilanne”, jossa kiihkeä hyväily keskeytyy, kun Celia ilmoit-

taa, ettei ole vielä valmis rakastelemaan. Alkutekstissä tämä kohta on noin 3 sivua eli 90 riviä pitkä, julkaistussa suomennoksessa vajaa puoli sivua eli 13 riviä. Kääntäjä on siis lyhentänyt tätäkin kohtausta noin 85 %.

Suurimmat erot opiskelijoiden suomennoksen ja julkaistun suomennoksen välillä ovat lyhentämisen ohella yksityiskohtien kuvaamisessa. Luhtala on jättänyt pois lähes kaiken yksityiskohtien kuvailun. Alkutekstiä noudattavassa opiskelijoiden suomennoksessa kuvataan esimerkiksi päähenkilöiden riisuutumisen vaiheet hyvin tarkasti, Luhtalan suomennoksessa kaikki eri vaiheet on kuitattu lyhyesti: ”He kuoriutuivat vaatteistaan alta aikayksikön.” Myös alkutekstissä ja opiskelijoiden suomennoksessa tarkasti kuvatut rakastelun eri vaiheet ja hyväilyt on Luhtalan suomennoksessa tiivistetty yhteen lauseeseen: ”He rakastelivat kuin huomista ei koskaan olisikaan.” Luhtala on myös jättänyt pois päähenkilöiden vartaloiden kuvaukset. Puheen osuus korostuu Luhtalan suomennoksessa, koska varsinainen rakastelukohta etenee pitkälti repliikkien varassa. Tapah- tumia kuvataan vain yksittäisillä virkkeillä repliikkien välissä. Päähenkilöiden ajatusten kuvausta ei Luhtalan rakastelukohtauksen suomennokseen ole jätetty lainkaan.

Kaiken kaikkiaan Luhtalan suomentamassa rakastelukohtauksessa tapahtumat etenevät nopeasti ja vääjäämättä kohti huipennusta. Alkutekstissä ja opiskelijoiden suomennok- sessa taas tilanne kehittyy hitaasti monien erilaisten vaiheiden kautta. Pieni ero yksi- tyiskohdissa on muun muassa se, että alkutekstissä päähenkilöt rakastelevat takan edes- sä matolla sohvalla vieressä, julkaistussa suomennoksessa sohvalla. Tällä erolla ei ole suurta merkitystä tekstin sisällön kannalta, mutta muutama suomentajien ratkaisu on vaikuttanut tekstin sävyyn. Alkutekstissä Reese toteaa rakastelun jälkeen Celialle: ”No wonder I couldn’t forget you. [] This was meant to be.” Opiskelijoiden suomennokses- sa Reese sanoo: ”Ei ihme, etten pystynyt unohtamaan sinua. [] Meidät on tarkoitettu yhteen.” Julkaistussa suomennoksessa puolestaan Reese lausuu Celialle *ennen* rakaste- lemista: ”Näin on tarkoitettu. [] Siksi en ole koskaan voinut unohtaa...” Luhtalan suo- mennoksessa sanojen voi katsoa viittaavan pelkästään rakasteluun, opiskelijoiden suo- mennoksessa sanoilla viitataan enemmän päähenkilöiden väliseen suhteeseen. Selvin sävyero on kuitenkin kohtauksen lopun suomennoksissa. Alkutekstiä tarkemmin nou- dattavassa opiskelijoiden suomennoksessa Celia valvoo Reesen nukahdettua ja turvalli- sesta ja onnellisesta olostu huolimatta pohtii Reesen sanoja ja miettii, onko heidät tosi- aan tarkoitettu yhteen. Luhtalan suomennoksessa Reese ja Celia nukahtavat rakastelun

jälkeen sylikkään syvään, rauhalliseen uneen, ja Celian epävarmuus on sivuutettu kokonaan.

5.1.2 Näyte 2

Näyte 2 on Katherine Garberan kirjasta Perla Negran legenda (alkuteos *Mistress Mind*), jonka on suomentanut Pirjo Lintuniemi. Alkuteos kuuluu minisarjaan *King of Hearts*, suomenkielistä nimeä tälle minisarjalle ei ole annettu. Sarjassa entinen mafian *capo* Pasquale (”sydänten kuningas”), joka on kuollessaan rukoillut anteeksiantoa ja tehnyt Jumalan kanssa sopimuksen, palaa maan päälle aina eri ihmisen hahmossa saatukseen yhteen yhtä monta paria kuin on tappanut eläessään vihollisia. Kirjan päähenkilöiden Jaynen ja Adamin yhteen saattaminen on Pasqualen neljäs tehtävä (eli kirja on sarjan neljäs osa), ja hän saa maan päälle ensimmäisen kerran parikseen pomonsa, Jumalan serafin Didin.

Alkuteos *Mistress Mind* on erittäin lyhyt. *Mistress Mind* -kirjassa on 29 riviä sivulla, mikä toimittajan antaman nyrkkisäännön perusteella (ks. 2.4) tarkoittaa, ettei lyhentämisen tarvetta todennäköisesti ole. Teksti myös näyttää hyvin väljältä, ja kirjan mukana onkin toimittajan suomentajalle lähettämä ohje: ”Tosi harvaa. Älä lyhennä!”

Alkuteoksen lyhyiden vuoksi suomentajalle ei ole jäänyt pelivaraa sen suhteen, mitä ottaa mukaan ja mitä jättää pois. Niinpä suomennos noudattelee hyvin uskollisesti alkutekstiä, eikä poistoja tai lisäyksiä ole käytännössä lainkaan. Jos lyhentämisen tarvetta suomennoksessa olisi ollut, valinnanvaraa poistettavien tai tiivistettävien rakastelukohtausten suhteen olisi ollut tarjolla paljonkin, sillä kirjassa on jopa *Viettelys*-sarjan kirjalle poikkeuksellisen monta rakastelukohtausta. Ennen näytteeseen valittua ensimmäistä varsinaista rakastelukohtausta kirjassa on yksi kohta, jossa päähenkilöt päätyvät vuoteeseen ja Jayne saa orgasmin, mutta tilanne keskeytyy ennen varsinaista yhdyntää. Yhteensä kirjassa on kuvattu kuusi rakastelukohtausta, joista kolme on kuvattu yksityiskohtaisesti ja kolme lyhyesti ja suurpiirteisesti.

Suomennoksessa on käytetty suhteellisen rohkeaa kieltä. Esimerkiksi usein ”kiellettyjen” sanojen listalla olevat nänni, orgasmi ja erektio esiintyvät suomennoksessa useaan otteeseen. Tämä saattaa johtua osittain siitä, että kirjan suomentaja oli ennen tätä en-

simmäistä Viettelys-kirjan suomennostaan tottunut käyttämään melko rohkeaa kieltä, koska hän oli suomentanut (aluksi Blaze-nimellä ilmestynyttä) Liekki-sarjaa. Toisaalta tämän kirjan ilmestymisen aikaan Viettelys-sarja oli Liekki-sarjan loputtua Harlequini-en rohkein sarja, joten siinä todennäköisesti siksi sallitaankin hieman aiempaa rohkeampi linja.

5.1.3 Näyte 3

Näyte 3 on erittäin poikkeuksellisesta Viettelys-kirjasta. Eileen Wilksin kirja Keskiyön enkeli (alkuteos Meeting at Midnight, suomentanut Anne Virolainen) on 3-osaisesta Man Talk -minisarjasta, jossa tarinat on kerrottu miehen näkökulmasta. Yleensä Harlequin-kirjojen tarinat kerrotaan pääosin naisen näkökulmasta, mutta joskus miesnäkökulmaakin käytetään. Sen sijaan äärettömän harvinaista on kertoa tarina yksikön ensimmäisessä persoonassa eli minä-muodossa, ja vielä harvinaisempaa on, että kertojamina on mies. Harlequin-kirjoissa käytetään yleensä yksikön kolmannen persoonan kertontaa. Tällöin lukijan ja sankarittaren välille ei jää kriittistä etäisyyttä eikä sankarittaren ajatuksista tai tunteista jää epäselvyyttä. Näin naiset voivat pitää kirjan fantasiaa omana fantasianaan. (Modleski 1990, 55.) Naislukijan on myös helpompi samaistua naisen näkökulmasta kerrottuun tarinaan, etenkin rakastelukohtauksen kuvauksessa (Radway 1987, 180). Miehen ajatuksiin vahvasti porautuva tarina erottuu siis selkeästi muiden Harlequin-kirjojen joukosta.

Keskiyön enkelin tarinakin on hieman poikkeuksellinen. Kirjan naispäähenkilö, Seely, on hyvin salaperäinen ja mystinen nainen. Ben, kirjan miespäähenkilö, kokee Seelyn läheisyydessä outoja, selittämättömiä aistimuksia, joiden syy selviää vasta tarinan lopussa: Seelylla on yliluonnollisia kykyjä eli hän on perinyt parantamisen lahjan.

Alkuteoksessa on 32 riviä sivulla, mikä lyhentämisnyrkkisäännön (ks. 2.4) mukaan tarkoittaa kohtalaista lyhentämisen tarvetta. Suomennos vaikuttaa kuitenkin siltä, ettei sitä ole kovin paljon lyhennetty. Kaikissa muissa kyselyyn valituissa Viettelys-kirjoissa on 33 riviä sivulla, mutta Keskiyön enkelissä sivulla on 35 riviä ja kirjasinkokokin on hieman muita kirjoja pienempi. Kun Viettelys-kirjan pituus on noin 150 sivua, kaksi lisäriiviä sivulla merkitsee yli kahdeksaa lisäsivua muihin kyselyyn suomennoksiin verrattuna.

Wilksin kirjassa on vain yksi rakastelukohtaus, jonka pituus alkutekstissä on noin kaksi ja puoli sivua. Suomennoksessa kohtauksen pituus on lähestulkoon sama eli kohtausta ei ole lyhennetty. Muista kyselyn tekstinäytteistä näyte 3 eroaa siinä, että rakastelukin kuvataan miehen näkökulmasta. Naislukijan tuskin on mahdollista samaistua päähenkilöön samalla tavalla kuin jos kertojaminä olisi nainen, mutta toisaalta näin poikkeuksellinen ratkaisu saattaa monesta lukijasta tuntua virkistävältä vaihtelulta. Kohtausta sävyttää humoristisuus, jota siihen tuo päähenkilöiden lääkärileikki, ja kuten koko tarinaa, myös tätä rakastelukohtausta leimaa tietty salaperäisyys. Lukijalle annetaan jopa kiihkeän rakastelukohtauksen tuoksinassa lisää vihjeitä salaperäisen Seelyn arvoituksen ratkaisemiseksi, kun Ben jää lukijan tavoin ihmettelemään, miksi Seely kuvittelee olevansa turvassa taudeilta ilman kondomia.

5.1.4 Näyte 4

Näyte 4 on Eileen Wilksin kirjasta *Yksityisetsivä* (alkuteos *With Private Eyes*), ja se on kyselyn tekstinäytteistä ainoa, jonka on suomentanut mies, Rami Nieminen. *Harlequinille* tällä hetkellä (kevät 2008) säännöllisesti kääntävistä 35 suomentajasta miehiä on kolme, mikä on näin naiskeskeisessä genressä melko paljon. Tämä kirja kuuluu 12-osaiseen *Suku* nimeltä *Barone* -sarjaan ja on sen 11. osa.

Alkuteoksessa on kaksi rakastelukohtausta, joista kumpaakin suomentaja on lyhentänyt jonkin verran. Alkuteos on pitkäkö, 33 riviä sivulla, eli tekstiä on pitänytkin lyhentää, jotta käännös mahtuisi annettuihin raameihin. Näytteen 4 rakastelukohtausta on lyhennetty noin 25 % (alkutekstissä kohtauksen pituus on noin viisi sivua ja suomennoksessa vajaa neljä sivua) ja kirjan toista rakastelukohtausta noin 40 %. Suomennokseen ei kuitenkaan ole tehty pelkästään poistoja, vaan tekstiin on tehty myös muutoksia ja lisäyksiä.

Näkyvin muutos suomennoksessa on lukujaon muuttaminen alkutekstiin verrattuna. Alkuteoksessa on yhteensä 13 lukua, suomennoksessa kolme lukua vähemmän eli kymmenen lukua. Näyte 4 on suomennoksen luvusta 7, mutta alkuteksti on luvusta 9. Koska suomennoksessa on tehty muutenkin paljon muutoksia, lukujaon muuttaminen on oletettavasti suomentajan ratkaisu, vaikka on myös mahdollista, että muutoksen on

tehnyt kirjan toimittaja. Lisäksi näytteessä 4 on muutettu useassa kohdassa alkuperäistä kappalejakoja.

Näytteen 4 kuvauksessa pisin poisto on tehty aivan alusta. Käännöksestä on jätetty pois lähes sivun pituinen pätkä, jossa kirjan sankaritar, Claudia, itkuisena ja yhä järkyttyneenä muistelee aiempaa välikohtausta öisellä kadulla. Neljä miestä oli ahdistellut häntä, ja kirjan sankari, Ethan, oli pelastanut hänet. Muistelu on aiemmin kerrotun toistoa eikä vie tarinaa eteenpäin, vaan päinvastoin pysäyttää kerronnan, joten se on ollut luontevaa-kin jättää pois. Tämä poisjätto on vaikuttanut käännösratkaisuun myös toisessa kohdassa, jossa Ethan alkutekstissä viittaa Claudian järkyttyneeseen ja itkuiseseen mielialaan ja toteaa, ettei heidän luultavasti siksi pitäisi rakastella. Samassa kohdassa vihjataan, että asiasta on puhuttu aiemminkin, kun Ethan toteaa: ”We weren’t going to do this”, mutta Claudia ilmoittaa muuttaneensa mielensä. Suomenoksessa ei viitata millään tavalla Claudian itkuisuuteen, aiempaan sopimukseen tai Claudian mielenmuutokseen. Ethan toteaa vain, ettei heidän pitäisi rakastella, koska siitä ei seuraa mitään hyvää, mutta molemmat ovat yhtä mieltä, että heidän on pakko jatkaa, koska se tuntuu heistä hyvältä.

Toinen pidempi poisto (noin kymmenen riviä) on tehty kohdasta, jossa kuvataan Claudian ajatuksia ja päätöstä rakastella Ethanin kanssa. Kaksi lyhyempää poistoa on tehty kohdista, joissa kuvataan Claudian tuntemuksia, kun Ethan katselee tai suutelee häntä. Näiden päähenkilön ajatuksia koskevien poistojen lisäksi on poistettu kaksi kuvailevaa kohtaa, joissa Ethan ja Claudia hyväilevät toisiaan. Rakastelukohtauksen kaltaisessa dynaamisessa tilanteessa päähenkilöiden ajatusten tai tapahtumien yksityiskohtien kuvailu pysähdyttää tilanteen, joten sellaiset kohdat päätyvät usein poistettaviksi.

Poistojen vastapainoksi suomennokseen on tehty pieniä lisäyksiä. Useimmat lisäykset ovat lyhyitä ja tavallaan vain tuovat julki sen, mitä alkuteksti pitää implisiittisesti sisälleen. Osa lisäyksistä kuitenkin vaikuttaa tekstin sävyyn lähinnä siten, että Claudian rooli muuttuu aktiivisemmaksi. Esimerkiksi Ethanin mainitessa ”ongelmansa” (erektion), alkutekstissä Claudia toteaa vain: ”Hmm... no. *Not* a problem.” Suomenoksessa Claudian sanoihin on lisätty avoimen vihjailevaa sävyä: ” Ai, tuollainen... Hm, ei se ole mikään ongelma. Tai jos on, niin minä voin auttaa sinua ratkaisemaan sen.” Claudian seksuaalisuutta korostaa myös suomennoksen lisäys: ”Ja Ethan tuntui ihanan kovalta hänen päällään”, kun sitä ennen kerrotaan, kuinka pehmeältä sohvan samettipäällys tuntui

Claudian selän alla. Yhdyntä kuvauksessa Claudia saa suomennoksessa jälleen aktiivisemmän roolin. Alkutekstissä Claudian todetaan vain olevan kärsimätön: ”But she’d been at a high pitch before he came inside her. Lingered was unbearable now.” Tämän jälkeen fokus siirtyy takaisin Ethaniin ja siihen, kuinka Ethanin itsehillintä pettää. Suomennoksessa Claudia ei tyydy vain odottamaan passiivisena: ”Tahti oli kiihkon villitsemälle Claudialle aivan liian hidas. Kuumeisesti liikehtien hän kannusti partneriaan antamaan kaikkensa voimia säästelemättä. Kannustus tehoi.”

Näytteen 4 lopussa olevaa humoristista tapausta on muutettu suomennoksessa vielä humoristisempaan suuntaan pienellä lisäyksellä. Alkutekstissä Ethan toteaa punaisena ja nolona vain, ettei tavannut heidät yllättänyttä ja hänelle ennestään tuntematonta Stacya oikeastaan nytkään. Suomennoksessa Ethan toteaa: ” En minä tavannut häntä nytkään. Hän teki tuttavuutta vain minun pyllyni kanssa.” Suomennoksessa Ethan vaikuttaa olevan enemmän tilanteen herra, koska pystyy vitsailemaan, vaikka hämillään onkin. Suomennoksessa myös korostetaan rakastelun kiihkeyttä lisäämällä dramatiikkaa: ”Nappeja irtosi ja vetoketjuja hajosi, ennen kuin he saattoivat ilkosen alastomina painautua sylitysten.” Alkutekstin mukaan nappeja ja vetoketjuja vain avattiin, ei rikottu. Kohdassa voi ajatella myös olevan ”käännösvirhe”, sillä alkutekstin mukaan Claudia ja Ethan eivät malttaneet edes riisua kaikkia vaatteita: ”Yet skin wasn’t enough. Or else it was too much, sending them scrambling for union before they’d removed everything properly.” Jos tämä ”virhe” olisi ollut tahaton, se olisi todennäköisesti aiheuttanut epäloogisuutta kohdassa, jossa alkutekstin mukaan Claudia rakastelun jälkeen silittelee Ethanin harteilla yhä roikkuvaa rypistynyttä paitaa. Suomennoksessa Claudia kuitenkin sivelee Ethanin rintakehää, eikä ristiriitaa synny, joten oletettavasti muutos on tehty tarkoituksella.

Nieminen käyttää suomennoksessaan erittäin värikästä kieltä, etenkin yhdyntä kuvauksessa: ”Ethan pukkasi verkkaisen tunnustelevasti kerran, toisenkin”, ”Ethan luopui hidastelusta ja alkoi pumpata oikein olan takaa” ja ”Liha läsähteli lihaa vasten”. Verbit ovat värikkäitä ja kuvaavia, mutta tuovat ehkä hieman turhan arkisia ja koomisiakin mielikuvia. Vääränlaisten ja koomisten mielikuvien välttäminen on romanttisessa genressä tärkeää, ja onomatopoeettiset ilmaisut ja kiro sanat vaativat usein tasapainoilua. Niemisen suomennoksessa alkutekstin ”Ah...Claudia?” on käännetty ”Öh...Claudia?”, ”Ark!” on käännetty ”Äääk!” ja ”Yeah” on käännetty ”Jeah”. ”Öh” ja ”Äääk” kuulostavat kyllä suomalaisilta ja humoristisilta, mutta saattavat pysäyttää lukijan. ”Jeah” taas

voi lukijasta tuntua vieraalta. Jotkut käännösratkaisut vaikuttavat tahattoman koomisilta tai tilanteeseen sopimattomilta: ”Mies itse asettui levolle hänen päällensä” (kun rakastelu on vasta alkamassa) tai ”Sohva ei ollut riittävän suuri, jotta Ethan olisi voinut asettua pitkin pituuttaan”. Näitä yksittäisiä sanoja ja ilmaisuja lukuun ottamatta suomennoksen värikäs kieli on muutoin hyvin mukaansatempaavaa.

Parviainen (2002) tutki omassa pro gradu -työssään kolmen eri Harlequin-kirjan suomennoksia, ja yksi näistä kirjoista oli Rami Niemisen suomentama Viettelys-sarjan kirja Neito pulassa. Parviainen totesi Niemisen manipuloineen tekstin sisältöä enemmän kuin naiskääntäjät ja lisänneen ilman ilmeistä syytä kohtia, jotka muuttivat alkuperäisen ajatuksen jopa täysin päinvastaiseksi (Parviainen 2002, 87–88). Parviaisen tutkimassa suomennoksessakin Nieminen oli tehnyt kirjan sankarittaresta aloitteellisemman ja aktiivisemmän kuin alkutekstissä (mts. 101). Nämä yhteneväisyydet kahdessa saman kääntäjän suomennoksessa ovat tuskin sattumaa. Alkuteksteihin perehtyneen on helppo huomata manipuloidut kohdat suomennoksessa, mutta eri asia on, huomaako kohdetekstin lukija (tai suomennoksen toimittaja, joka ei vertaa käännöstä alkutekstiin, ks. Hemmungs Wirtén 1998, 117–118) niitä tai vaikuttavatko ne siihen, miten (nais)lukija tekstin kokee.

5.1.5 Näyte 5

Vertailukohdaksi Viettelys-kirjoille kyselyyn otettiin mukaan yksi tekstinäyte Liekki-kirjasta (Näyte 5). Tori Carringtonin kirjan Kielletty paluu (alkuteos Forbidden, ei käytettävissä tutkimuksessa) on suomentanut Anne Virolainen. Liekki-kirjat olivat perus-Harlequineja pidempiä eli noin 250-sivuisia ja muita Harlequin-kirjoja selvästi rohkeampia niin sisällöltään, kieleltään kuin ulkoasultaan.

Näytteen 5 rakastelukohtaus tapahtuu moottoripyörän päällä. Tilanteen alussa miespäähenkilö, J.T., ajaa moottoripyörää ja naispäähenkilö, Lena, istuu kyydissä. Lena tekee aloitteen ja alkaa hyväillä J.T:tä kesken ajon, kunnes J.T. lopulta pysähtyy, ottaa ohjat omiin käsiinsä ja rakastelee moottoripyörän päällä olevaa Lenaa. Tällainen kohtaaminen mielestäni hyvin tyypillinen Liekki-kirjalle. Liekeissä rakastelukohtaukset eivät tapahdu aina vuoteessa, matolla takan edessä tai suihkussa, kuten yleensä Viettelys-kirjoissa. Liekeissä nainen on yleensä kokeneempi, seikkailunhaluisempi ja aloitteellisempi kuin

muissa Harlequin-sarjoissa. Perinteiset sukupuoliroolit on usein rikottu, ja monien Liekki-kirjojen lähtökohta onkin sellainen, että nainen etsii miestä pelkästään seksikumppaniksi. Tosin rakkaus astuu nopeasti mukaan kuvaan, ja Liekeissäkin tarina päättyy aina onnellisesti, tosin ei välttämättä (heti) avioliittoon.

Liekeissä suomentajilla oli lupa käyttää selvästi rohkeampaa kieltä kuin muissa Harlequin-kirjoissa. Miehen sukupuolielintä voidaan Liekeissä kutsua kaluksi, ja muissa Harlequin-sarjoissa pannassa olevat elimet, nännit ja orgasmit olivat Liekeissä käypiä sanoja. Rakastelukohtauksia ei myöskään ollut tarpeen siistiä tai lyhentää, koska rohkeat kohtaukset kuuluivat kyseiseen sarjaan jo lähtökohtaisesti.

5.2 Kyselylomake

Kyselylomakkeen (liite 1) kysymykset jakautuivat kahteen osaan. Alussa kysyttiin vastaajan taustatietoja eli sukupuolta, ikää, siviilisäätystä, koulutusta ja ammattia. Tämän lisäksi vastaajilta kysyttiin, olivatko he lukeneet aiemmin Harlequin Viettelys -kirjoja tai muita Harlequin-kirjoja, sekä kuinka paljon ja miksi he Harlequin-kirjoja lukevat. Lisäksi kysyttiin, kuinka paljon vastaajat lukevat muuta kaunokirjallisuutta ja millaisia/kenen kirjailijoiden kirjoja he yleensä lukevat.

Toisen osion kysymykset liittyivät tekstinäytteisiin. Näytteiden 1A ja 1B osalta vastaajia pyydettiin valitsemaan näytteistä enemmän heitä miellyttävä ja perustelemaan valintansa. Muiden näytteiden kohdalla vastaajaa pyydettiin arvioimaan, oliko rakastelukohtaus kuvattu luontevasti, mikä siinä miellytti ja mikä ei miellyttänyt. Jokaisen näytteen kohdalla vastaajaa pyydettiin myös kuvaamaan tekstinäytettä yhdellä tai muutamalla sanalla sekä kertomaan muista näytteen herättämistä ajatuksista. Kaikkia tekstinäytteitä koskevissa kysymyksissä vastaajaa pyydettiin kertomaan, mistä näytteestä he pitivät eniten ja mistä vähiten sekä perustelemaan mielipiteensä, ja panemaan näytteet järjestykseen sen mukaan, mikä näytteistä sopii heidän mielestään parhaiten ja mikä huonoiten Viettelys-kirjaan sekä perustelemaan valintansa. Lopuksi pyydettiin vielä kommentteja tekstinäytteistä ja kyselystä.

5.3 Vastaajat

Kysely osoitettiin kahdelle ryhmälle. Toinen vastaajaryhmä koostui käännöstieteen opiskelijoista, joiden ei oletettu välttämättä tuntevan Harlequin-kirjoja entuudestaan (jatkossa käytän ryhmästä nimeä opiskelijat tai opiskelijavastaajat). Heillä voi koulutuksensa perusteella olettaa olevan taito analysoida tekstiä kriittisesti. Kyselyyn haluttiin kuitenkin mukaan myös ”aitojen” lukijoiden mielipiteitä. Toisen vastaajaryhmän muodostivatkin henkilöt, joiden tiedettiin lukeneen aiemmin ainakin jonkin verran Harlequin-kirjoja (jatkossa Harlequin-lukijat). Koska kyseessä on kvalitatiivinen tutkimus, jossa ei ole tarkoituskaan saada laajoja, tilastollisesti kattavia tuloksia, vastaajien määrä rajattiin melko pieneksi. Opiskelijaryhmästä vastauksia kyselyyn saatiin 8 ja Harlequineja lukeneiden ryhmästä 6 eli yhteensä 14 vastausta.

Kaikki kyselyyn vastanneet henkilöt olivat naisia, mikä vastaa hyvin Harlequin-kirjojen kohdeyleisöä. Opiskelijaryhmän vastaajat olivat nuorempia kuin Harlequineja aiemmin lukeneiden vastaajien ryhmä: opiskelijavastaajista kuusi oli 15–25-vuotiaita, yksi vastaaja kuului 26–35-vuotiaiden ikäryhmään ja yksi vastaaja 36–45-vuotiaiden ryhmään. Harlequin-lukijoiden ryhmästä kaksi vastaajaa kuului 46–55-vuotiaiden ryhmään, kolme vastaajaa kuului 56–65-vuotiaiden ryhmään ja yksi vastaaja oli yli 65-vuotias. Kyselyyn vastanneet käännöstieteen opiskelijat olivat opiskelleet yliopistossa vähintään kaksi vuotta; yhdellä vastaajalla oli humanististen tieteiden kandidaatin tutkinto ja yhdellä Master of Arts -tutkinto. Harlequin-lukijoiden ryhmästä kaikki ilmoittivat, että heillä oli joko opistotason koulutus tai ammatillinen koulutus. Opiskelijavastaajista kuusi vastasi, ettei ole parisuhteessa, yksi ilmoitti seurustelevansa ja yksi elävänsä avo- tai avioliitossa. Harlequin-lukijoiden ryhmästä avo- tai avioliitossa ilmoitti olevansa neljä vastaajaa, yksi vastaaja oli eronnut ja yksi ei ollut parisuhteessa.

Ennako-odotukset siitä, kuinka paljon Harlequin-kirjoja vastaajat olivat aiemmin lukeeet, eivät täysin toteutuneet. Opiskelijavastaajista kukaan ei ilmoittanut lukevansa Harlequin-kirjoja tällä hetkellä, mutta kolme vastaajaa oli joskus lukenut Viettelys-, Romantiikka- tai Julia-sarjan kirjoja. Viettelys-sarjan kirjoja (alle 10 kpl) oli lukenut vain yksi opiskelijavastaaja. Harlequin-lukijoista kaikille Harlequinit olivat enemmän tai vähemmän tuttuja. Kaksi vastaajaa ilmoitti, ettei lue Harlequin-kirjoja tällä hetkellä lainkaan (kysely toteutettu keväällä), mutta toinen ilmoitti pitävänsä niitä mukava-

na lomalukemisena eli lukee niitä ilmeisesti kuitenkin edelleen lomilla. Muut neljä vastaajaa lukijat Harlequin-kirjoja satunnaisesti tai kuukausittain. Kaksi Harlequin-lukijoiden ryhmän vastaajaa ei ollut lukenut koskaan Viettelys-sarjaa; yksi vastaaja puolestaan ei ollut lukenut mitään muita Harlequin-sarjoja kuin Viettelystä. Yleisimmin vastaajat olivat lukeneet Julia- ja Romantiikka-sarjan kirjoja.

Vaikka opiskelijavastaajista kukaan ei ilmoittanut lukevansa Harlequin-kirjoja tällä hetkellä, niitä joskus lukeneet vastasivat odottavansa Harlequinilta viihdyttävää ja romanttista hömppäviihdettä tai tiettyä ennalta-arvattavuutta, onnellista loppua. Yksi opiskelijavastaaja ilmoitti tarttuneensa hyllystä löytyneeseen Harlequin-kirjaan, koska oli teinikäisenä kiinnostunut ”aikuisten parisuhteiden” kuvauksesta. Harlequin-lukijoiden ryhmä taas ilmoitti lukevansa Harlequin-kirjoja, koska ne ovat rentouttavaa romantiikkaa ja mukavaa loma/iltalukemista, kirja on sopivan kokoinen matkalle otettavaksi, kirjan saa luettua kerralla tai voi lukea vain muutaman sivun kerrallaan, lukiessa ei tarvitse miettiä, kirja päättyy aina onnellisesti ja kirjan tarinat ja ihmissuhteet ovat toimineet oman elämän kurjien suhteiden ja onnettomuuksien vastapainona.

Opiskelijavastaajista kuusi ilmoitti lukevansa vähintään yhden kaunokirjallisen teoksen kuukaudessa, ja kaksi vastaajaa ilmoitti lukevansa alle 12 kirjaa vuodessa. Opiskelijavastaajat ilmoittivat lukevansa hyvin monipuolista kirjallisuutta fantasiasta, scifistä, dekkareista ja viihteestä kirjallisuuden klassikoihin ja runoihin, niin suomeksi kuin englanniksi tai ruotsiksi. Lempikirjailijoista mainittiin esimerkiksi Pirkko Saisio, Väinö Linna, Arto Paasilinna, Ilkka Remes, Kaari Utrio, Sarah Durant, William Styron, JRR Tolkien, David Eddings, Diana Gabardon, Magnus Mills, Neil Gaiman, Jan Guillou, Salman Rushdie, Vladimir Nabokov, Donna Taft ja Shakespeare. Harlequin-lukijoista yksi ilmoitti lukevansa kaunokirjallisuutta enemmän kuin yhden kirjan viikossa, kaksi vastasi lukevansa vähintään yhden kirjan viikossa, ja loput kolme vastaajaa ilmoittivat lukevansa alle 12 kirjaa vuodessa. Harlequin-lukijat ilmoittivat lukevansa paljon dekkareita, romantiikkaa ja elämäkertoja, ja lempikirjailijoista mainittiin Laila Hirvisaari (Hietamies), Seppo Jokinen, Mika Waltari, Belva Plain, Sidney Sheldon, John Grisham, Liza Marklund, Henning Mankell, Rosamunde Pilcher, Andre Brink, Regine Deforges, Jane Austen, Nora Roberts, Danielle Steel, Ken Follett, Tess Gerritsen, Maria Lang ja Agatha Christie.

5.4 Vastaukset

Kuten ennalta arvelin, opiskelijavastaajien vastaukset olivat pääosin huomattavasti pidempiä ja perusteellisempia kuin Harlequin-lukijoiden vastaukset. Harlequin-lukijat vastasivat usein muutamalla sanalla tai yhdellä, kahdella virkkeellä, kun taas opiskelijat käyttivät annetun vastaustilan usein kokonaan ja saattoivat jopa jatkaa vastaustaan paperin kääntöpuolelle. Yhtä lukuun ottamatta vastaajat vastasivat hyvin tunnollisesti kaikkiin kysymyksiin. Yhden opiskelijoiden ryhmään kuuluneen vastaajan vastaukset oli osittain kirjoitettu erittäin vaikeaselkoisella käsialalla, joten hänen vastaustensa kohdalla on olemassa pieni väärintulkintojen mahdollisuus, vaikka uskon tulkinneeni vastaukset oikein. Yksi Harlequin-lukijoiden ryhmään kuulunut vastaaja sen sijaan vastasi täydellisesti vain vastaajan taustatietoja koskeviin kysymyksiin, mutta puutteellisesti tai ei lainkaan suurimpaan osaan tekstinäytteitä koskevista kysymyksistä. Osa tämän henkilön vastauksista oli myös sisällöllisesti niin vaikeasti tulkittavia, että ne piti hylätä. Niinpä osassa kysymyksistä on otettu huomioon kaikki kuusi Harlequin-lukijoiden ryhmän vastausta, osassa vain viiden vastaajan vastaukset. Yhden Harlequin-lukijoiden ryhmän vastaajan alkuperäinen vastaus kysymykseen 18 ei ollut ensin selvä, mutta hän selitti jälkikäteen, miten vastaus piti tulkita. Yksi Harlequin-lukija oli myös sekoittanut 2. kysymyksessä 1A- ja 1B-näytteet keskenään, mutta oli itse korjannut kohdan osoittamalla nuolilla ja vastauksen loppuun kirjoitetuilla täsmennyksillä, kumpaa näytettä vastaus koski. Tämä sekaannus vaikutti mitä ilmeisimmin myös kysymykseen 17, jossa vastaaja on vastannut 1B, vaikka hän todennäköisesti tarkoittaa 1A:ta, koska perustelee vastaustaan samoilla sanoilla kuin kysymyksen 2 vastaustaan 1A (ja päinvastoin kuin vastausta 1B). Koska vastaaja on erittäin todennäköisesti vastannut kysymykseen 17 toisin kuin tarkoitti mutta asiasta ei ole ehdotonta varmuutta, jätettiin tämä vastaus tuloksissa kokonaan huomioimatta.

5.4.1 Lyhennetty vai lyhentämätön?

Kahden ensimmäisen tekstinäytteen (näytteet 1A ja 1B) avulla pyrittiin selvittämään vastaajien mielipidettä tekstin lyhentämisestä kahden eri käännösversion vertailemisen kautta. Lyhentäminen, eritoten rakastelukohtausten lyhentäminen on hyvin tavallista Harlequin-suomennoksissa, mutta tätä lukijat eivät todennäköisesti tiedä. Tavallisissa Harlequin-kirjoissa ei nimittäin missään mainita, että kirja on suomennettu lyhentäen.

Syksyllä 2007 julkaistuissa Harlequin Klassikko -sarjan suomennoksissa Jane Eyre (Brontë 2007) ja Northanger Abbey (Austen 2007) sen sijaan lyhentämisestä mainitaan. Harlequinin julkaisemaa klassikkoa lukiessaan lukija on hyvinkin saattanut lukea teosten aiemmat suomennokset ja saattaisi ihmetellä eroja, jollei mainintaa lyhentämisestä olisi. Perus-Harlequineista sen sijaan muita suomennoksia ei ole, eikä alkuteoksiakaan ole Suomessa yhtä helposti saatavissa kuin kirjallisuuden klassikoista.

Kyselyn vastaajat saivat näytteiden 1A ja 1B avulla konkreettisen esimerkin tekstin lyhentämisestä. Näytteiden käännösversioiden pituusero on huomattava: lyhentämätön on 5 sivua pitkä ja lyhennetty 1,5 sivua. Kyselyn vastaajaryhmien mielipiteet näistä teksteistä erosivat toisistaan melko selvästi: opiskelijoiden enemmistö eli 5 vastaajaa kahdeksasta (62,5 %) piti enemmän lyhentämättömästä tekstistä eli näytteestä 1A, Harlequin-lukijoista vielä suurempi enemmistö eli 5 vastaajaa kuudesta (83,3 %) valitsi suosikikseen lyhennetyn tekstin eli näytteen 1B.

Opiskelijoiden perusteluista nousi esiin kaksi näkökantaa. Vastaajia miellytti näytteen 1A tunnelma, sen hitaampi kehittyminen ja henkilöiden välisen jännitteen syvempi kuvaaminen, ja lukijan koettiin pääsevän paremmin mukaan tarinan maailmaan ja saavan oikeamman mielikuvan hahmojen välisestä suhteesta kuin lyhennetyssä versiossa. Toiseksi lyhentämätöntä versiota pidettiin Harlequin-genren mukaisena, koska siinä kuvailtiin paljon ja selitetään pienetkin asiat. Näytteen 1B kannattajat taas eivät pitäneet näytteen 1A yksityiskohtaisesta kuvauksesta, ja kaksi vastaajaa vertasi sitä pornoon. Yhden vastaajan mielestä lyhentämättömän version yksityiskohtainen ja tekninen kuvaus nakersi tekstin tunnelmaa.

Harlequin-lukijoiden suosikki oli lyhennetty versio 1B. Perusteluissa korostui se, että teksti jättää varaa lukijan oman mielikuvituksen käyttöön. Tekstiä pidettiin siistimmin kerrottuna, kiinnostavampana ja helppolukuisempana. Teksti etenee yhden vastaajan mielestä ”sopivasti ilman ylimääräisiä jaarituksia”, ja yksi vastaaja perusteli valintaansa myös sillä, että kohtauksen lopussa molemmat osapuolet ovat todennäköisesti tyytyväisiä (tämä liittyyneen suomentajan ratkaisuun jättää sankarittaren epävarmuus pois suomennoksesta, ks. 5.1.1). Yksi vastaaja ilmoitti, ettei ”jaksaa lukea sellaista” (viittaa ilmeisesti yleensä rakastelukohtauksiin), ja toinen kirjoitti, että ”tämän ikäisenä ei enää kiinnosta nuorten lemme leikit” ja piti näytteestä 1B, koska sama tilanne ja tunnelma

esitettiin siinä lyhyemmässä muodossa. Näytettä 1A mieleisempänä pitänyt vastaaja kuvasi tekstiä aidommaksi, ja hänen mielestään tunnelma sekä henkilöiden erilaiset tunteukset, muistot ja menneisyys tulivat siinä paremmin esille.

Opiskelijat kuvasivat näytettä 1A kiihkeäksi, tiivistunnelmaiseksi, kiihottavaksi ja seksikkääksi mutta myös kiusalliseksi, nolostuttavaksi pornoksi, vastenmieliseksi, mauttomaksi, tylsäksi, ylipitkäksi ja tekniseksi. Yksi vastaaja kuvaili tekstiä perinteiseksi heterohupailuksi. Näytettä 1B opiskelijat kuvasivat tylsäksi, mielikuvituksettomaksi, tavalliseksi, helpoksi (asiat vain tapahtuvat, ei jännitettä), pinnalliseksi, hullunkuriseksi, melodramaattiseksi, ahdistavaksi hätäilyksi, pikapanoksi ja ”heinälatoromantiikaksi a la Tauno Palo ja Ansa Ikonen”. Vaikka tämän näytteen oli mieleisemmäksi valinnut kolme vastaajaa, sitä kuvattiin silti melko negatiivisilla sanoilla. Näiden kolmen vastaajan muistakin vastauksista kävi selvästi ilmi heidän vastenmielisyytensä tällaista kirjallisuutta kohtaan ylipäättään, eivätkä he olleet koskaan lukeneet yhtään Harlequin-kirjaa.

Harlequin-lukijoiden mielestä näyte 1A oli intiimi, rohkea, viipyilevä, intohimoinen, nautiskeleva, kiihottava, mielenkiintoinen, lepertelevä ja liian pikkutarkka. Pääosin teksti sai siis positiivisävyisiä kommentteja, vaikka tämä lyhentämätön versio miellytti enemmän vain yhtä vastaajaa, joka taas piti näytettä 1B pinnallisena ja puutteellisena ja totesi sen tuntuvan lattealta pidemmän version lukemisen jälkeen. Ilman A-versiota hänkin olisi pitänyt B-versiota kiinnostavana ja romanttisena. Muiden Harlequin-lukijoiden mielestä näyte 1B oli lyhyt, ytimekäs, kaiken kattava, sopivan eroottinen, kauniisti toteava, lämmintunnelmainen, romanttinen ja miellyttävä lukea.

Kaikista vastaajista kaksi tuli siihen tulokseen, että olisi mieluiten lukenut jotain A- ja B-versioiden väliltä, koska A oli heidän mielestään liian pitkä huvittavuuteen asti tai muistutti liikaa pornoa, B taas turhan kiireinen ja hivenen liikaa lyhennetty. Yksi vastaaja Harlequin-lukijoiden ryhmästä piti A-versiota jopa sopivana seksuaaliseksi opetusmateriaaliksi nuorille tai oman surkean suhteen korvikkeeksi.

Kahden vastaajaryhmän mielipiteet käännösversioista erosivat siis melko selvästi. Opiskelijaryhmän vastaajat olivat nuorempia kuin Harlequin-lukijat, eivätkä Harlequin-kirjat olleet heille entuudestaan yhtä tuttuja. Ikä ja aiemmat lukukokemukset voisivat selittää ryhmien välisen eron. Kuten suomalaisissa tutkimuksissa on todettu, seksistä puhumi-

nen on muuttunut avoimemmaksi, ja nuoret ovat kasvaneet seksuaalisesti avoimemmassa ilmapiirissä kuin vanhempi sukupolvi (ks. Haavio-Mannila & Kontula 2001). Iän myötä myös suhtautuminen romantiikkaan saattaa muuttua idealistisesta realistisemmaksi, joten nuoreen lukijaan Harlequinin romantiikka saattaa tehotta vanhempaa lukijaa paremmin. Vaikka Harlequin-kirjat tarjoavat unelmia ja fantasioita kaikenikäisille naisille, elämäkokemuksensa karaisemat vanhemmat naiset eivät ehkä kaipaa yksityiskohtaista selostusta ja tunnelman luomista samalla tavalla kuin kokemattomammat nuoret, vaan haluavat tekstin jättävän paljon varaa omille fantasioille. Näin ainakin voisi päätellä Harlequin-lukijoiden vastauksista, joissa kaivattiin tilaa omalle mielikuvitukselle, ajateltiin tarkemman kuvauksen soveltuvan paremmin nuorison seksikasvatusmateriaaliksi ja ilmoitettiin, etteivät nuorten lemmeleikit enää kiinnosta.

Opiskelijoista vain yksi valitsi kaikista näytteistä lyhentämättömän näytteen 1A mieleisimmäksi, näytettä 1B ei kukaan, ja vähiten miellyttäväksi näytteen 1A valitsi kaksi vastaajaa, samoin kuin näytteen 1B. Kysyttäessä, mikä kaikista näytteistä sopisi parhaiten Viettelys-kirjaan, puolet opiskelijavastaajista eli neljä vastaajaa asetti kuitenkin ensimmäiselle sijalle näytteen 1A. Kukaan näistä neljästä vastaajasta ei ollut aiemmin luenut yhtäkään Harlequin-kirjaa. Näyte 1A koettiin siis mielikuvien perusteella vahvasti sellaiseksi kuin Viettelys-kirjan kuuluu olla.

5.4.2 Alkuteos, jossa ei ole lyhentämisen varaa

Harlequinin käännössopimuksessa määritetään Viettelys-kirjan pituudeksi tällä hetkellä noin 220 000 merkkiä tai noin 30 000 sanaa. Nämä luvut eivät ole aivan ehdottomia (esimerkiksi paljon repliikkejä sisältävän tekstin pituus riveinä/sivuina on yleensä pidempi kuin paljon kerrontaa sisältävän tekstin, jonka merkkimäärä on sama), mutta annettuun merkkimäärään pitäisi pyrkiä. Kun alkuteos on lyhyt eikä lyhentämisen varaa ole, suomentajan on käännettävä alkuteksti suurin piirtein sellaisenaan, tai jos hän jostain kohdasta tekstiä lyhentää, hän voi vastaavasti yrittää toisaalla tekstiä laventaa.

Näytteen 2 teksti on kirjasta, jota ei ollut varaa lyhentää juuri lainkaan. Suomentaja onkin kääntänyt rakastelukohtaukset melko tarkasti, juuri mitään pois jättämättä, muuttamatta tai lisäämättä. Suomentajan kieli on myös kohtalaisen suorasukaista ja rohkeaa.

Tämän näytteen avulla pyrittiin selvittämään, kuinka lukija suhtautuu tekstiin, jota ei ole paljon muokattu tai siloteltu vaan asiat sanotaan suorasukaisesti ja kiertelemättä.

Näyte 2 ei ollut yhdenkään vastaajan valinta mieluisimmaksi tekstinäytteeksi, mutta toisaalta vain yksi opiskelijavastaaja valitsi sen vähiten mieluisaksi. Arvioitaessa tekstin sopivuutta Viettelys-kirjaan näyte 2 asetettiin yleisimmin sijalle 3 tai 4. Se asetui arvioissa siis kaiken kaikkiaan keskikastiin.

Opiskelijat kuvasivat tekstiä kiusalliseksi, kliseiseksi, rasittavaksi, pinnalliseksi, epärealistiseksi, turhaksi, sekavaksi, kököksi, pornahtavaksi, liikaa yrittäväksi, todenmukaiseksi/ehkä jopa tavalliseksi ja heteronormatiiviseksi arasteluksi. Opiskelijat pitivät tekstiä sovinistisena ja stereotyyppisenä, ja sukupuolirooleja pidettiin kliseisinä. Seksi esitettiin yhden vastaajan mielestä yksipuolisena kokemuksena. Dialogia pidettiin epäuskottavana ja kieltä kliseisenä, mutta toisaalta kieli oli joidenkin vastaajien mielestä myös monipuolista, rikasta, rehellistä ja ei-sievistelevää. Ehkäisystä ja taudeista puhumisen koki yksi vastaaja yllättävän käytännölliseksi näkökulmaksi, ja toisen mielestä se toi kohtausten mukavasti todellisuuteen. Yksi muuten tekstin ”ihan kivaksi” arvioinut vastaaja epäili tekstin todenmukaisuutta: voiko nainen saada orgasmin kahdesti peräkkäin? Opiskelijavastaajista vanhin (36–45-vuotias) puolestaan totesi, että ”ei oikea elämä ole tällaista kuin tässä saippuaopperamaisessa seksi/pornokirjassa”.

Harlequin-lukijat kuvasivat tekstiä liian intiimiksi, tavanomaiseksi, tylsäksi, liian monisanaiseksi, seksiksi enemmän kuin rakasteluksi, mutta myös sähköäksi, herkulliseksi ja intohimoiseksi. Yksi vastaaja piti tekstiä ärsyttävänä, toinen olisi halunnut jättää lukemisen kesken ja kolmas totesi, että vähempikin hehkutus riittää. Liian yksityiskohtainen kuvaus häiritsi kahta vastaajaa; yksi vastaaja ilmoitti pitävänsä siitä, että kuvataan muutakin kuin rakastelua, koska se tuo tekstiin syvyyttä ja mielenkiintoa, ja antoi esimerkkinä arvet ja tatuoinnit. Harlequin-lukijoiden vastauksissa pohdittiin myös tekstin sisältöä ja peilattiin sitä omiin kokemuksiin: yksi vastaaja piti hyvänä naisen huomioon ottamista, koska vastaajan mielestä harvat miehet osaavat sen, ja toinen vastaaja arvioi, ettei näytteen kohtauksessa ole kyseessä suuri rakkaus.

Suorasukainen, yksityiskohtainen kuvailu tuntui häiritsevän enemmän Harlequin-lukijoiden ryhmää kuin opiskelijoita, jotka kokivat rehellisen ja ei-sievistelevän kielen-

käytön ennemminkin positiiviseksi asiaksi mutta arvostelivat kliseistä kieltä, epäuskottavaa dialogia ja stereotyyppistä asetelmaa. Tässäkin saattaa olla kyse samasta asiasta kuin tekstin lyhentämisessä: yksityiskohtainen kuvailu vie tilaa lukijan oman mielikuvituksen käytöltä, minkä vanhemmat lukijat kokevat tärkeämmäksi kuin nuoremmat lukijat. Harlequin-kirjoja lukeneet ovat todennäköisesti myös tottuneet tämän genren konventioihin, eivätkä kiinnitä huomiota tekstin stereotyyppisyyteen tai sovinistisuuteen ja hakevat kirjoista vain kevyttä viihdykettä ja pakoa arjesta.

5.4.3 Tarinan kertojaminänä mies

Harlequininit ovat naisten kirjallisuutta: kirjailijat, lukijat, kääntäjät ja toimittajat ovat pääosin naisia. Jotta lukija pystyisi samaistumaan kirjan päähenkilöön, tarina kerrotaan yleensä sankarittaren näkökulmasta. Näytteessä 3 käytetään kuitenkin poikkeuksellista ratkaisua: kertojaminää, joka on kirjan sankari, siis mies.

Opiskelijavastaajista puolet ei kommentoinut lainkaan miesnäkökulmaa, ja minämuotoakin kommentoi näistä vastaajista vain kaksi, joista toinen arveli pystyneensä samaistumaan tekstiin sen vuoksi paremmin kuin muihin tekstinäytteisiin. Tuntuu hiukan yllättävältä, että naisvastaaja kokee pystyneensä samaistumaan paremmin miehen näkökulmasta minä-muodossa kerrottuun tarinaan. Kirjailija ja suomentaja tosin ovat naisia, joten ehkä miehen ajatukset eivät siksi tunnu vierailta. Loput neljä opiskelijavastaajaa kiinnittivät mieskertojaratkaisuun huomiota ja pitivät miesnäkökulman valintaa pääosin yllättävänä mutta piristävänä ratkaisuna. Näistä neljästä vastaajasta kaksi oli lukenut Harlequineja aiemmin, kaksi ei, joten yllättäväksi mutta toimivaksi ratkaisun kokivat sekä ne, jotka Harlequin-genren konventioita jonkin verran tunsivat, että ne, jotka eivät konventioita tunteneet lainkaan. Muuten opiskelijavastaajat kuvasivat näytettä melko positiiviseen sävyyn: hauska, luonnollinen, tavanomainen, hyväntuulinen, nuori, omakohtainen, kiinnostavampi, kiltimpi kuin aiemmat ja siksi miellyttävämpi lukea, älyllinen valtapeli, vähän tylsä. Kaksi opiskelijavastaajaa valitsikin tämän tekstinäytteen miellyttävimmäksi.

Harlequin-lukijoiden ryhmästä vain kaksi eli kolmasosa vastaajista kommentoi miesnäkökulmaa. Toinen vastaajista piti miesnäkökulmaa mukavan erilaisena, toisen vastaajan mielestä miehen kuvaus seksitilanteesta ei ollut todentuntuinen. Tässä ryhmässä olisi

voinut odottaa lukijoiden tuntevan Harlequin-konventiot paremmin ja siksi kiinnostävän huomiota poikkeukselliseen kerrontamuotoon, mutta ainakaan eksplisiittisesti asia ei vastauksista tullut ilmi. Ehkä kohtauksen huumori ja salaperäisyys (miksi Seely uskoo olevansa suojassa taudeilta/raskaudelta ilman kondomiakin?) vei vastaajien mielenkiinnon osittain pois kertojasta. Näytettä kuvattiin humoristiseksi, leikkimieliseksi ja mielenkiintoiseksi mutta enemmän se sai negatiivisia kuvauksia: kylmä, ”melkein kuin epikriisi, ei juonta”, teennäinen, valtataistelu, mukana liikaa asioita jotka eivät kuulu millään tavalla kohtaukseen. Yksi Harlequin-lukija valitsi tämän näytteen vähiten miellyttäväksi, eikä kukaan valinnut sitä miellyttävimmäksi, joten tästä voi päätellä, että mies kertojaminänä ei herättänyt kovin positiivisia tunteita, vaan kohtaus jäi etäiseksi ja vieraaaksi.

Melko selkeästi opiskelijavastaajat siis suhtautuivat tähän miehen näkökulmasta kerrottuun kohtaukseen positiivisemmin kuin Harlequin-lukijat. Vaikka Harlequineja aiemmin lukeneet vastaajat eivät miesnäkökulmaa tai minä-muotoista kerrontaa juuri kommentoineet, he saattoivat silti kokea ne oudoiksi, konvention vastaisiksi ja siksi vierastaa niitä. Tätä ajatusta tukee se, että neljä vastaajaa Harlequin-lukijoiden ryhmästä sijoitti tämän näytteen sijoille 4–6 arvioidessaan sen sopivuutta Viettelys-kirjaan, ja vain yksi vastaaja (joka ei ollut lukenut aiemmin Viettelys-sarjan kirjoja) asetti sen ensimmäiselle sijalle. Näytteen 3 miellyttävimmäksi valinneista opiskelijavastaajista sen sijaan toinen ei ollut lukenut aiemmin Harlequineja lainkaan ja toinenkin vain muutaman Julian, joten tämä tekstinäyte ehkä rikkoi eniten heidän mielikuvaansa Harlequin Viettelys -kirjasta ja nousi erilaisuutensa vuoksi eniten esiin. Toinen vastaajista (lukenut aiemmin pari Juliaa) piti miesnäkökulmaa yllättävänä ja piristävänä ja minä-muotoista kerrontaa erilaisena, tuoreena ja luontevuutta lisäävänä. Toinen vastaaja puolestaan piti siitä, että kohtauksessa jätettiin jotain epäselväksikin, ja hän piti tätä näytettä ainoana, jota hän olisi ehkä halunnut lukea pidemmälle saadakseen selville, mitä jatkossa tapahtuu. Tarinaan sisältyvä mystinen elementti sai tämän vastaajan jopa kommentoimaan, että tämä teksti voisi olla asteen lähempänä kirjallisuutta (vastaajan muista vastauksista näkyi selvästi hänen vastenmielisyytensä ylipäättään tätä genreä kohtaan).

5.4.4 Kääntäjänä mies

Harlequinin 35 suomentajasta miehiä on kolme (tilanne keväällä 2008). Mieskääntäjien näinkin suuri osuus tuntuu yllättävältä genressä, jonka kirjailijat ja lukijat ovat suurimaksi osaksi naisia. Ainakin herää ajatus, että mieskääntäjän on naiskääntäjää vaikeampi omaksua genren ”naisellisuus”, joka näkyy niin sisällössä kuin kielessä. Näyte 4 oli kyselyn näytteistä ainoa mieskääntäjän suomentama, ja sillä haluttiin selvittää, onko mies- ja naiskääntäjän suomentamissa rakastelukohtauksissa sellaisia eroja, jotka vaikuttaisivat lukijan lukukokemukseen.

Näyte 4 jakoi mielipiteet jyrkimmin ja herätti osin ristiriitaisiakin tunteita. Se miellytti vastaajia selvästi eniten, sillä yhteensä viisi vastaajaa valitsi sen miellyttävimmäksi (kolme opiskelijaa ja kaksi Harlequin-lukijaa). Toisaalta se oli myös vastaajia vähiten miellyttänyt näyte; se oli kahden opiskelijavastaajan ja kahden Harlequin-lukijan valinta vähiten miellyttäväksi näytteeksi. Opiskelijat perustelivat valintaa miellyttävimmäksi tekstinäytteeksi sillä, että teksti oli erilainen ja vähän rennompia, Harlequin-lukijat puolestaan kuvasivat sitä sujuvasanaiseksi ja todentuntuiseksi tekstiksi, jossa pääsi tunnelmaan ja rentoutumaan ja jonka kerronta oli ”siistiä” eikä siinä hekumoitu turhilla yksityiskohdilla. Vähiten miellyttäväksi opiskelijavastaavat valitsivat näytteen sillä perusteella, että se tuntui koomiselta eikä lainkaan uskottavalta tai seksikkäältä, Harlequin-lukijat puolestaan siksi, että teksti ei ollut kaunista vaan masentavaa, tekstin synnyttämät mielikuvat eivät olleet miellyttäviä ja tunnelma oli vailla tunteita, vain ruumiit puhuivat. Tämän näytteen koettiin sopivan kaikkein huonoiten Viettelys-kirjaan, sillä peräti viisi vastaajaa asetti sen viimeiselle sijalle ja yhteensä yhdeksän vastaajaa (kysymykseen vastanneista kolmestatoista vastaajasta) sijoille 4–6.

Tämä tekstinäyte koettiin pääosin miellyttävän humoristiseksi, vaikka yksi vastaaja piti tikin lopun ”tilannekomiikkaa” epäonnistuneena. Vaikka useampikin vastaaja piti tekstin tunnelmasta, tekstiä ei pääosin pidetty kovin romanttisena, seksikkäänä tai eroottisena. Yksi vastaaja ilmoitti, että ”kalastusseuran vuosijulkaisukin on kiihottavampaa luetavaa”. Etenkin tekstin alkua pidettiin luontevana, kauniina ja romanttisena, mutta toimintapainotteista loppuosaa kuvattiin epäluontevaksi, huvittavaksi ja epäromanttiseksi. Vastaajia häiritsivät yksittäisistä sanavalinnoista *ihana*, *naiseus*, *jeah*, *öö* ja *ääk* ja ilmaisuista *lihan läsähtely lihaa vasten*, *levolle asettuminen* ja *käsivarsille tempaisu*. Toi-

saalta kieltä pidettiin aiempia näytteitä parempana ja mukavampana lukea, toisaalta taas dialogia pidettiin kauttaaltaan kamalana ja sanavalintoja sievistelevinä.

Harlequin-lukijat pitivät kuvausta todentuntuksena, sujuvasanaaisena, lämminhenkisenä, siististi kerrottuna, rohkeana ja mielenkiintoisena. Yhden Harlequin-vastaajan mielestä teksti oli eroottista, kun taas yksi vastaaja piti sitä jo melkein pornahtavana. Yhtä vastaajaa teksti ärsytti, mutta hän olisi silti lukenut sen loppuun, toista teksti ällötti. Opiskelijavastaajat puolestaan kuvailivat kohtausta epätodelliseksi, hupaisaksi/koomiseksi, tökeröksi, täynnä stereotyyppioita olevaksi, toiminnalliseksi ja opettavaiseksi, ja opiskelijavastaajia häiritsivät tyylin vaihtelevuus huvittavan suorasukaisesta analysoivaksi ja välillä (epäonnistuneen) romanttiseksi, amerikkalaiselta kalskahtava asetelma, karmaat kielikuvat, kummat huudahdukset ja oudot sananvalinnat.

Tekstinäytteen sarjakuvamaiset huudahdussanat (ääk, öö, yeah) ja vahvoja mutta vääränlaisia, jopa koomisia mielikuvia herättävät verbit (läsähteli) rikkovat ehkä eniten genren konventioita, ja ehkä ne myös erottivat tässä kyselyssä selvimmin miehen kääntämän tekstin naisen kääntämästä tekstistä. Muidenkin näytteiden kohdalla kyllä kiinnitettiin huomiota kliseisiin ja teennäisiin ilmaisuihin ja verbeihin, mutta muut huomiot olivat lähinnä yksittäisiä. Tässä näytteessä sen sijaan useampi vastaaja mainitsi häiritsevinä samat sanat ja ilmaisut (esimerkiksi *yeah* häiritsi neljää vastaajaa, *lihan läsähtely lihaa vasten* kolmea vastaajaa).

Toinen Harlequin-lukijoista, joka valitsi näytteen 4 vähiten miellyttäväksi, kirjoitti perusteluihin: ”Masentavaa tekstiä; ilmeisesti miehen kirjoittama”. Hän oli ainoa vastaaja, joka mielsi tekstin miehen kirjoittamaksi (tässä tapauksessa siis kääntämäksi), ja myös ainoa, joka kuvasi tätä näytettä pornahtavaksi (tosin sana oli lainausmerkeissä ja sen perässä oli kysymysmerkki, mutta porno-sanaan viittaaminen oli ylipäättään harvinaista Harlequin-lukijoiden vastauksissa). Mitään tarkempaa perustetta vastaaja ei antanut sille, miksi mielsi tekstin miehen kirjoittamaksi. Vastaaja oli kuitenkin tutustunut kaikkiin Harlequin-sarjoihin, ja genren yleiset konventiot olivat hänelle tuttuja, joten tämä teksti ilmeisesti poikkesi hänen mielestään jollain tavalla niistä, joihin hän oli tottunut. Vastaaja piti enemmän näytteen kauniimmasta ja romanttisemmasta alusta, mutta ei varsinaisen toiminnan kuvauksesta eikä tekstin synnyttämistä mielikuvista. Hän totesi

kuvauksen olevan realistinen mutta ei romanttinen eikä kaunis, ja koko näyte lähinnä ärsytti häntä.

5.4.5 Viettelys vs. Liekki

Kyselyn viides näyte oli kesästä 2003 alkuvuoteen 2006 saakka ilmestyneestä Liekki-sarjasta, joka oli profiililtaan Viettelys-sarjaa rohkeampi. Tämän näytteen avulla pyrittiin selvittämään vastaajien mielipidettä Viettelys-kirjaan verrattuna hiukan rohkeammasta ja erityyillisestä rakastelukohtauksen kuvauksesta.

Tätä näytettä kuvattiin opiskelijoiden vastauksissa ärsyttäväksi, epäluontevaksi, ei samaistuttavaksi ja epäuskottavaksi mutta myös herttaiseksi, vauhdikkaaksi ja mielenkiintoiseksi. Kohtausta pidettiin enemmän seksifantasiana kuin rakastelukohtauksena, stereotyyppisenä, hupaisana ja kliseisenä. Yhden vastaajan huomio kiinnittyi kielellisiin puutteisiin, vaikkei näyte hänestä ollut sisällöltään huonoin. Harlequin-lukijat puolestaan kuvasivat näytettä lämminhenkiseksi, aidoksi, kiihkeäksi, osittain kauniiksi ja erikoiseksi. Harlequin-lukijoille tämä näyte toi mieleen vapauden ja nuoruuden, ja yksi vastaaja arveli tekstin sopivan paremmin nuoremmille lukijoille. Molempien ryhmien vastaajat kommentoivat tilanteen epärealistisuutta ja mielikuvituksellisuutta, mikä teki tilanteesta heidän mielestään teennäisen ja vaikeasti samaistuttavan.

Yhtä opiskelijavastaajaa (joka kuitenkin valitsi näytteen 5 eniten häntä miellyttäneeksi) ärsyttivät eufemistiset ilmaisut sykkivä miehuus ja kostea naiseus, ja hän olisi toivonut, että olisi käytetty reippaasti sukupuolielinten oikeita nimiä. Toinenkin opiskelijavastaaja totesi kielenkäytön häiritsevän ja mainitsi esimerkkinä lauseen ”hänen kostea naiseutensa puristui J.T:n kovan miehuuden ympärille”. Vastaavia kommentteja ei esitetty muista näytteistä, vaikka etenkin opiskelijavastaajat kokivat lähes jokaisen näytteen kohdalla kliseiset ilmaisut ja epäluontevan dialogin häiritseväksi, joten ilmeisesti nämä kaksi vastaajaa kokivat, että tämän näytteen rohkeampaan ja poikkeavaan tilanteeseen kursailemattomampi kielenkäyttö olisi sopinut paremmin. Monissa Liekki-kirjoissa sukupuolielimistä ja yhdynnästä käytettiin huomattavan suorasukaisia ilmauksia. Tässä tekstissä kääntäjä oli kuitenkin päätenyt käyttämään eufemismeja monessa kohdassa. Tekstissä kyllä käytetään miehen sukupuolielimestä myös nimitystä kalu (sen sijaan naisen sukupuolielimiin viitataan koko ajan eufemistisesti, kuten sanalla nuppu), eikä tätä sa-

nanvalintaa kommentoinut yksikään vastaaja, joten ilmeisesti sen koettiin sopivan kohtaukseen hyvin.

Näyte 5 miellytti eniten kahta opiskelijavastaajaa ja yhtä Harlequin-lukijaa. Perusteluisa näytettä pidettiin luonnollisimpana ja miellyttävimpänä, ja vastaajista oli mukavaa, että rakastelukohtaus tapahtui muualla kuin sängyssä tai takkatulen ääressä (”rakastelukohtaus ei katso aikaa eikä paikkaa”). Näytteen 5 valitsi vähiten miellyttäväksi yksi opiskelijavastaaja, joka piti tekstiä ärsyttävänä ja totesi, ettei mielikuva moottoripyörän päällä suoritetusta aktista lähtenyt hänen päästään, ja yksi Harlequin-lukija, joka perusteli valintaansa sillä, että kiintiö tuli täyteen eikä hän jaksanut lukea moista imelyyttä enempää (tämä vastaaja jätti vastaamatta suurimpaan osaan kysymyksistä ja ilmaisi selkeästi vastenmielisyytensä kaikkia tekstinäytteitä kohtaan).

Ehkä hieman yllättäen Harlequin-lukijoiden mielestä näyte 5 sopi parhaiten Viettelys-kirjaan, sillä kaikki kysymykseen vastanneet asettivat sen joko ensimmäiselle tai toiselle sijalle. Tämän näytteen ensimmäiselle sijalle asettanut Harlequin-lukija oli lukenut jonkin verran Viettelys-sarjaa, mutta ei muita Harlequin-sarjoja, toiselle sijalle asettaneista neljästä lukijasta vain yhdelle Viettelys ei ollut tuttu sarja, mutta kaikki neljä olivat lukee vähintään kahden muun Harlequin-sarjan kirjoja. Harlequin-lukijoiden mielipide perustunee siis heidän lukemiinsa Harlequin-kirjoihin, ja heidän mielikuvissaan Viettelys-sarja vaikuttaa olevan – tai heidän mielestään se voisi olla – todellista rohkeampi, koska he valitsivat siihen parhaiten sopivaksi Liekki-sarjasta otetun näytteen.

Sen sijaan yhdenkään opiskelijavastaajan mielestä tämä näyte ei sopinut parhaiten Viettelys-kirjaan, mutta kahden mielestä se sopi Viettelys-kirjaan huonoiten. Kolme vastaajaa sijoitti näytteen sijalle 3. Opiskelijoiden mielipiteet jakautuivat tämän näytteen kohdalla siis melkoisesti. Genren konventioita huonommin tunteneiden opiskelijoiden vastausten perusteella tämä näyte ei heidän mielestään poikennut mitenkään merkittävästi muista näytteistä.

6 YHTEENVETO

Tämän tutkimuksen lukijakyselyssä oli vastaajina kaksi iältään, koulutukseltaan ja luku-tottumuksiltaan erilaista ryhmää, mutta jokaista kyselyn neljästätoista vastaajasta voi sukupuolensa ja ikänsä perusteella pitää Harlequin Viettelys -kirjojen mahdollisena kohdeyleisönä. Kyselyssä Harlequin-lukijoiden ryhmä edustaa sitä lukijakuntaa, jolle Harlequininit ovat jo tuttuja ja joista kustantaja haluaa pitää kiinni, opiskelijat taas sitä ryhmää, jolle Harlequininit eivät välttämättä ole kovin tuttuja, mutta jotka kustantajan kannalta ovat potentiaalisia uusia lukijoita. Niinpä molempien vastaajaryhmien mielipi-teillä voi katsoa olevan merkitystä niin kustantajalle kuin kääntäjän ja toimittajan työlle.

Vaikka kahden eri vastaajaryhmän ennakko-oletukset eivät täysin toteutuneet, koska osa opiskelijavastaajista oli lukenut jonkin verran Harlequineja aiemminkin ja osa Harle-quin-lukijoista puolestaan oli lukenut Harlequineja melko vähän, suurin osa ryhmien vastaajista kuitenkin sopi oletuksiin hyvin, sillä pääosin opiskelijavastaajat olivat luke-neet Harlequin-kirjoja vähemmän ja tunsivat harvempia sarjoja kuin Harlequin-lukijat. Nekään opiskelijavastaajat, jotka olivat Harlequineja joskus lukeneet, eivät lukeneet tällä hetkellä Harlequineja lainkaan. Harlequin-lukijoiden ryhmästä kaksi ilmoitti, ettei lue tällä hetkellä Harlequineja lainkaan, mutta toinen näistä vastaajista oli lukenut kaik-kia kysytyjä Harlequin-sarjoja (sekä vanhempia sarjoja) ja antoi ymmärtää lukevansa niitä edelleen lomilla, joten tästä ryhmästä vain yhden voi katsoa poikkeavan merkittä-västi ennakko-oletuksesta.

Kyselyn näytteet edustivat manipuloinnin suhteen erilaisia strategioita. Toisessa ääri-päässä olivat näytteet, joita ei ollut lyhennetty tai muokattu juuri lainkaan eli opiskeli-joiden suomentama näyte 1A sekä lyhyestä alkutekstistä suomennettu näyte 2, toisessa ääripäässä taas näyte 1B, jossa rakastelukohtausta oli lyhennetty jopa 90 %, sekä näyte 4, jota oli manipuloitu tekemällä poistojen lisäksi lisäyksiä ja muutoksia. Poikkeukselli-sesta näkökulmasta kerrottu näyte 3 ja Liekki-sarjasta valittu näyte 5 sijoittuivat mani-puloinnin suhteen näiden ääripäiden väliin. Koska näytteet 1A ja 1B edustavat manipu-loinnin suhteen vastakkaisia ääripäitä ja vastaajilla oli tilaisuus verrata näitä eri strategi-oilla suomennettuja tekstejä keskenään, suhtautuminen näihin näytteisiin kuvaa mieles-täni hyvin sitä, mitä lukija Harlequin-kirjalta odottaa ja millaista tekstiä haluaa lukea. Kahdeksasta opiskelijavastaajasta viisi piti enemmän lyhentämättömästä versiosta, Har-

lequin-lukijoista taas viisi vastaajaa kuudesta piti enemmän lyhennetystä versiosta. Opiskelijavastaajille oli tärkeää tunteiden kuvaus, tunnelma ja syventyminen hahmojen väliseen jännitteeseen, Harlequin-lukijoille taas se, että teksti jätti enemmän tilaa oman mielikuvituksen käytölle. Vaikka vastauksissa ei mitään siihen viittaavaa ollutkaan, lyhentämätön teksti saattoi miellyttää opiskelijavastaajia enemmän siksikin, että he ehkä opintojensa pohjalta kokivat (alitajuisesti) lyhentämättömän version olevan ”oikeampi” käänös ja lyhennetyin version loukkaavan kaunokirjallisen kääntämisen norveja.

Kaksi vastaajaa (yksi molemmista ryhmistä) kommentoi, että olisi mieluiten lukenut jotain näytteiden 1A ja 1B väliltä. Kahden muun ääripäihin sijoittuneen näytteen suhteen mielipiteet jakautuivat: toista lyhentämätöntä tekstiä (näyte 2) ei valinnut mieleisimmäksi kukaan, toisaalta vähiten miellyttäväksi sen valitsi vain yksi vastaaja; monella tavalla manipuloitu teksti (näyte 4) taas osoittautui sekä vastaajia eniten että vähiten miellyttäneeksi tekstiksi. Mielipiteiden jakautuminen näin selvästi ääripäitä edustavien näytteiden suhteen kertoo mielestäni siitä, että paras ratkaisu olisi kompromissi: yksityiskohtaista kuvailua pitää olla mukana mutta ei liikaa, kielikin voi olla melko rohkeaa, mutta sen pitää luoda tunnelmaa ja jännitettä eikä rikkoa sitä, ja kliseisiä ilmaisuja ja stereotyyppisiä asetelmia pitää välttää. Tähän suuntaan viittasivat myös vastaajien kommentit eri tekstinäytteistä. Tämän kyselyn tulokset sopivat myös hyvin yhteen Radwayn 1980-luvun alussa tehdyn kyselyn tulosten kanssa: rakastelukohtauksia halutaan romanttisissa kirjoissa olevan, mutta niitä ei saa olla liikaa eivätkä ne saa olla liian yksityiskohtaisia (Radway 1987, 67). Nykyisten Silhouette Desire -sarjan romaanien (jotka ovat Viettelys-sarjan alkuteoksia) linja ei vastaa Radwayn tutkimukseen osallistuneiden naisten toiveita, mutta kaikesta päätellen amerikkalaisten naisten suhtautuminen rakastelukohtausten kuvauksiin on muuttunut sallivammaksi, koska Harlequin julkaisee perinteisten sarjojen rinnalla myös entistä rohkeampia sarjoja. Suomessa aika ei ehkä pari vuotta sitten vielä ollut kypsä rohkeammalle Liekki-sarjalle, mutta muutaman vuoden kuluttua tilanne saattaa jo olla aivan toinen. Liekki-sarjasta valittu näyte sopi Harlequineja lukeneiden vastaajien mielestä kuitenkin parhaiten Viettelys-kirjaan, joten täysin vieraana lukijat eivät rohkeampaakaan kuvausta pitäneet.

Tilastollisia lukuja selkeämmin lukijoiden mielipiteistä ja odotuksista kertovat mielestäni vastaajien sanalliset arviot ja perustelut. Ryhmien välillä oli esimerkiksi melko selviä eroja sen suhteen, millaisissa sanoissa he kuvailivat lukemiaan tekstinäytteitä. Sana

porno tai *pornahtava* esiintyi erilaisissa yhteyksissä opiskelijoiden vastauksissa kymmenen kertaa, Harlequin-lukijoiden vastauksissa kolme kertaa. Harlequin-lukijoiden vastauksissa käytettiin muun muassa sanoja *eroottinen* ja *romanttinen*, joita opiskelijavastaajat taas eivät käyttäneet kertaakaan. Nämä sananvalinnat kuvaavat mielestäni hyvin vastaajien asennetta Harlequin-kirjoja kohtaan. Harlequin-lukijoiden ryhmässä vain yksi vastaaja tuntui suhtautuvan kielteisesti Harlequin-kirjoja kohtaan, muut saattoivat ilmaista negatiivisia mielipiteitä kysytyjä tekstinäytteitä, mutta ei koko genreä kohtaan. Opiskelijavastaajien joukossa asenne vaihteli jyrkän negatiivisesta uteliaan kiinnostuneeksi. Törrösen (1996, 55–64) jaottelun mukaan Harlequin-lukijoiden ryhmän vastauksissa on piirteitä niin samastuvasta, kuvailevasta kuin kriittisestäkin luennasta, eniten kuitenkin samastuvasta luennasta. Opiskelijavastaajista enemmistö puolestaan voidaan lukea kriittiseksi lukijoiksi, koska he kohdistivat kritiikkiä niin tekstien sisältöön, kieleen kuin uskottavuuteen. Joidenkin opiskelijavastaajien luentatapaa voi kuitenkin pitää lähinnä kuvailevana, kun tekstiä arvioitiin objektiivisesti ja ilman selvää arvolatausta.

Harlequineja lukeneet ovat ilmeisen tottuneita genren konventioihin, sillä monia opiskelijavastaajia ärsyttäneet kliseiset ilmaisu, epäluonteva dialogi tai stereotyyppiset henkilöhahmot ja tarinat eivät heitä tuntuneet häiritsevän juuri lainkaan. Yllättävää oli, että he eivät myöskään hätkähtäneet, vaikka totuttua kaavaa rikottiin melko rajusti. Näyte 3 rikkoi ohjetta (ja yleistä käytäntöä) käyttää Harlequin-kirjoissa yksikön kolmannen persoonan kerrontaa ja naisen näkökulmaa (Harlequin e), mutta se ei herättänyt Harlequin-lukijoissa suuria reaktioita. Vain kaksi mainitsi vastauksissaan miehen näkökulman, muut eivät miehen näkökulmaa tai minä-muotoa kommentoineet lainkaan. Opiskelijavastaajilla ei todennäköisesti ollut käsitystä tällaisen kerronnan harvinaisuudesta Harlequin-kirjoissa, mutta muiden näytteiden joukossa ratkaisu vaikutti heistä pääosin onnistuneelta. Sen sijaan yhtä opiskelijavastaajaa häiritsivät näytteen 5 vajaan lauseet, joita sujuvaan ja hyvään kieleen tähtäävissä Harlequin-käännöksissä yleensä pyritään välttämään (ks. Lindqvist 2005, 111–113).

Kaksi 56–65-vuotiasta Harlequin-lukijaa totesi muutamassa vastauksessaan, että teksti sopisi paremmin nuoremmalle lukijalle, ja yksi tekstinäyte toi toiselle vastaajalle mieleen nuoruuden. Kolmas samaan ikäryhmään kuulunut ei vastaavia kommentteja esittänyt, kuten ei yli 65-vuotias vastaajakaan (tosin hän ilmaisi vastenmielisyytensä ylipääntään kyselyn kaltaisia tekstejä kohtaan). Kumpikaan nuoruuden maininneista ei ollut

parisuhteessa, toisin kuin muut Harlequin-lukijat, joten kommentit voisivat selittyä iän sijaan sillä. Ehkä kuusikymppisille, yksin eläville naisille näytteiden kuvaama seksi tuntuu enemmän nuoruuteen liittyvältä asialta kuin vakituudessa parisuhteessa elävien naisten mielestä.

Yksi rakastelukohtausten kuvauksiin liittyvä yksityiskohta eli ehkäisy kirvoitti kyselyn vastaajilta monta kommenttia. Ehkäisy mainittiin kolmessa tekstinäytteessä (2,3 ja 5), mutta vastaajat kommentoivat asiaa vain näytteiden 2 ja 3 kohdalla. Ehkäisy voidaan mainita lyhyesti, osana tapahtumien kulun kuvausta, kuten näytteessä 5, tai se voidaan nostaa selkeämmin esiin esimerkiksi useamman repliikin pituisessa dialogissa, kuten näytteissä 2 ja 3, jolloin lukija ehtii kiinnittää siihen enemmän huomiota. Ehkäisy saattaa myös kuulua oleellisesti tarinan juoneen, kuten näytteessä 3, jolloin sitä jopa korostetaan tarkoituksella. Tässä tapauksessa lyhyen katkelman lukeneiden vastaajien olisikin pitänyt lukea koko kirja, jotta he olisivat ymmärtäneet heitä ihmetyttäneen ja ärsyttäneen ratkaisun. Kyselyn vastausten perusteella ehkäisyä ei kannata korostaa liikaa, jottei tilanteen jännite ja tunnelma kärsi. Vastaajat eivät kiinnittäneet huomiota koko asiaan, kun se mainittiin ohimennen osana tapahtumien kuvailua. Harlequinien rakastelukohtausten käänöksissä pitäisi ohjeiden mukaan välttää liian yksityiskohtaista ja teknistä kuvailua, ja helposti myös kondomin käytön kuvailu voi mennä tähän kategoriaan, koska se voi katkaista tilanteen synnyttämän latauksen. Mielestäni ehkäisyä ei kuitenkaan pitäisi häivyttää tekstistä kokonaan. Valistuneiden ja vastuullisten henkilöiden kuuluu käyttää ehkäisyä, eikä Harlequinien lukijoille varmasti haluta antaa kuvaa vastuuttomasti käyttäytyvistä päähenkilöistä. Pikemminkin voisi ajatella, että nykylukija ihmettelisi, jollei ehkäisyä edes mainittaisi.

Vaikka tähän tutkimukseen liittyvän kyselyn tarkoituksena ei ollutkaan tutkia tarkemmin niitä syitä, miksi Harlequin-kirjoja luetaan, oli kyselyssä mukana tätäkin selvittänyt kysymys, koska myös se kertoo lukijoiden odotuksista. Harlequineja lukeneiden vastaajien ryhmä perusteli lukemistaan hyvin samankaltaisilla syillä kuin Radwayn (1987) tutkimuksen naiset. Naiset rentoutuvat helppolukuisten, romanttisten tarinoiden parissa, jotka eivät vaadi paljon pohdiskelua, päästäkseen hetkeksi irti tavallisesta arjesta, ennen nukahtamista tai lomalla. Vastaajille oli myös tärkeää, että tarina päättyy onnellisesti, ja yksi vastaaja oli kokenut Harlequinien onnelliset tarinat erityisen tärkeiksi silloin, kun hänen omassa elämässään oli ollut kurjia suhteita ja onnettomuuksia. Vastauksissa tois-

tuivat usein sanat *mukava*, *helppo* ja *rentouttava*. Nämä Harlequin-kirjoja kokonaisuudessaan koskevat kuvaukset pätevät varmasti myös rakastelukohtauksiin. Niidenkin pitää siis olla sujuvasti luettavia ja helposti sulatettavia, mutta kuitenkin tarjota irtiotto normaaliarjesta.

Kyselyyn valittujen tekstinäytteiden ei ollut tarkoituskaan antaa yleiskuvaa Harlequin Viettelys -kirjoista, ja vaikka kyselylomakkeen alussa kerrottiin kyselyn käsittelevän pelkästään rakastelukohtausten käännoiksi, yksi vastaaja Harlequin-lukijoiden ryhmästä kommentoi kyselyä hieman yksipuoliseksi ja totesi, että hänen lukemansa kirjat ovat kuitenkin pääosin käsitelleet ihmissuhteita ja erilaisia kohtaloita. Näytteisiin liittyvien vastausten perusteella häntä kuitenkin häiritsi ja ärsytti ainoastaan näyte 4, muut saivat häneltä positiivisia tai neutraaleja arvioita. Vastaaja ei ollut lukenut aiemmin Viettelys-sarjaa, eikä hänelle tutuissa Julia- ja Romantiikka-sarjoissa ole yhtä rohkeaa seksin kuvausta. Tämä kommentti kertoo osaltaan siitä, että vaikka vastaajalla ei ollut periaatteessa mitään rakastelukohtauksia vastaan, hän ei halunnut Harlequin-kirjan olevan täynnä pelkkää rakastelun kuvausta. Näinhän ei tietysti todellisuudessa olekaan. Tämä kysely saattoi siis antaa muillekin vastaajille, etenkin niille, joille Harlequin-kirjat ylipäätään tai nimenomaan Viettelys-sarja evät olleet entuudestaan tuttuja, liioitellun kuvan seksikuvausten määrästä Harlequin-kirjoissa. Todenmukaisemman kuvan lukija tietenkin saisi lukemalla koko kirjan, jolloin hän voisi suhteuttaa rakastelukuvaukset muuhun tekstiin. Kontekstin puuttuminen vaikutti ehkä myös siihen, että vastaajille saattoi muodostua puutteellinen ja vääristynytkin kuva kirjojen henkilöihahmoista ja suhteista. Tällaisessa kyselyssä ei kuitenkaan ollut mahdollista antaa kovin paljon kontekstia, koska tekstinäytteiden pituuden täytyi pysyä kohtuullisena.

Yksi vastaaja, jolle Harlequinien maailma oli aiemmin täysin vieras, ilmaisi vastauksissaan olevansa vilpittömän kiinnostunut tästä hänelle uudesta genrestä, mutta myös pettynyt tarinoissa toistuvasti esiintyviin piirteisiin: mies–nainen-asetelmaan, kiertoilmauksiin, fyysisyyden tekniseen kuvaukseen, kliimaksikeskeisyyteen ja ”amerikkalaisuuteen”. Hän myös kommentoi kyselyn viimeisessä kohdassa, että olisi ollut hyvä kysyä vastaajan sukupuolen lisäksi sukupuoli-identiteettiä ja seksuaalista suuntautuneisuutta. Tätä olisi todella voinut kysyä, sillä jo lähtökohtaisesti kaikki Harlequin-kirjat käsittelevät miehen ja naisen välistä romanttista rakkautta. Niinpä niiden anti homoseksuaaleille on varmasti erilainen kuin heteroseksuaaleille. Rajauksellaan Harlequin jättää lukija-

kuntansa ulkopuolelle suuren ihmisryhmän, mutta ehkäpä Harlequin-kirjoista vielä joskus voi lukea homoseksuaalista rakkautta kuvaavia tarinoita, niin radikaalilta kuin ajatus ehkä tällä hetkellä Harlequinien maailmassa tuntuukin. Jo nyt (Pohjois-Amerikassa) on olemassa hyvin erilaisille lukijaryhmille profiloituja Harlequin-sarjoja, ja ovathan Harlequin-kirjat seuranneet aikaansa siinäkin, että seksin kuvaus kirjoissa on muuttunut rohkeammaksi ihmisten asenteiden ja mielipiteiden muututtua avoimemmiksi. Yhden suuren potentiaalisen lukijaryhmän huomiotta jättäminen on myös korostuneen kaupalliseksi genrelle taloudellinen kysymys.

Yhdeksi mielenkiintoiseksi seikaksi tässä tutkimuksessa nousi mieskääntäjän rooli naisten naisille kirjoittaman kirjallisuuden suomentajana. Mieskääntäjän (Rami Niemisen) todettiin sekä tässä että Parviaisen (2002) tutkimuksessa manipuloineen tekstin sisältöä enemmän ja selvemmin kuin naiskääntäjät. Tutkimukseni kyselyvastausten perusteella tämän eron huomaavat myös ainakin jotkut lukijat. Parviainen toteaa tutkimuksensa päätelmissä, että mieskääntäjä on ehkä valinnut manipuloivan käänösstrategiansa siksi, ettei ole kunnioittanut naiskirjailijaa tai ei ole täysin ymmärtänyt naisen sielunelämää, joskaan hän ei halua vetää tällaista johtopäätöstä yhden näytteen perusteella kääntäjää haastattelemana (Parviainen 2002, 111). Koska omat havaintoni ovat hyvin samanlaisia kuin Parviaisen, näyttää todennäköiseltä, että ainakin tämän yhden mieskääntäjän käänösstrategia poikkeaa naiskääntäjien strategiasta, mutta kääntäjän motiivien selvittämiseksi kääntäjää pitäisi haastatella. Olisi mielenkiintoista tutkia tarkemmin mieskääntäjän roolia näin naisvaltaisessa genressä ja selvittää, millaiseksi he oman roolinsa kokevat ja manipuloivatko kaikki Harlequinin miessuomentajat tekstiä yhtä paljon tai sallitaanko miessuomentajalle enemmän vapauksia kuin naissuomentajalle.

Tämän tutkimuksen perusteella ei voi tehdä kaikenkattavia yleistyksiä siitä, mitä lukija Viettelys-kirjojen rakkauskurssilta odottaa, mutta suuntaviivoja näinkin suppean kyselyn vastaukset antavat. Seksi/rakastelu ja siihen suhtautuminen on hyvin henkilökohtainen asia ja jokaisella on siitä oma näkemyksensä, johon vaikuttavat omat kokemukset. On siis täysin luonnollista, että vastaajien mielipiteissä oli eroja niin eri vastaajaryhmien välillä kuin sisällä. Erilaiset vastaajat edustavat myös hyvin Harlequinien lukijakuntaa, jota Junnilan mukaan ei halutakaan rajata vain tiettyyn ikäryhmään tai tietyssä elämäntilanteessa oleviin (Parviainen 2002, 50–5). Harlequin-kirjojen pitäisi siis miellyttää mahdollisimman monia ja toisaalta ärsyttää mahdollisimman harvoja. Tämän tut-

kimuksen tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että Harlequin Viettelys -kirjoja suomen-
nettaessa jonkinlainen manipulointi on tarpeen, jos halutaan miellyttää mahdollisimman
laajaa lukijakuntaa. Toimeksiantaja ei anna uusille Harlequin-kääntäjille kovin yksityis-
kohtaisia ohjeita, mikä jättää kääntäjälle hyvin vapaat kädet. Uudelle Harlequin-
kääntäjälle näiden vapauksien ottaminen voi omien kokemuksieni mukaan olla vaikeaa,
ja kokenutkin kääntäjä voi ajoittain tuntea epävarmuutta ratkaisujensa toimivuudesta.
Koska lukija on Harlequin-konseptissa hyvin tärkeässä roolissa, tarkempi tieto lukijoi-
den mielipiteistä ja odotuksista voi helpottaa kääntäjän – ja toimittajan – työtä ja auttaa
heitä tekemään lukijan kannalta toimivia ratkaisuja.

Kattavampia tuloksia lukijoiden odotuksista saisi varmasti laajemmalla otoksella. Har-
lequin todennäköisesti tekee Suomessakin kyselyjä, joilla lukijoiden mielipiteitä erilai-
sista asioista kartoitetaan, mutta näiden tutkimusten tulokset eivät ole suomentajien käy-
tettävissä eikä niiden näkökulma välttämättä palvelisikaan kääntäjää. Kaikki Suomessa
julkaistu romanttinen massaviihde ei kuitenkaan ole käännettyä, ja tutkimalla alun perin
suomeksi kirjoitettuja romanttisia viihdelukemistoja voitaisiin myös saada paljon suo-
mentajiakin hyödyttävää tietoa. Vaikka tämän tutkimuksen pohjalta ei voida laatia yksi-
tyiskohtaisia sääntöjä tai ohjenuoria siitä, kuinka rakastelukohtauksia pitäisi kääntää,
ainakin yksi tavoitteistani täyttyi: näiden tulosten perusteella rakastelukohtausten mani-
pulointi on perusteltua.

LÄHTEET

Aineisto

Carrington, Tori 2005. Kielletty paluu. Suom. Anne Virolainen. Harlequin Liekki 350523. Tukholma: Förlaget Harlequin.

Garbera, Katherine 2004. Mistress Minded. Silhouette Desire #1587. Toronto: Harlequin Enterprises Ltd.

Garbera, Katherine 2006. Perla Negran legenda. Suom. Pirjo Lintuniemi. Harlequin Viettelys 360616. Tukholma: Förlaget Harlequin.

Wilks, Eileen 2004. Meeting at Midnight. Silhouette Desire #1605. Toronto: Harlequin Enterprises Ltd.

Wilks, Eileen 2006. Keskiyön enkeli. Suom. Anne Virolainen. Harlequin Viettelys 360660. Tukholma: Förlaget Harlequin.

Wilks, Eileen 2006. Yksityisetsivä. Suom. Rami Nieminen. Harlequin Viettelys 360619. Tukholma: Förlaget Harlequin.

Wilks, Eileen 2003. With Private Eyes. Silhouette Desire #1543. Toronto: Harlequin Enterprises Ltd.

Winston, Anne Marie 2003. Born to be Wild. Silhouette Desire #1538. Toronto: Harlequin Enterprises Ltd.

Winston, Anne Marie 2006. Luotu vapaaksi. Suom. Susanne Luhtala. Harlequin Viettelys 360615. Tukholma: Förlaget Harlequin.

Winston, Anne Marie 2006. Näyte 1A. Kevään 2006 Kaunokirjallisen kääntämisen erityiskysymyksiä -kurssilla harjoitustyönä tehty opiskelijakäännös.

Kirjallisuus

Austen, Jane 2007. Northanger Abbey. Suom. Eeva Koskimies. Harlequin Klassikko 320702. Tukholma: Förlaget Harlequin.

Barthes, Roland 2000. Rakastuneen kielellä. Suom. Tarja Roinila. Jyväskylä: Nemo.

Bevarly, Elizabeth 2005. Ihana, hirveä ihailija. Suom. Päivi Paju. Harlequin Viettelys 360539. Tukholma: Förlaget Harlequin.

Brontë, Charlotte 2007. Jane Eyre. Suom. Anja Linqvist. Harlequin Klassikko 320701. Tukholma: Förlaget Harlequin.

Eskola, Katarina 1979. Suomalaiset kirjanlukijoina. Helsinki: Tammi.

Haavio-Mannila, Elina & Kontula, Osmo 2001. Seksin trendit meillä ja naapureissa. Juva: WSOY.

Hansson, Heidi 1998. Romance Revived: Postmodern Romances and the Tradition. Umeå University. Umeå: Umeå University Printing Office.

Harlequin 2004. The Art of Seduction. The 2004 Harlequin Romance Report. Toronto: Harlequin Enterprises Ltd.

Hemmungs Wirtén, Eva 1998. Global Infatuation: Explorations in Transnational Publishing and Texts. Uppsala University. Sweden: Elanders Gotab AB.

Jones, Ann Rosalind 1986. Mills & Boon meets feminism. Teoksessa Radford, Jean (toim.) The Progress of Romance. The Politics of Popular Fiction. London: Routledge & Kegan Paul.

Kataila, Tuomas 2003. Suomalainen pokkarikuluttaja ja ostokäyttäytyminen. Laurea-ammattikorkeakoulu, Espoo-instituutti. Talouden ja hallinnon koulutusohjelma. Kansainvälinen yritysmarkkinointi. Opinnäytetyö.

Kontula, Osmo & Haavio-Mannila, Elina (toim.) 1993. Suomalainen seksi. Tietoa suomalaisten sukupuolielämän muutoksesta. Juva: WSOY.

Leppihalme, Ritva 1994. Culture Bumps: On the Translation of Allusions. English Department Studies 2. Helsinki: Helsinki University Press.

Lindqvist, Yvonne 2005: Högt och lågt i skönlitterär översättning till svenska. Uppsala: Hallgren & Fallgren.

Marcus, Emma 1990. Hyvät tytöt pääsevät taivaaseen, pahat tytöt pääsevät joka paikkaan. Seksin ammattilaiset kertovat. Suom. Walter de Camp. Helsinki: Odessa.

Marinelli, Carol 2007. Rahaa, rahaa. Suom. Päivi Paju. Harlequin Romantiikka 300736. Tukholma: Förlaget Harlequin.

Milton, John 2001. Translating Classic Fiction for Mass Markets. The Brazilian Clube do Livro. The Translator, Vol. 7, 1/2001. 43–69.

Modleski, Tania 1990. Loving with a Vengeance. Mass-produced Fantasies for Women. New York: Routledge.

Niemi, Juhani 1975. Populaarikirjallisuus Suomessa. Porvoo: WSOY.

Näre, Sari 1995. Pornografiakeskustelusta bordellikeskusteluun. Kaupallinen seksi vietti- ja rakkauseetoksen taistelulenttänä. Teoksessa Heinämaa, Sara & Näre, Sari (toim.) Pahan tyttäret. Sukupuolitettu pelko, viha ja valta. 2. painos. Tampere: Gaudeamus.

- Paizis, George 1998. *Category Romances. Translation, Realism and Myth. The Translator*. Volume 4, Number 1 (1998). Manchester: St Jerome Publishing. 1–24.
- Parviainen, Eeva 2002. *Rewriting the Category Romance. Love Discourse, the Realm of Romance, and the Finnish Translator*. University of Tampere. Department of Language and Translation Studies. Pro Gradu Thesis.
- Poulsen, Erling 1963. *Älä itke, Saara*. Suom. Elsemaj Hurmerinta. Jyväskylä: Gummerus.
- Poulsen, Erling 1973. *Älä itke, Sara*. Suom. J. V. Ilkka. Vaasa: Vaasa Oy.
- Radway, Janice A. 1987. *Reading the Romance. Women, Patriarchy, and Popular Literature*. London: Verso.
- Reiss, Katharina & Vermeer, Hans J. 1986. *Mitä kääntäminen on. Teoriaa ja käytäntöä. Lyhentäen suom.* Pauli Roinila. Helsinki: Gaudeamus.
- Shibamoto Smith, Janet S. 2005. *Translating True Love. Japanese Romance Fiction, Harlequin-Style*. Teoksessa José Santaemilia (toim.) *Gender, Sex and Translation. The Manipulation of Identities*. Manchester: St Jerome Publishing. 97–116.
- Snitow, Ann Barr 1983. *Mass Market Romance: Pornography for Women Is Different*. Teoksessa Snitow, Ann, Stansell, Christine & Thompson, Sharon (toim.) *Powers of Desire. The Politics of Sexuality*. New York: Monthly Review Press, 245–263.
- Soikkeli, Markku 1998. *Lemmen leikkikehässä. Rakkausdiskurssin sovellukset 1900-luvun suomalaisissa rakkausromaaneissa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 716. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Vammala.
- Tuominen, Tiina 2002. *Bridget Jonesin kulttuuritöyssyt. Alluusioiden kääntäminen ja reseptio*. Tampereen yliopisto. Kieli- ja käännöstieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Törrönen, Jukka 1996. *Aito rakkaus maskuliinisessa maailmassa*. Jyväskylän yliopisto. Nykykulttuurin tutkimusyksikkö. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 47. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Internet-lähteet

- Elämän Suola n.d. *Naisten erotiikkaliike Elämän Suolan kotisivut*. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.elamansuola.com/>](http://www.elamansuola.com/). 5.11.2006.
- Fennica n.d. *Suomen kansallisbibliografia*. Saatavilla [www-muodossa: <URL:https://fennica.linneanet.fi/>](https://fennica.linneanet.fi/). 12.3.2008.
- Harlequin a. *About Harlequin*. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.eharlequin.com/articlepage.html?articleId=36&chapter=0>](http://www.eharlequin.com/articlepage.html?articleId=36&chapter=0). 27.3.2008.

Harlequin b. Förlaget Harlequinin ruotsinkieliset kotisivut. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.harlequin.se/>>. 27.3.2008.

Harlequin c. Förlaget Harlequinin suomenkieliset kotisivut. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.harlequin.se/index.php?id=80&no_cache=1&L=1>. 27.3.2008.

Harlequin d. Harlequin Enterprises Limitedin kotisivut. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.eharlequin.com/>>. 27.3.2008.

Harlequin e. Harlequin-kirjojen kirjoitusohjeet. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.eharlequin.com/articlepage.html?articleId=539&chapter=0>>. 31.3.2008.

Harlequin f. Harlequin Spice, kirjoitusohjeet. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.eharlequin.com/articlepage.html?articleId=1263&chapter=0>>. 28.3.2008.

Harlequin g. Silhouette Desire, kirjoitusohjeet. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.eharlequin.com/articlepage.html?articleId=553&chapter=0>>. 31.3.2008.

Kolmiokirja a. Kolmiokirja Oy:n kotisivut. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.kolmiokirja.fi/lehdet.htm>>. 31.3.2008.

Kolmiokirja b. Kolmiokirja Oy:n novellin kirjoitusohjeet. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.reginainen.fi/kirjoita.jsp?info=c>>. 27.3.2008.

Kolmiokirja c. Nyyrikki. Tietoa Nyyrikki-lehden historiasta. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.nyyrikkilehti.fi/>>. 27.3.2008.

Regina n.d. Tietoa Regina-lehden historiasta. Saatavilla www-muodossa: <URL:[http://fi.wikipedia.org/wiki/Regina_\(lehti\)](http://fi.wikipedia.org/wiki/Regina_(lehti))>. 12.3.2008.

Reginan ja Kolmiopokkareiden kirjoitusohjeet n.d. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.hameentaidetoimikunta.fi/kirjoittajaopas/LIITE-12.html>>. 31.3.2008

Rämö, Matti 2005. Rakkautta kioskilta. Ylioppilaslehti #17 (25.11.2005). Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.ylioppilaslehti.fi/2005/051125/harlekiini.html>>. 28.3.2008.

Torstar n.d. Torstar-yhtiön kotisivut. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.torstar.com/about_business.php>. 27.3.2008.

Tähtinen, Satu 2006. Kuumia aaltoja ja villiä värinää. Oulun ylioppilaslehti 7/2006 (26.4.2006), 14–15. Saatavilla www-muodossa <URL:http://www.oyy.fi/fileadmin/Ylkkari/7_06_nettilehti.pdf>. 5.11.2006.

Ei painetut lähteet

Faktaa Harlequinista n.d. Saatu sähköpostitse Pia Junnilalta 26.3.2008.

Junnila, Pia 2002. Ohje kääntäjälle. Kirje 21.5.2002.

Junnila, Pia & Lindqvist, Anja 2006a. Harlequin: Ajatelmia ensikäännöstä aloittavalle. Saatu sähköpostitse Anja Lindqvistiltä 24.1.2006.

Junnila, Pia & Lindqvist, Anja 2006b. Yleistä tietoa Harlequinista ja Harlequin-kirjojen kääntämisestä. Saatu sähköpostitse Anja Lindqvistiltä 24.1.2006.

ENGLISH SUMMARY

Romantic novels are read by women around the world. The most renowned publisher of category romance is Harlequin Enterprises Ltd. Production of standardized romantic novels for mass market consumers came possible with the advances in printing techniques. Since the 19th century publishers of category romance have known that they can hold their readers by offering them variants of the original best sellers on and on.

Most of the popular romances published in Finland are translated from English. Harlequin is the biggest publisher of category romance in Finland, too, and among the several translated Harlequin series profiled in slightly different ways to appeal to diverse readership Harlequin Viittelys presents the boldest love scenes.

The aim of this study was to find out what the reader of a Harlequin Viittelys novel expects of the love discourse and more specific of the depiction of love scenes in the Viittelys novels. My interest in studying the expectations of the readers of Harlequin novels stems from my career as a Harlequin translator since 2002. I have personally experienced how difficult it is to translate the love scenes in Harlequin Viittelys novels in such a way that the translation does not sound ridiculous, clinical or downright pornographic. On the other hand, because of the “rules” I have learned and absorbed during my studies about literary translation, I have found it rather difficult to take liberties which the publisher allows or even requires. I have also wondered if all the readers really are happy with the shortened and smoothed out versions of the love scenes.

Love discourse can be defined as language used in the narration of a love story to depict the way people appear when they are in love (Soikkeli 1998, 16). Love discourse can be e.g. romantic, naturalizing, or religious. In this thesis the focus is on love discourse which depicts the most intimate, physical expressions of love.

A Finnish translator of a Harlequin novel is given a relatively free hand in abridging and rewriting the text to suit better for Finnish readers, and many translators find that the easiest way to do that is to condense or rewrite long and detailed love scenes. Sometimes a love scene can even be left out completely. This manipulative strategy is

also accepted and even recommended by the Harlequin editors, if a love scene is especially long and exhaustive. Translation process of a Harlequin novel can be described in John Milton's (2001) term as factory translation. In this kind of process the author loses her/his sacredness, and the main target is to tell the story in a fluent and entertaining manner. Editor's and translator's partly overlapping roles in the translation process of a Harlequin novel – the editor also translates and makes the final decisions, and the translator also edits the text – is called transediting by Eva Hemmungs Wirtén (1998).

Harlequin novels have changed a lot in the past three decades: earlier the heroine of the story was a young and dewy-eyed virgin, and the hero several years older, worldly-wise man; now heroine can have a satisfying career of her own, and even be divorced and about the same age as the hero. In the Harlequin novels of the 1970's protagonists did not have sex with each other until they were married, in other words, there were no love scenes in Harlequin novels at all; nowadays there may be several love scenes between the protagonists e.g. in Silhouette Desire novels which are used as source texts for Harlequin Viittelys books.

Even some researchers consider Harlequin novels to be soft porn. The publisher does not want that kind of stigma to its products, and describes even the boldest series (such as Spice) with words like hot, sensual, and erotic. The writing guidelines for Silhouette Desire novels tell writers to include in the story at least one love scene. In every Harlequin story intercourse is very strongly related to love between the protagonists, so even in the case of the boldest Harlequin series it is justified to rather talk about eroticism than pornography. Even though Viittelys is the boldest Harlequin series in Finland at the moment, it is not as bold as the Liekki (Blaze) series which was closed down because of its poor success, not to mention Spice series which is not translated into Finnish. The surveys prove that attitudes of Finnish women towards sex have become more liberated, and women talk about sex more openly, but still the more explicitly sexual Liekki series was not appreciated by them.

Translating love scenes of the originally Anglo-American stories is problematic in many cultures. The expressions and euphemisms in the original stories are language-specific, and there may not be adequate equivalents in other languages. In Finland a new

Harlequin translator is not given any specific instructions how to translate love scenes, only the main guidelines: the translation must be romantic, entertaining, and written in fluent and excellent Finnish. The translator should test her/his own wisdom and weigh up the options to produce a translation accordant with good taste.

Since the introduction of the skopos theory the deciding factor in translation process is considered to be the function or purpose of the translation, hence a translator should know basic facts (age, gender, education etc.) about the receiver and have in her/his head some kind of image of the prospective reader to be able to make right choices. Harlequin Enterprises makes reader surveys which give them information about the likings of the readers, and which they use mainly for commercial purposes. This knowledge is not, however, available to translators. There are some statistics about the typical Harlequin reader in Scandinavia: she is about 30 years old, married woman who has children. The Harlequin chief editor in Finland stresses, however, that the Harlequin readership is very heterogeneous and consists of women of varying ages and experiences (Parviainen 2002, 50–51).

Readers of Harlequin novels have not been studied very much, at least in the field of translation studies. Mainly feminist researchers have been interested about the genre and the women who read Harlequins. American researcher Janice Radway (1987) interviewed a group of keen romance reading women at the beginning of the 1980's and asked them why they read romantic novels and which kind of stories they liked the best. She found out that women read these books because they wanted to relax and escape for a while from their normal everyday life. She also found out that women did not want to read too explicit descriptions of love scenes, although they preferred that a romantic novel contained at least some love scenes. In Finland Jukka Törrönen (1996) has made a reader survey about the reception of Harlequin novels among upper secondary school students. Based on that survey he divides Harlequin readers to three categories: readers who identify with the story, critical readers, and readers who read in a depictive way. Respondents in Törrönen's study do not represent the actual target readership of the Harlequin novels. Actual Harlequin readers would most likely belong to the category of readers who identifies with the story. In Sweden Harlequin novels and their translation have been studied by Eva Hemmungs Wirtén (1998) and Yvonne Lindqvist (2005).

The method of my study was an empirical reader survey. The first extensive and significant empirical study in Finland focusing on the reader of a translation was the study on the reception of allusions made by Ritva Leppihalme (1994). Like in Tiina Tuominen's (2002) study on the translation and reception of allusions in the Bridget Jones novels, the respondents of my study were divided into two categories: eight of them were translation students, and six of them actual Harlequin readers. Respondents were asked to read six text extracts, and answer the questions related to each text extract.

Text extracts were translated using different kinds of strategies. Two of the text extracts were abridged or changed hardly at all (one of them an unpublished translation, translated by students), one was abridged as much as 90 %. The three other text extracts were all somewhat abridged, and had in addition some other special feature: one was manipulated more than others and translated by a male translator, one was told uncommonly in the first person from the hero's point of view, and one was taken from the Harlequin Liekki (source text from Blaze) series, unlike other extracts which were taken from Harlequin Viettelys (source texts from Silhouette Desire) series.

The first two text extracts were translations of the same source text, one published (1B) and the other translated by students (1A). Younger respondents, the students, liked the unabridged version more. They liked the slower way the atmosphere and feelings evolved, and they thought that it was easier for the reader to understand the story and its characters. Harlequin readers, on the other hand, preferred the abridged version. They thought that the more summary description left more to imagination. The opinions of the two respondent groups differed quite clearly. I believe that the major factor is respondents' age and experiences of life. Two of the respondents thought that an ideal translation would have been something between those two versions, a text that would not be as long, comical and even pornographic as the unabridged version, and not as hasty and rushed as the abridged version.

One text extract (2) was taken from a Viettelys novel which did not need to be abridged since the source text was very short. The translation is quite faithful to the source text, and not many changes have been made. The vocabulary in Finnish translation is exceptionally bold for a Viettelys novel and closer to the vocabulary used in Liekki

novels. None of the respondents liked this text the most. Students described the text as chauvinistic, clichéd, and stereotypical, Harlequin readers as too intimate and boring but also passionate and enjoyable. Again the detailed description seemed to disturb the Harlequin readers more.

Harlequin tells its writers to write stories in third person and mainly from the heroine's point of view (Harlequin e). In one of the text extracts (3) the story was, however, told in first person and from the hero's point of view. This solution is extremely unusual, and seemed to appeal to student respondents. Four students thought that the male point of view was a bit surprising but workable solution. Two respondents thought that they could identify with the text better when it was told in first person, which is quite interesting, taking into account that the first person here was a male. Students described this text with more positive words than Harlequin readers, and two of them liked this text extract the most. Harlequin readers may have felt the male point of view to be strange and unconventional, although only two of them commented it in any way in their answers.

The only text extract translated by a male translator (4) was manipulated the most. Apart from being abridged moderately (about 25 %), there were also changes of meaning and additions in the text. The language was very colourful, and sometimes even quite vulgar. The respondents' opinions concerning this text extract were polarized the most. It was chosen for both the most likeable and the least likeable text extract. Some respondents thought the text to be different, easy-going and vivid; some thought it was comical and depressing, not beautiful. Many respondents wondered the choice of words in the text, mostly some verbs or interjections. One of the respondents supposed that this text was written by a man, and she also commented that this text was a bit like porn.

The last text extract was taken from a Liekki novel as an example of a slightly bolder and different kind of depiction of a love scene. In this text extract the love scene was considered to be more like a fantasy. The setting (motorcycle) was considered to be dangerous and unrealistic but fascinating. The use of euphemisms instead of real names of genitals annoyed some of the student respondents. Interestingly, the Harlequin

readers thought this text extract to be the most suitable for a Viettelys novel. Thus, in their minds Viettelys novel is – or could be – bolder than it really is.

Both respondent groups in this study can be seen as potential target audience of the Harlequin Viettelys novels, and their opinions are of importance to the publisher as well as to the translator and the editor of a Viettelys novel. In my opinion, the best way to interpret the results of the survey is to study respondents' answers to the questions concerning text extracts 1A and 1B more closely, because they represent the extremes of abridgement strategies. Students liked the unabridged version 1A more because of its atmosphere, depiction of feelings, and profound description of the electrical anticipation between the protagonists. Harlequin readers liked the abridged version 1B because it left more to imagination. One student and one Harlequin reader commented that they would have liked to read something between those two extremes. The best solution may therefore be a compromise: a text that has some but not too much detailed description, quite bold vocabulary but not vulgar, and language that creates romantic atmosphere but that is not clichéd.

The respondents' attitudes towards Harlequin novels could be seen in their choice of words. Students used in their answers words porn or pornographic much more often than Harlequin readers, and not once words like erotic or romantic which were used by Harlequin readers. Most of the student respondents can be categorized as critical readers, although some of them read the texts in an objective and depictive way. Most of the Harlequin readers identified with the text, and presented much less criticism against the text extracts. Surprisingly, the Harlequin readers did not react much to the unconventional use of the first person and male point of view, but the students, who most likely did not know how unusual this narrative method was, commented it more and considered it to be a good solution.

One minor detail was commented quite often, that is the use of condom or pills. It seemed to bother the respondents only if it was somehow emphasized or mentioned in a dialogue. References to the use of contraceptives can be thought to be too detailed and technical depiction, and the translator can exclude it entirely. In my opinion, it should be included to give the reader an image of responsible protagonists, and the readers might, in fact, wonder if the use of contraceptives is not mentioned at all.

The role of a male translator in the field of literature written and read almost exclusively by women is quite interesting. The male translator in my study manipulated his translation more than female translators, and the same observation was made by Parviainen (2002) in her master's thesis. It would be interesting to interview male translators of Harlequin novels to find out if all of them use as drastic manipulation strategies, and to find out the reasons and motivation behind their solutions.

Sex and love-making is a very intimate and personal thing, and it is understandable that the opinions between and inside the two respondent groups varied quite a lot. However, this study gives some guidelines. Women want to relax reading these easy-to-read, romantic stories which do not require much musing, in bed before going to sleep or on holidays, to get away from their normal everyday life. Respondents described their reading of Harlequin novels with words like nice, easy, and relaxing. It can be concluded that the love scenes should also be fluent and easy-to read, and offer the reader escape from their normal life filled with routines. Readers seem to assume that there are some love scenes in a Harlequin Viettelys novel, and there is no reason why they should be left out completely. Based on the answers of my survey it seems, however, necessary to use some kind of manipulative strategy when translating love scenes in Harlequin novels. The knowledge of expectations of the readers will help the translator – and the editor – to make the right decisions. More extensive information could be gathered with a survey of more respondents, but since there is also popular romantic literature written originally in Finnish, studying it could give useful information for the translators of Harlequin novels, too.

Liite 1

KYSELY

Tietoa kyselystä ja vastausohjeet

Tämä kysely liittyy pro gradu -tutkielmaani, joka käsittelee rakastelukohtausten kään-
nöksiä Harlequin Viettelys -sarjan kirjoissa. Tarkoitukseni on tutkia lukijoiden mielipi-
teitä valitsemistani tekstinäytteistä.

Kyselyssä on kuusi tekstinäytettä (Näytteet 1A, 1B, 2, 3, 4 ja 5) Harlequin-kirjoista. Lue
näytteet ja vastaa kuhunkin näytteeseen liittyviin kysymyksiin. Lopussa on muutama
kaikkia näytteitä koskeva kysymys.

Kysymyksiin ei ole ”oikeita” tai ”väärää” vastauksia, vaan kyse on sinun mielipiteestäsi.
Voit vastata omin sanoin ja selittää niin paljon kuin katsot tarpeelliseksi. Jos annettu tila
ei riitä, voit jatkaa vastaustasi paperin kääntöpuolelle. Kaikki näytetekstien herättämät
ajatukset ja mielipiteet ovat tärkeitä, joten kirjoita paperille myös kaikki sinusta ehkä
vähäpätöisiltäkin tuntuvat ajatukset. Vastaa mahdollisimman rehellisesti ja arkailematta.
Vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksellisesti.

Kiitos avustasi!

Vastaajan taustatiedot

1. Sukupuoli

- nainen
 mies

2. Ikä

- 15–25-vuotias
 26–35-vuotias
 36–45-vuotias
 46–55-vuotias
 56–65-vuotias
 yli 65-vuotias

3. Siviilisäätö

- ei parisuhteessa
 seurustelee
 avo- tai avioliitossa
 eronnut
 leski

4. Koulutus

5. Ammatti

6. Kuinka paljon olet lukenut Harlequin Viettelys -sarjan kirjoja?

- en yhtään
- 1–10 kirjaa
- yli 10 kirjaa

7. Oletko lukenut muita Harlequin-sarjoja?

- en mitään
- kyllä, Julia-sarjaa
- kyllä, Romantiikka-sarjaa
- kyllä, Duetto-sarjaa
- kyllä, Liekki(Blaze)-sarjaa
- kyllä, jotain muuta, mitä _____

8. Kuinka usein luet Harlequin-kirjoja (tällä hetkellä)?

- en lainkaan
- satunnaisesti
- kuukausittain
- viikoittain
- päivittäin

9. Mitä odotat Harlequin-kirjoilta, kun luet niitä? / Miksi luet Harlequin-kirjoja?

10. Kuinka paljon luet kaunokirjallisuutta (muita kuin Harlequin-kirjoja)?

- en lainkaan
- alle 12 kirjaa vuodessa
- vähintään 1 kirjan kuukaudessa
- vähintään 1 kirjan viikossa
- enemmän kuin 1 kirjan viikossa

11. Millaisia kirjoja yleensä luet? Voit mainita myös lempikirjailijoitasi.

NÄYTTEET 1A ja 1B

1. Näytteissä 1A ja 1B on kaksi eri versiota samasta kohtauksesta. Toinen versio on lyhentämätön, toinen lyhennetty. Kumpi näytteistä miellyttää sinua enemmän? Miksi?

Näyte_____

koska

2. Mikä yksi tai muutama sana (esim. adjektiivi) kuvaisi mielestäsi parhaiten näitä näytteitä?

NÄYTE 1A_____

NÄYTE 1B_____

3. Mitä muita ajatuksia nämä näytteet sinussa herättivät?

NÄYTE 2

4. a) Onko rakastelukohtaus kuvattu mielestäsi luontevasti? b) Mistä siinä pidät, miksi?
c) Häiritseekö siinä mikään sinua, mikä ja miksi?

5. Mikä yksi tai muutama sana (esim. adjektiivi) kuvaisi mielestäsi parhaiten tätä näyttää?

6. Mitä muita ajatuksia tämä näyte sinussa herätti?

NÄYTE 3

7. a) Onko rakastelukohtaus kuvattu mielestäsi luontevasti? b) Mistä siinä pidät, miksi?
c) Häiritseekö siinä mikään sinua, mikä ja miksi?

8. Mikä yksi tai muutama sana (esim. adjektiivi) kuvaisi mielestäsi parhaiten tätä näyttää?

9. Mitä muita ajatuksia tämä näyte sinussa herätti?

NÄYTE 4

10. a) Onko rakastelukohtaus kuvattu mielestäsi luontevasti? b) Mistä siinä pidät, miksi? c) Häiritseekö siinä mikään sinua, mikä ja miksi?

11. Mikä yksi tai muutama sana (esim. adjektiivi) kuvaisi mielestäsi parhaiten tätä näyttettä?

12. Mitä muita ajatuksia tämä näyte sinussa herätti?

NÄYTE 5

13. a) Onko rakastelukohtaus kuvattu mielestäsi luontevasti? b) Mistä siinä pidät, miksi? c) Häiritseekö siinä mikään sinua, mikä ja miksi?

14. Mikä yksi tai muutama sana (esim. adjektiivi) kuvaisi mielestäsi parhaiten tätä näyttettä?

15. Mitä muita ajatuksia tämä näyte sinussa herätti?

Kaikkia näytteitä koskevat kysymykset

16. Mikä kaikista kyselyn tekstinäytteistä miellytti sinua eniten? Miksi?

Näyte _____

koska

17. Mikä kaikista kyselyn tekstinäytteistä miellytti sinua vähiten? Miksi?

Näyte _____

koska

18. Pane näytteet järjestykseen sen mukaan, mikä sinusta sopii parhaiten Viettelys-kirjaan. Merkitse numerolla 1 se näyte, joka sopii mielestäsi Viettelys-kirjaan parhaiten, numerolla 2 toiseksi parhaiten sopiva jne. (Vastaa kysymykseen, vaikka et olisikaan lukenut Viettelys-kirjoja. Voit vastata sen perusteella, mitä luulet tai miltä sinusta tuntuu.)

Näyte 1A _____
Näyte 1B _____
Näyte 2 _____
Näyte 3 _____
Näyte 4 _____
Näyte 5 _____

Perustelut, miksi valitsit juuri tämän järjestyksen:

19. Mitä haluaisit vielä kommentoida a) tekstinäytteistä b) tästä kyselystä?

NÄYTE 1A

– Tulen täytyy antaa palaa loppuun, Celia sanoi heidän myöhemmin vitkastellessaan kahvipöydässä. – Tuuli alkaa ajaa savua takaisin talon sisälle.

Reese tutkaili Celiaa, joka oli käpertynyt tyynyksaasaan kirsikanvärinen viltti sylissään. – Siitä ei ole haittaa, Reese sanoi. – On muitakin tapoja lämmitellä.

– Reese...

– Celia... tämä kiusasi. Reese nousi, katsoi Celiaa pitkään ja näki tämän nielaisevan näkyvästi. – Selvitetään nämä tiskit.

Celian silmät suurenivat. Sitten hän naurahti, heitti Reeseä rutistelulla lautasliinalla, nousi samalla ylös ja alkoi kasata lautasia. – Nautit siitä, että saat minun hämilleni, hän syytti ja sipsutti Reesen ohi keittiöön.

Reese seurasi häntä toisen kuorman kanssa. – Vain koska elän siinä toivossa, että lankeat käsivarsilleni.

Celia laski astiat altaaseen ja siirtyi sivuun, jotta Reese saattoi tehdä samoin. – Reese, hän sanoi huolestuneella äänellä. – Puhuimme tästä juuri. Olet ollut täällä alle viikon. Tiedän, että kutsuin sinut tänne myrkyn ajaksi, mutta... me tuskin tunnemme toisiamme.

Reese esitti älähtävän vastalauseen ja otti Celiaa vyötäröstä kiinni. – Se ei ole totta, ja sinä tiedät sen. Tunsimme toisemme kolmetoista vuotta sitten kuin ketkä tahansa ihmiset maapallolla, enkä usko, että meistä kumpikaan on muuttunut kovinkaan paljon. Hän otti Celian käden ja painoi tämän kämmenen rintaansa vasten. – Saat vieläkin sydämeni hakkaamaan, hän sanoi. – Ja haluan sinua vieläkin yhtä paljon kuin aina ennenkin.

Celian kasvot lempenivät, ja Reese tunsu osan tämän vartalon kireydestä kaikoavan. – Sinä taidat tietää aina oikeat sanat?

– Vain kun on kyse sinusta. Reesen ääni kuulosti kovalta ja käheältä jopa hänen omissa korvissaan. Hitaasti hän veti Celian lähemmäksi, kunnes heidän vartaloidensa välillä ei enää ollut tyhjää tilaa. – Minulla on ollut niin kova ikävä sinua, hän sanoi.

– Minullakin on ollut ikävä sinua. Celia nosti kätensä, hyväili niillä Reesen kasvoja tämän painaessa päänsä alemmaksi ja hamutessa hänen suutaan. Celian vastaus suudelmaan oli juuri sellainen kuin Reese oli kuvitellutkin sen olevan unelmoidessaan heidän jälleennäkemisestään. Yksi ero kuitenkin löytyi: Reese oli menettänyt halunsa satuttaa Celiaa kuten tämä oli satuttanut häntä.

Reese painoi sormenpäänsä Celian huulille, ja tunsu välittömästi heidän välillään olevan sähköön kipinöinnin ihollaan. Sitten hän alkoi taluttaa Celiaa takaperin huoneen poikki ja antoi tahallaan vartalonsa törmätä Celian vartaloon jokaiselle askeleella.

Celia pysähtyi seinän tullessa vastaan, ja hänen kätensä painautuivat Reesen rintaa vasten. – Mitä sinä teet?

Reese ei ollut kuulevinaan kysymystä, vaan pujotti toisen kätensä Celian ympärille ja veti hänet itseään kohti, minkä jälkeen hän liu'utti toisen kätensä ylös hyväilläseen tämän leukaa. – En koskaan unohtanut sinua.

Celia sulki silmänsä. – Tiedän tunteen. Hänen äänessään oli syyllisyydentuntoa. Sitten hänen kämmenensä liukuivat hitaasti Reesen rinnalta tämän olkapäille, ja hän nojasi tämän kainaloon.

Hyvänlontunne ryöppysi Reesen läpi kun Celia lähetti hänen selkärankaansa pitkin lämpimän, kiihokkaan suudelman. Edellispäivän suudelman muisto oli kimmeltänyt hänen takaraivossaan koko päivän: se, miten Celia oli vähitellen lämmennyt ja antanut itsensä raueta häntä vasten. Celia oli ollut aina yhtä herkkä: aivan kuin Reesen kosketus tekisi hänestä yksin tämän ja vain tämän. Se sai Reesen syyttymään, ja hän pohti, oliko Celialla aavistustakaan siitä, mitä tuo antautumisen merkki teki hänelle. Celian vartalo sulautui täydellisesti hänen vartalonsa, ja kun hän sai Celian makaamaan avoimena ja luottavaisena syliinsä, hän tuskin pystyi hillitsemään itseään: niin palavasti hän olisi halunnut riuhtaista housunsa auki, riisua Celian pikkuhousut ja sovittaa itsensä tämän levitettyjen jalkojen pehmeään, märkään lämpöön.

Tänä iltana tämä ei jäisi kesken.

Reese pujotti kätensä Celian hiuksiin ja nosti tämän kasvot rinnaltaan. Sitten hän eteni suukotellen pitkin leukalinjaa kohti Celian suuta. Kun heidän huulensa tavoittivat toisensa, Celia avasi suunsa niin ahnaasti, ettei Reese yrittänyt enää hillitä itseään.

Reese kuljetti käsiään pitkin Celian selkää ja veti hänet lujasti lähelleen. Hän tunsi Celian rintojen painautuvan itseään vasten. Ne olivat olleet upeat kolmetoista vuotta sitten, ja hän oli melkoisen varma, että ne olisivat nyt vieläkin kauniimmat. Celian rinnat olivat tuntuneet oikein mainioilta edellisenä yönä, mutta silloin oli ollut liian pimeää perusteellisempaan tutkimukseen, jonka hän halusi tehdä. Kun Celia kietoi kätensä hänen kaulaansa ja likisti itseään tiukemmin häntä vasten, hän nosti Celian lyhyen T-paidan helmaa ja tunnusteli vatsan lämmintä ja pehmeää ihoa.

Celia ei vastustellut eikä vetäytynyt kauemmas. Reese tajusi, että viime yö oli saanut Celian tekemään päätöksen. Hän olisi taas tervetullut tämän elämään. Reese sai havainnostaan itsevarmuutta ja kiihottui entisestään. Hän antoi kätensä sukeltaa syvemmälle T-paidan uumeniin ja kuljetti sormiaan yhä ylemmäs aina rintaliivien pitsireunukseen saakka. Hän kohotti kättään ja hieroi nänninpukkaa ohuen kankaan läpi.

Celia huokaili nautinnosta, mutta äkkiä hän otti askeleen taaksepäin. Pettymys kouraisi Reesen mieltä, kunnes hän tajusi, että Celia riisui T-paitansa ja viskasi sen lattialle. Celian katse oli kirkas ja vakaa, kun se kohtasi hänen katseensa. Mustat rintaliivit eivät jättäneet juuri mitään arvailujen varaan: rinnat olivat vieläkin täyteläisemmät ja suloisemmat, kuin hän oli muistanut. Kun Celian kädet hapuilivat Reesen oman T-paidan helmaa, häneen tuli liikettä. Hän riuhtaisi paidan päänsä yli ja kiirehti avaamaan rintaliivien hakasia.

Celian luomet värähtivät, kun rinnat paljastuivat vähitellen kankaan alta. Reese tarttui liivien olkaimiin ja laski ne olkapäille. Pian rinnat olivat hänen edessään koko ihanuudessaan, nousten ja laskien Celian kiihkeän hengityksen tahdissa. Nännit olivat suuret ja tummanpunaiset, ja Reeseltä pääsi tukahtunut urahdus, kun hän laski kätensä muhkeiden rintojen silkkiselle iholle.

Hän oli ikävöinyt tätä naista monta pitkää vuotta, mutta ennen tätä hetkeä hän ei ollut antanut itsensä mieltä, mistä kaikesta olikaan jäänyt paitsi. Celia katsoi alas, nosti omat kätensä Reesen käsien päälle ja pusersi niitä itseään vasten.

”Kosketa minua”, Celia kuiskasi.

Reesehän kosketti jo, mutta se ei riittänyt, ja hän tiesi tarkalleen, mitä Celia tarkoitti. Hän nosti kätensä Celian rinnoilta ja veti tämän lähelleen, iho ihoa vasten, ja läheisyyden tuoma valtava mielihyvä sai heidät molemmat ynisemään nautinnosta. Reese kumartui kohti Celian huulia, ja intohimoinen suudelma sai hänen koko vartalonsa kipunoimaan ja haluamaan lisää, lisää ja lisää.

Reese nosti Celian syliinsä lopettamatta suutelemista ja kantoi hänet suuren sohvan luo, joka sijaitsi vanhan kivisen takan edessä. Hän laski Celian seisomaan maton päälle. Hän halusi nähdä tämän aivan alasti, koskettaa jokaista pehmeästi kaartuvaa

kurvia, selvittää kaikki salaisuudet, tuntee yhtä aikaa tutut muistot ja vuosien tuomat muutokset. Hän avasi Celian housut ja laski ne alas. Hän oli sujauttanut peukalonsa mustien pikkuhousujen alle ja riisui nekin samalla kertaa. Sen jälkeen hän kumartui ottamaan Celialta kengät ja sukat jalasta, jotta saisi housut kokonaan riisuttua. Sitten hän nojautui taaksepäin ihailemaan Celian alastonta vartaloa.

Celian kasvot punehtuivat, ja hän teki tahattoman eleen peittääkseen itsensä. Reese naurahti huvittuneesti ja tarttui Celian ranteisiin. ”Älä. Haluan nähdä sinut.” Hän kumartui eteenpäin ja painoi hellän suudelman pehmeälle vatsakummulle, aivan jalkovälän mustien kiharoiden yläpuolelle. ”Miten voit olla vieläkin noin kaunis?”

Celia naurahti hieman kireästi. ”Minulla on raskausarpia.” Hän upotti kuitenkin kätensä Reesen hiuksiin. Kynnet raapivat kevyesti Reesen päänahkaa, ja kiihkon aalto pyyhkäisi hänen ylitseen. ”Sinulla on turhan paljon vaatteita”, Celia sanoi.

Reese nousi seisomaan. ”Se on helposti korjattavissa.” Hän otti Celian kädet käsiinsä ja ohjasi ne vyön soljelle. ”Auttaisitko hieman.”

Celia katsoi alas ja keskittyi tehtäväänsä. Sormien kosketus vatsalla sai Reesen hengittämään raskaasti. Lopulta Celia sai vyön auki ja avasi sitten housujen ylimmän napin. Reese oli niin kiihottunut, että vaatteet tuntuivat epämukavilta hänen yllään, ja kun Celian pienet sormet liu’uttivat vetoketjua alas, hän pystyi vain vaivoin pidättelemään itseään.

Reese tarrasi nopeasti Celian käsiin ja pakotti kasvoilleen hymyn, kun tämä katsoi häneen kysyvästi. ”Ei taida olla hyvä idea juuri nyt”, hän selitti. ”Minä hoidan loput.”

Celia hymyili, ja Reese riisui housunsa ja bokserinsa yhdellä sulavalla liikkeellä, suoristi sitten itsensä ja ojensi kätensä Celialle. Celian silmät olivat suuret ja kiihkosta sumeat, kun hän katsahti ensin Reesen vartaloa ja sitten ojennettua kättä. Hetken epäroityään hän pujotti sormensa Reesen sormien lomaan, ja Reese tunsu jännityksen laukeyvan. Helpotus läikähti vatsanpohjassa, ja hän veti Celian luokseen.

Celian vartalo oli pitkä, hoikka ja aktiivisen elämäntavan ansiosta kauniin lihaksikas. Hän tuntui niin tutulta, että Reesen kurkkua alkoi kuristaa ja odottamaton tunnekuuhu sai hänet valtaansa. Hän sulki silmänsä, ennen kuin Celia ehti huomata hänen liiketuksensa. Miten hän oli pystynyt elämään kaikki nämä vuodet ilman tätä naista? Kyse ei ollut vain hänen vartalostaan, vaikka pehmeän vatsan painautuessa hänen kovana sykkivää miehisyyttään vasten hän pitikin sitä taivaan lahjana, vaan myös hänen hymyilevistä silmistään, terävästä huumorintajustaan ja siitä, miten hän heittäytyi täydellä sydämellä kaikkeen, mitä teki.

Celian kädet hyväilivät Reesen kiinteän lihaksikkaita käsivarsia ja selkää. Hän ei voinut olla vertaamatta tätä miehekästä vartaloa siihen, jonka hän oli tuntenut kauan sitten. Siitä pojasta ei ollut enää mitään jäljellä. Reesen hartiatkin näyttivät paljon leveämmiltä. Hänen sylissänsä oli todellakin mies: isolihaksinen, karvainen ja ilmeisen kiihottunut mies.

Reese piteli Celiaa lähellään ja silitteli toisella kädellä tämän hiuksia. Samalla hän suuteli Celiaa lakkaamatta, kiusoitellen tätä kielellään. Toinen käsi vaelsi Celian olkapäältä rinnalle ja nappasi kovettuneen nännin kahden sormen väliin. Hellästi hän pyöriteli ja nipisteli sitä hyppysissään, kunnes Celia oli aivan holtiton ja täräsi himosta. Hän halusi Reesen heti sisälleen. ”Ole kiltti”, hän aneli. ”Nyt.”

”Mikäs hoppu sinulla on?” Reese hykerteli matalalla äänellään. Hän kuljetti huuliaan alaspäin pitkin Celian kaulaa kohti tämän rintoja. Celialta pääsi huudahdus, kun Reese ahmaisi nännin suuhunsa ja alkoi imeä sitä lujaa. Celian selkä taipui kaarelle, kun Reesen käsi hiveli hänen kylkiään, käväisi navan luona ja hipaisi sitten höyhenenkeveästi jalkovälän karvoitusta. Celia työnsi lantiotaan eteenpäin ja kerjasi sanattomasti Reeseä etenemään pidemmälle. Hän hätkähti tuntiessaan pitkän sormen vaeltavan juuri sin-

ne, minne hän halusi. Reese kiusoitteli Celiaa sormellaan, tutkiskeli ja kiihotti hiljalleen niin kuin edellisenä iltana, ja Celia huohotti kasvot vasten hänen olkapäätään. Celian vartalo värähteli äärimmäisen nautinnon pyörteissä, ja hänen hengityksensä oli katkonaista.

Sitten Celia tunsi kuinka kosteanliukas sormi löysi tiensä hänen kaikkein herkimpään paikkaansa, ja hänen koko vartalonsa jännittyi. Hän nosti päänsä Reesen olalta ja katsoi alas. Reesen ruskettunut käsi näytti uskomattoman kiihottavalta Celian jalkovälin vaalealla iholla. Celia alkoi liikutella lantiotaan Reesen hellien hyväilyjen tahdissa. Reese hieroi ja pyöritteli sormeaan rytmikkäästi Celian nautinnon keskipisteen ympärillä ja sai hänet kiemurtelemaan hurmiossa.

Nautinto kasvoi valtavaa vauhtia ja sai Celian lähes hulluuden partaalle. Muu maailma hävisi hänen ympäriltään ja kaikki keskittyi tuon kookkaan käden ympärille, joka hallitsi häntä ja hänen reaktioitaan. Hän upotti hampaansa Reesen olkapäähän ja yritti vaimentaa omaa huutoaan, kun hänen lanteensa lähtivät villiin tanssiin, jonka lopputulos olisi vääjäämätön.

Äkkiä Reese työnsi kätensä pidemmälle ja upotti sormensa syvälle Celian sisään. Celia kirkaisi ja heitti päänsä taaksepäin, kun hänen koko kehonsa kouristeli valtavasta nautinnosta.

”Tätä minä haluan”, Reese mutisi vasten Celian kaulaa. Hän liikutteli sormeaan Celian sisässä, kunnes tämä vavahteli hervottomana hänen käsivarsillaan hiljaa uikuttaen.

Lopulta Celia avasi jälleen silmänsä. Reese katseli häntä silmät himosta kipunoiden. Hän piteli vieläkin Celiaa pystyssä, ja hänen kätensä oli yhä tämän reisien välissä. Hänen vartalonsa värähti jännityksestä, kun Celia kietoi kätensä raukeasti hänen kaulaansa ja painoi päänsä hänen olalleen. Reese nosti Celian syliinsä, laski tämän maton päälle pitkälleen tuli sitten itse viereen makaamaan.

Jotenkin makuuasento tuntui Celiasta vielä äskeitäkin intiimimmältä, vaikka hän ei oikein tiennyt miksi. Reese makasi hänen vieressään kyynärpäähänsä nojaten, toinen jalka taivutettuna, puoliksi hänen jalkojensa päällä. Celia tunsi reittään vasten, miten valtavan himon vallassa Reese oli.

Celia nielaisi. Milo oli ollut hoikka ja jäntevä ja...melko pienikokoinen muutenkin. Kova elin, jonka hän nyt tunsi lanteillaan, ei ollut millään muotoa pieni. Hän oli unohtanut, tai pikemminkin ei ollut antanut itsensä muistaa, miten jämäkkä vartalo Reesellä oli ja miten pieneksi ja naiselliseksi hän oli tuntenut itsensä tämän käsivarsilla. Reese liikahti, tuli hänen päälleen ja tukeutui kyynärvarsiinsa. Celia tunsi pakokauhun ailahduksen sisällään. Hän muisti, kuinka epämurkavia heidän ensimmäiset rakasteluketansansa olivat olleet, kunnes he olivat oppineet antamaan hänelle tarpeeksi aikaa.

”Reese, odota.”

”Olen odottanut jo tarpeeksi kauan.” Reesen katse oli kiihkeä ja hurja. Hänen silmänsä paloivat himosta, kun hän repi kondomin pakkauksestaan ja rullasi sen nopeasti paikoilleen. Hän ymmärsi kuitenkin Celian hermostuneisuuden ja halusi saada tämän rentoutumaan. Hänen ilmeensä pehmeni hieman ja hän hymyili Celialle vinosti. ”Sinä olet valmis, kulta. Luota minuun”, hän sanoi ja veti Celian syliinsä.

Celia päätti antaa mennä. Reese tuli lähemmäs ja ohjasi itsensä Celian sisään. Celia vetäisi syvään henkeä, kun hän tunsi Reesen työntyvän hitaasti syvemmälle.

”Hitaasti”, Celia henkäisi Reesen korvaan. ”Viime kerrasta on kauan.”

Reesen vartalo jännittyi, ja hänen pakaransa olivat tiukat Celian hyväilevien käsien alla. ”Ja sinä olet niin pikkuruinen.”

Celia rentoutui, kun hän tajusi, että Reese kyllä tiesi ja muisti Celian epäröinnin syyn. ”En taida olla ainoa, joka on kooltaan epätavallinen.”

Reese naurahti, ja Celia tunsi, miten hän työntyi taas vähän matkaa syvemmälle. Se ei tehnyt kipeää, joten Celia levitti jalkojaan ja rohkaisi Reeseä jatkamaan. ”Ellen pahasti erehdy, taisit tykätä tästä silloin ennenkin, kunhan olimme ensin päässeet vauhtiin”, Reese kiusoitteli.

”Niin taisin.” Vihjaileva jutustelu ja vanhat muistot saivat Celian mielen päihtymään ja hän jatkoi leikkisästi: ”Ja tykkään nytkin.” Hän kurotti kädellään alas ja tarttui Reesen elimeen kädellään ja hyväili sitä kevyesti. Reese värähti.

”Kuules, nainen”, hän sanoi tukahtuneesti. ”Minä yritän saada tämän kestämään.”

”Miksi?” Celia ei lopettanut hyväilyjään. ”Mehän voimme aloittaa alusta niin pian kuin haluamme.”

”Tuossa on ajatusta”, Reese sanoi, mutta tarttui kuitenkin Celian käteen ja veti sen pois. Hän katsoi Celiaa tiiviisti silmiin ja työnsi itseään eteenpäin, eteenpäin ja eteenpäin, kunnes Celia haukkoi henkeään. Reese pysähtyi ja katsoi alas Celiaan, jonka sydän meinasi pakahtua Reesen katseesta huokuvasta hellyydestä. ”Pelkäsin, etten saisi kokea tätä enää koskaan”, hän sanoi hiljaa.

Reese pujotti sormensa Celian sormien lomaan, tukeutui kyynärpäihinsä ja piteli Celian käsiä mattoa vasten.

Sitten hän alkoi liikkua.

Miten olisin voinut unohtaa tämän?

Celia pidätteli kyyneleitä, jotka valtava tunteiden ryöppy oli nostattanut hänen silmäkulmiinsa. Reese liukui tasaisen rauhallisesti sisään ja ulos ja sai tulen roihuamaan Celian vatsanpohjassa. Kun Reese kiihdytti rytmiaan, Celia tunsi pian räjähtävänsä. Hän pumppasi nopeammin ja nopeammin, ja heidän hiestä märät vartalonsa kietoutuivat toisiinsa. Reese huohotti käheästi Celian korvaan, ja hänen sydämensä jyskytti tuhatta ja sataa vasten tämän rintoja.

Celiasta tuntui, että kiihko sai hänet sekopäiseksi, kun hän vääntelehti Reesen alla, jalat tämän ympärillä. Hän tunsi nautinnon koko kehollaan ja vauhdin kiihtyessä hän alkoi voihkia yhä voimakkaammin ja lopulta hän suorastaan huusi. Sitten hän saavutti huipun toisen kerran, ja hänen vartalonsa nytkähteli rajusti Reesen syleilyssä. Celian laukeaminen siivitti Reesenkin nautinnon huipulle. Reese karjahti, hänen selkensä taipui kaarelle ja hän työnsi Celiaa lujasti mattoa vasten. Viimein hän rentoutui ja lysähti voipuneena Celian päälle.

Vasta pitkän ajan päästä Reese kohottautui taas kyynärpäidensä varaan ja suuteli Celiaa lempeästi. ”Ei ihme, etten pystynyt unohtamaan sinua”, Reese sanoi. ”Meidät on tarkoitettu yhteen.”

Sitten Reese kierähti kyljelleen Celian taakse ja otti tämän syliinsä lusikka-asentoon.

Celia makasi hiljaa ja yritti keksiä, mitä vastaisi Reesen lausahdukseen, kunnes hän tajusi, että mies oli sikeässä unessa.

Celia pysyi vielä jonkin aikaa valveilla ja kuunteli tuulen ujellusta talon nurkissa. Hän tunsi olonsa turvalliseksi ja onnellisemmaksi kuin pitkään, pitkään aikaan.

Meidät on tarkoitettu yhteen.

Oliko Reese oikeassa? Voisiko se olla niin yksinkertaista?

NÄYTE 1B

- Emme voi antaa tulen palaa takassa pitkään, Celia huomautti, kun he nauttivat jälkiruoaksi kahvia ja suklaakonvehveja, - koska tuuli alkaa puhaltaa savuja takaisin sisään.

Reese katseli naista. Celia nojasi sohvan toiseen pätyyn kirsikanpunainen villa-huopa ympärillään ja näytti tyyneltä ja levolliselta... ja kauniilta. - Se ei haittaa, Reese vastasi. - On muitakin tapoja pysyä lämpimänä.

- Reese...

- Celia... Reese kiusoitteli. Hän nousi pitäen katseensa tiiviisti Celian silmissä ja saattoi nähdä naisen nielaisevan. - Mitä jos korjattaisiin nämä tiskit pois?

Hetken Celia tuijotti häntä hölmistyneen näköisenä. Sitten nainen heitti häntä palloksi rypistämällä paperinenäliinalla, nousi ja ryhtyi keräämään heidän lautasiaan. - Sinä yrität tahallasi saada minut hermostumaan, Celia syytti pyyhältäessään hänen ohitseen keittiöön.

Reese seurasi perässä loput astiat mukanaan. - Vain koska elän siinä toivossa, että lankeat jonain päivänä käsivarsilleni.

Celia laski kuormansa tiskipöydälle ja siirtyi niin, että Reese saattoi tehdä saman. - Reese, Celia aloitti aavistuksen kireästi, - me olemme jo käyneet sen keskustelun. Sinä et ole ollut täällä vielä viikkoakaan. Minulla ei ole mitään sitä vastaan, että pidämme yhdessä myrskyä, mutta... me hädin tuskin tunnemme toisiamme.

Reese äännähti karheasti ilmaisten olevansa eri mieltä. Hän astui eteenpäin ja kietoi käsivartensa Celian vyötäisille. - Se ei pidä paikkaansa, ja sinä tiedät sen yhtä hyvin kuin minäkin. Me tunsimme toisemme perin pohjin kolmetoista vuotta sitten, enkä usko, että kumpikaan meistä on pohjimmiltaan muuttunut kovinkaan paljon. Hän tarttui Celian toiseen käteen ja painoi sen rintaansa vasten. - Sinä saat yhä sydämeni lyömään kiivaammin, hän tunnusti käheästi. - Ja minä haluan sinua yhä, kenties enemmän kuin koskaan...

Celian ilme pehmeni, ja Reese tunsu naisen vartalon rentoutuvan jonkin verran. - Sinä se osaat aina valita oikeat sanat, tiedätkö? Celia tuhahti lopulta, mutta Reese saattoi nähdä tämän olevan mielissään.

- Vain kun sinä olet kyseessä. Reesen ääni kuulosti karhealta ja rosoiselta hänen omissakin korvissaan. Hitaasti hän veti Celian lähemmäksi, kunnes heidän vartalonsa koskettivat toisiaan kunnolla. - Minä olen kaivannut sinua niin hirvittävän paljon, hän tunnusti.

- Minäkin olen kaivannut sinua, Celia myönsi vähän ennen kuin heidän huulensa löysivät toisensa. Suudelma oli juuri niin suloinen kuin Reese oli unelmoinut vuosien varrella haaveillessaan heidän jälleennäkemisestään. Vain yksi asia oli muuttunut: hän ei enää tuntenut kostonhimoa, vaikka Celia oli satuttanut häntä niin kipeästi.

Hän lopetti suudelman ja painoi etusormensa vaientavasti Celian huulille tämän ollessa aikeissa sanoa jotakin. Sitten hän lähti hitaasti perääntymään kohti olohuonetta vetäen Celiaa mukanaan.

- Mitä sinä...?

- Shhh... Reese pysähtyi ja rutisti Celiaa kuin hänen henkensä olisi riippunut siitä. - Minä en ole koskaan pystynyt unohtamaan sinua, Celia.

Celian silmät painuivat kiinni. - Tiedän tunteen. Celian ääni oli surullinen. Sitten nainen liu'utti käsiään ylöspäin Reesen selällä ja painoi raskaasti, miltei alistuneesti huokaisten pänsä hänen olalleen.

Polttava himo hyökyi Reesen ylitse, kun hän kuuli Celian sanat, tunsu tämän hengityksen kaulallaan. Suudelma, jonka he olivat jakaneet eilen, oli kummitellut koko päivän hänen mielessään, samoin se, miten Celia oli rentoutunut hänen sylissään. Hänen oli miltei mahdotonta hillitä enää kaipaustaan...

- Reese... Celia lausui tukahtuneella äänellä, ja Reese tunsu kiihottuneisuutensa kovana farkkujaan vasten.

- Minä haluan sinut, Celia, nyt heti, hän kähähti miltei epätoivoisesti. Kuin itsensä he olivat päätyneet olohuoneen sohvan luo ja vajosivat sille yhtenä käsien ja jalkojen sekamelskana. - Olen odottanut tarpeeksi kauan, enkä voi enää...

- Rakastele minun kanssani, Reese! Celia parahti, ja muuta ei tarvittu.

He kuoriutuivat vaatteistaan alta aikayksikön ja antautuivat kumpikin vuosien kaipauksen siivittämälle pohjattomalle himolle.

- Näin on tarkoitettu, Reese lausui käheästi ja katsoi Celian halun tummentamiin silmiin painautuessaan kivikovana tämän sisään. - Siksi en ole koskaan voinut unoh-
taa...

He rakastelivat kuin huomista ei koskaan olisikaan, ja jälkeinpäin he makasivat tyydyttyinä ja raukeina sylikkäin ja kuuntelivat myrskyn ulvontaa talon ulkopuolella, kunnes vaipuivat syvään, rauhalliseen uneen.

NÄYTE 2

Ensin Adam hyväili Jaynea silmillään ja sanoillaan.
– Olet upein nainen, jonka olen koskaan tavannut.

Ja kun Adam katsoi Jaynea niin kuin nyt, Jaynesta tuntui, että hän tosiaan oli upea. Ensimmäistä kertaa elämässään hän ei tuntenut itseään arkiseksi tai tavalliseksi. Hän punastui ja vei hartiansa taakse, jotta rinnat pääsivät paremmin oikeuksiinsa.

– Ihosi on kuin auringonnousu, lämmin ja kultainen, ja minä haluan koskettaa sinua.

– Minä haluan tulla kosketetuksi, Jayne vastasi.

Adam hymyili pehmeän myöntävästi. Sitten hän kumartui Jaynen ylle ja kuljetti käsiään Jaynen vartalolla. Kosketus oli yhtä kevyt kuin lempeä tuulahdus, ja Jayne luuli uneksivansa kaiken. Mutta kun Adam pysähtyi tutkimaan hänen napaansa, Jayne tiesi, että se oli totta.

Adam nuoli tietään kohti Jaynen jalkoväliä, mutta kun hän oli päästä päämääräänsä, hän alkoikin näykkiä vasenta jalkaa ja siirtyi sitten oikeaan.

Hän vältteli niitä kohtia, jotka kaipasivat kosketusta kaikkein eniten. Jaynen rinnannipukat sojottivat ja odottivat Adamin huulia, mutta joka kerta kun Adam lähestyi niitä, hän myös sivuutti ne. Jayne värisi sängyllä.

Adam lopetti näykkimisen ja katseli tatuointia. Hän nuoli taas kukan ääri viivoja kerta toisensa jälkeen, kunnes Jayne pujotti sormensa Adamin hiuksiin ja piti Adamia paikoillaan.

Tatuoinnilla oli suuri merkitys Jaynelle – se muistutti häntä siitä, ettei hän halunnut ikinä olla kukka, joka oli kukkinut liian monta kertaa, kuten äiti. Jayne oli ottanut sen seitsemäntoistavuotiaana. Se oli ollut kivuliasta, mutta hän oli oppinut, että niin olivat monet muutkin asiat elämässä.

Adam kohotti päätään ja katseli Jaynea. Hän tarttui Jaynen rintoihin ja hyväili nipukoita pyörivin liikkein, niin kauan että Jaynen lanteet kohosivat sängyltä. Sitten

hänen kätensä siirtyivät alemmas, ja hän painoi Jaynen lanteita.

Jayne ei kyennyt tekemään muuta kuin makaamaan paikoillaan kuin eroottinen ateria, joka odottaa nauttijaansa. Adam seiso i hänen yläpuolellaan kuin antiikin jumala. Mies oli kuin voimakas ja menestyksekkäs soturi, ja kun Jayne tarkasteli Adamia, hän huomasi toisen arven. Toisin kuin rinnassa ollut pieni arpi, isompi kulki alavatsan poikki alas lanteille.

Hän kosketti arpea hellästi ja kuljetti kättään pitk in ajan vaalentamaa jälkeä. Adam siirsi hänen kätensä rinnalleen. Miten monta kertaa Jayne olikaan istunut neuvotteluhuoneessa ja kuvitellut avaavansa Adamin paidan ja koskettavansa tätä?

Nyt hän voisi hyvällä pomonsa kehoa. Ja hän teki niin. Hän ei jättänyt neliösenttiäkään tutkimatta, vaan naarmutti Adamin rintakehää, kun Adam laskeutui alemmas. Mies viitoitti sormellaan tietä ja koetti, oliko Jayne jo kiihottunut.

Adam raotti varovasti Jaynen jalkoja ja laski kätensä reisien väliin. Jayne kietoutui Adamin ympärille, hän tarvitsi enemmän. Adam kumartui, ja Jayne tuns i Adamin hengityksen jalkovälissään.

Adamin sormet sujahtivat hänen sisäänsä ja kieli jatkoi armottomia liikkeitään, kunnes Jaynen lanteet työntyivät ylöspäin ja hän tarttui Adamiin. Sitten räjähtävä orgasmi jo sinkosikin hänet mielihyvän aalloille.

Hikikarpalot kohosivat Jaynen iholle, ja hän vapisi päästä varpasiin. Hän kiskoi Adamin ylös ja kuljetti käsiään pitk in miehen selkää. – Minun vuoroni.

Jayne painautui Adamiin, kunnes tämä oli selällään sängyllä, ja kumartui sitten tämän viereen. Hän suuteli ensin Adamia ja tutki röyhkeää, aistikasta suuta.

Hän maistoi oman kiihkonsa Adamin huulilla ja tunsi olonsa tuhmaksi ja pahankuriseksi. Hänen alavatsassaan sykähti.

Hän raapaisi varovasti Adamin pientä nänniä. Adam sulki silmänsä ja tarttui Jaynen käteen, avasi kämmenen ja hieroi sitä nänniinsä samalla tavoin kuin oli hieronut omaansa Jaynen rinnannipukkaan. Jayne katseli, miten Adamin selkä kaareutui ja lanteet kohosivat sängyltä.

Hän tarttui Adamiin. Adam oli kiihottunut ja kuuma. Sitten hän kietoi sormensa miehen erektion ympärille ja hyväili sitä hiukan.

Hän vei toisenkin kätensä Adamin jalkoväliin ja puristi hellästi, kunnes tunsi erektion kärjessä jotain kosteaa. Hän hieroi sitä sormellaan.

Vilkaistuaan Adamia hän tajusi, että tämä katseli häntä. Hän kohotti sormen huulilleen ja nuolaisi.

Adamin silmissä välähti jotain alkukantaista, hän kierrehti ympäri ja veti Jaynen alleen. Sitten hänen lanteensa painoivat Jaynen sänkyyn, ja Jayne voihkaisi tuntiessaan Adamin kiihkon. Jayne ei voinut olla kohottamatta lanteitaan.

Adam piti Jaynea paikoillaan ja hyväili Jaynen jalkoväliä. Se tuntui hyvältä, mutta Jayne oli yhä tyhjä ja halusi kiihkeästi kokea täyttymyksen.

Adam tukahdutti kirouksen ja työnsi Jaynen kauemmas. – Syötkö pillereitä?

Jayne räpytteli silmiään pari kertaa, ennen kuin tajusi, mitä Adam tarkoitti. – Syön.

– Luojan kiitos. Minä inhoan kondomeita.

– Niin minäkin, Jayne myönsi. Hän halusi tuntea ihon ihollaan. Varsinkin Adamin.

– Sinun ei tarvitse pelätä tauteja, minä olen terve, Adam mutisi liikahtaessaan sängyllä. Hän kohotti Jay-

nen jalat käsivarsilleen ja työnsi niitä kohti Jaynen var-
taloa. – Käykö näin?

Kävi hyvinkin, mutta Jayne ei saanut sanaa suustaan, sillä Adam työntyi juuri hänen sisäänsä. Jayne rentoutui ja yritti auttaa Adamia kaikin keinoin. Pian hänet pal-
kittiinkin, ja Adam sujahti vielä vähän syvemmälle.

Adam suuteli Jaynea samalla kun liikkui rytmikkäästi edestakaisin. Jayne oli tulossa eikä voinut muuta kuin maata ja nauttia. Hän ei ollut koskaan saanut orgasmia kuin yhden kerran illassa eikä odottanut, että niin kävisi nytään.

Mutta sitten hän tunsu taas kihelmöintiä, joka kertoi lähestyvistä kliimaksista. Hän tarttui Adamin hartioihin ja upotti kyntensä Adamin selkään, kun hänen kehonsa alkoi sykkiä ja vavahdella. Kun hän laukesi, valot väläh-
telivät hänen silmissään, ja hän tunsu Adamin laukeavan samalla hetkellä, kun hänen tajuntansa pimeni.

Adam karjahti Jaynen nimen ja liikkui rytmikkäästi vielä hetken, ennen kuin veti Jaynen syliinsä ja kierähti kyljelleen.

Jayne ei pystynyt ajattelemaan mitään ja kykeni hädin tuskin hengittämään. Mutta hänen sydämensä oli pakah-
tua, ja hän tajusi, että huolimatta siitä, mitä hän oli aiemmin päivällisellä sanonut, hänen hartain toiveensa ei enää ollut perhe vaan se, että hän saisi Adamin elä-
mänsä ikuisiksi ajoiksi.

NÄYTE 3

Hivelin, hyväilin, hieroin, ja sitten kumarruin ja otin rinnanpään suuhuni.

Seely henkäisi. Hänen sormensa haroivat hiuksiani, sivelivät leukaani, kun vaihdoin rintaa. Hän huokaisi tyytyväisenä ja sanoi: – Hoitajanasi käsken sinut makuulle. Nyt heti.

Nuolaisin hänen rinnankärkeään ja puhalsin siihen.

– Haluatko leikkiä lääkäriä?

– Haluan. Seely veti pääni ylös ja suuteli minua. – Ja tohtori ottaa sinut nyt vastaan. Hänen kätensä hakeutuivat farkkujeni napille. – Ihan kokonaan.

Seely halusi tehdä täydellisen tarkastuksen. Ja hän oli oikeassa – minä en ollut pomo. Tai millään muulla tavalla ohjaksissa; en kauan.

Sohva oli lämmin ja pehmeä minun paljasta selkääni ja takapuoltani vasten. Päälläni oleva nainen oli pehmeämpi ja paljon lämpimämpi.

Hänessä oli myös ilkeyttä, jota en ollut ennen tajunnut.

– Ei enää, minä sanoin ja ähkäisin, kun hän vähät välitti kielloistani ja pyyhkäisi sormellaan erektiotani. – Tuhma, minä henkäisin, kun pystyin viimein taas puhumaan.

Seely oli povillaan yläpuolellani. Hänen rintansa kohoilivat ja hänen hiuksensa kutittivat minun rintaani. Hänen huulensa olivat kiiltävät ja kosteat ja kääntyneet tyytyväiseen hymyyn.

Eikä hän ollut juuri suudellut minun huuliani. – En ole vielä saanut tutkimuksiani päätökseen, hän ilmoitti. – Tuo turvotus on aika mittavaa. Se vaatii lisätutkimuksia. Seely alkoi hivuttautua alemmas vartalollani.

Minä murahdin, takerruin hänen hiuksiinsa ja vedin.

– Tänne, nainen.

Seely tuli, ojentautuen viereeni. – Tso, tso. Tohtoria ei saa vetää tukasta.

– En kunnioita auktoriteetteja. Se on minun ongelmani. Painoin huuleni Seelyn huulille ja ilmaisin aikeeni kielelläni. Kohottelin lanteitani. Hivelin erektiollani hänen kuumaa kosteuttaan.

Seely henkäisi. Hänen silmänsä laajenivat. – Tuhmaa.

– Kosto on suloista, myönsin. Kiusasin meitä molempia, kunnes en kestänyt enää. – Seely. Nyt. Minä tarvitsen sinua.

Hän katsoi minua kuin olisin sanonut, että toisella meistä on enää viikko elinaikaa. – Älä.

– Liian myöhäistä. Suutelin murtuneen ilmeen pois Seelyn kasvoilta, tartuin hänen lanteisiinsa ja liu'uin sisään.

Seely voihki. Nautinto kohosi pyörteenä nivusistani ja täytti vartaloni, aivoni ja sieluni. Seelyn kynnet upposivat olkapäihini, ja se sai minut melkein putoamaan reunan yli. Pitelin kiinni, uskaltamatta liikkua.

Mieleeni nousi ajatus.

Ähkäisin jälleen, mutta en tällä kertaa nautinnosta. – Minä unohdin. En voi uskoa, että unohdin.

– Hmm? Seelyn silmät olivat puoliummessa, hänen kasvonsa punehtuneet. – En usko, että olet unohtanut mitään. Hän kiemurteli. – Jep, kaikki on paikoillaan, mikä on ihme. En ollut aivan varma, mahtuisitko.

– Minä olen paljas. Taistelin vastaan halua liikkua. – Täysin paljas.

– Minä en... ai. Jokin muu kuin intohimo välähti Seelyn silmissä. – Se ei ole ongelma. Minä en voi tulla rasakaaksi tai saada sinulta mitään tautia. Tai tartuttaa sinuun mitään.

Ehkäisytablettien syöminen ei suojellut sukupuolitaudeilta. Seely ei ollut tyhmä – hänen täytyi tietää se. Avasin suuni sanoakseni sen, mutta hän kumartui ja painoi huulensa huulilleni, ja minun ajatukseni sekosivat.

Onnistuin mutisemaan hetken kuluttua jotain hänen suojelemisestaan.

– Hys. Kaikki on kunnossa, Ben. Sinä voit antaa mennä. Tämän ainoan kerran sinun ei tarvitse olla vastuullinen. Kaikki on hyvin. Minä lupaan.

Se ei voinut johtua siitä, mitä hän sanoi, sillä siinä ei ollut järkeä. Ehkä kyse oli siitä, miten hän kosketti minun kasvojani – hellästi, aivan kuin minä olisin meistä se hauraampi. Tai ehkä siitä, miten hänen lanteensa liikkuvat, ottivat minut sisäänsä, aivan kokonaan, ja kohosivat sitten jälleen. Tai siitä, miten hän voihki, aivan kuin – ainakin tällä yhdellä tavalla – hänkin olisi tarvinnut minua.

Tai ehkä se johtui vain minusta itsestäni. Oli syy mikä tahansa, jokin minun sisälläni laukesi. Aloin työntyä häneen. Seely voihki, heitti päätään taaksepäin ja ratsasti kansani paratiisiin.

NÄYTE 4

Kuin itsestään Claudian kädet takertuivat Ethanin takin rinnukseen, ja hänen päänsä painautui jykevää olkapäätä vasten. Kuinka ihanan leveät hartiat. Kuinka ihanan voimakkaat käsivarret. Kuinka ihanan lämmin rintakehä. Kuinka ihana mies.

Claudian oli aivan pakko hieroa poskeaan ihanan lohduttavaa hartiaa vasten ja työntää kätensä takin alle, jotta hän voisi tuntea miehisen lämmön paremmin.

– Öö... Claudia?

– Hmm, niin? Claudia käänsi päätään kohottamatta sitä, ja hän kohtasi Ethanin kaulan. Kuinka ihanan miehekäs ja lämmin kaula. Se tuoksuikin hyvälle. Hänen oli aivan pakko painaa nenänsä lähemmäksi ja nuuhkaista oikein kunnolla.

– Sinuna minä en tekisi noin.

– Mikset? Claudia hyväili sormin Ethanin paitaa, joka tuntui vastustamattoman lämpimältä miehen yllä.

– Minulla on ongelma.

– Millainen? Claudia hakeutui yhä lähemmäksi, niin että heidän lantionsakin painautuivat tiiviisti yhteen, ja hänelle valkeni, mitä mies tarkoitti. – Ai, tuollainen... Hm, ei se ole mikään ongelma. Tai jos on, niin minä voin auttaa sinua ratkaisemaan sen.

Ethanin kädet tarttuivat lujasti Claudian lanteisiin.

– Meidän ei pitäisi tehdä näin.

– Ei todellakaan.

– Tästä ei voi seurata mitään hyvää.

– Ei niin.

– Mutta juuri nyt tuntuu pirun hyvältä.

– Niin hyvältä että meidän on pakko jatkaa.

– Luojan kiitos. Viimeinen sana tuli pelkkänä hen-

käyksenä Claudian huulia vasten, juuri ennen kuin Ethanin suu painautui kiinni niihin.

Claudian silmät sulkeutuivat. Suudelma levitti suloista nautintoa kaikkialle hänen kehoonsa.

– Tämä takki... Ethan kuiskasi juoksuttaessaan käsiään pitkin Claudian kehoa. – Se on tiellä.

– Niin on sinunkin takkisi. En pidä siitä. Claudia työnsi takin alas Ethanin harteilta, ja yhteistyöhaluisena mies vetäisi käsivartensa pois hihoista ja antoi vaatteen valahtaa lattialle.

Sen jälkeen Ethanin yhteistyöhalu loppui, ja yksin omin voimin hän riisui Claudian takin ja villapaidan. Rintaliivien hakasenkin hän aukaisi näppärästi. Paljastaessaan poven hän päästi suustaan hassun äänen, jonkinlaisen ihastuneen murahduksen.

– Minä olen ajatellut näitä paljon, hän mutisi tarttuessaan molemmin käsin rintoihin. – Houkuttelevan makeat kermanvaaleat päärynät... Minun täytyy maistaa näitä.

Claudiolla ei ollut mitään sitä vastaan. Päinvastoin. Hän kannusti Ethania maistajaisiin upottamalla sormensa miehen hiuksiin ja pitämällä lujasti kiinni, kun mies helli huulin hänen poveaan.

Huumaava nautinto sai Claudian jalat herpaantumaan siinä määrin, että ne uhkasivat pettää alta. Onneksi Ethan huomasi sen ja tiesi heti, mitä oli tehtävä. Ethan tempaisi hänet käsivarsilleen ja nosti hänet lepäämään sohvalle. Mies itse asettui levolle hänen päällensä.

Näin oli paljon parempi. Sohvan samettipäällys tuntui ihanan pehmeältä Claudian selän alla. Ja Ethan tuntui ihanan kovalta hänen päällään.

Mutta vaatteet, jotka heillä vielä oli yllään, häiritsivät häntä, joten hän tarttui Ethanin paitaan ja riuhtaisi.

Hän oli nähnyt elokuvissa villedä seksikohtauksia, joissa nainen ja mies eläimellisen kiihkon vallassa repivät vaatteet toistensa yltä ja parittelivat kuin mielipuolet, mutta hän oli luullut, että sellaista tapahtui vain valkokankaalla, ei koskaan tosielämässä, ei ainakaan hänen elämässään. Nyt hän sai kuitenkin omakohtaisesti kokea, miltä tuntui kun pidäkkeettömät eläimelliset vietit ottivat vallan. Paljasta ihoa himoiten hän ja Ethan kävivät toistensa kimppuun. Nappeja irtosi ja vetoketjuja hajosi, ennen kuin he saattoivat ilkosen alastomina painautua sylitysten.

Sohva ei ollut riittävän suuri, jotta Ethan olisi voinut asettua pitkin pituuttaan. Hän ratkaisi ongelman kohottamalla Claudian vasenta jalkaa ja asettamalla sen sohvan selkänojalle. Sitten hän nosti Claudian oikean jalan hartialleen, niin että Claudian naiseus ammotti täysin paljastettuna.

Urahtaan Ethan painautui odottavaan kuumuuteen.

Claudia henkäisi syvään ja tarttui sormin miehen selkään. – Sinä olet aika... iso.

– Ja sinä olet täydellinen. Ethan nuolaisi Claudian alahuulta samalla kun kohotti lantiotaan. – Kuuma, kostea ja täydellinen.

Ethan pukkasi verkkaisen tunnustelevasti kerran, toisenkin. Tahti oli kiihkon villitsemälle Claudialle aivan liian hidaskä. Kuumeisesti liikehtien hän kannusti partneriaan antamaan kaikkensa voimia säästelemättä. Kannustus tehoi. Ethan luopui hidastelusta ja alkoi pumpata oikein olan takaa.

Suloista kitkaa ja puristusta. Hiestä liukasta ihoa.

Liha läsähteli lihaa vasten. Seksin väkevä aromi täytti ilman. Huumaava paine voimistui voimistumisestaan.

Claudia kiljahti, kun hänen maailmansa viimein

räjähti. Jokunen työntö myöhemmin Ethan koki oman räjähdyksensä.

Sohvalla ei ollut niin paljon tilaa, että Ethan olisi voinut romahtaa täydellisesti. Hän vajosi vain kyynärpäidensä varaan ja katseli lempeästi Claudiata, joka hänen allaan nautti vielä pienistä jälkijärityksistä.

– Mmmm... Claudia hymyili raukeasti sivellessään kädellään Ethanin rintakehää, joka kohoili yhä nopeaan tahtiin.

– Yeah, Ethan huokaisi. Hänen onnellinen ilmeensä kertoi enemmän kuin tuhat sanaa.

Kesti hetken, ennen kuin eteisestä kuuluva ääni pääsi tunkeutumaan Claudian tietoisuuteen, ja vielä toisen hetken, ennen kuin aivot pystyivät käsittelemään havainnon. Tuollainen ääni lähti hänen ulko-ovesta, kun se avattiin.

Heti perään kuului Stacyn ääni: – Claudia? Oletko sinä kotona? Minä tarvitsen nyt munaa. Et ikinä arvaa, mitä...
Äääk!

Stacy katosi yhtä nopeasti kuin oli tullutkin, ja ulko-ovi pamahti jälleen kiinni.

Claudia katsoi Ethania eikä voinut olla nauramatta nähdessään miehen ilmeen. – Voi sentään. Sinähän et ole tavannut Stacya aiemmin, vai mitä?

– En minä tavannut häntä nytkään. Hän teki tuttavuutta vain minun pyllyni kanssa, Ethan mutisi.

NÄYTE 5

Minuutit kuluivat, kun moottoripyörä söi kilometrejä. J.T:n moottoripyörän selässä istuessaan Lena pystyi melkein uskomaan, että hän oli vapaa tekemään mitä halusi. Vapaa normaalielämän huolista. Vapaa ajamaan kohti auringonlaskua J.T:n kanssa. Vapaa rakastamaan.

Lena käänsi kasvonsa pois tuulesta ja painoi poskensa jälleen J.T:n olkapäähän. Se tuntui niin vahvalta. Niin vakaalta. Lena hengitti syvään ja tunnisti saippuan ja pyykinpesuaineen ja miehen omat tuoksut. Hän levitti sormensa hitaasti J.T:n vatsan kivikovia lihaksia vasten ja tunsu niiden jännittyvän hänen kosketuksensa alla. J.T. tarttui hänen polveensa, ja Lena huomasi mieltivänsä, sopiko niin tehdä. Saiko kahvoista irrottaa otteensa. Sitten miehen sormien lämpö alkoi kuumottaa hänen ihoaan, eikä hän enää välittänyt.

Ilma tuoksui heräävältä luonnolta, kukkivilta kasveilta, raikkailta ja uusilta ja elinvoimaisilta. Lena halasi J.T:tä lujempaa. Hänen rintojaan alkoi kihelmöidä, hänen naiseutensa alkoi kostua vartaloiden läheisestä kosketuksesta. J.T:n ote hänen polvestaan tiukkeni hetkeksi, ja sitten mies liu'utti kättään ylemmäs, kunnes se tarttui hänen takapuoleensa. J.T. veti häntä vielä lähemmäs. Miehen iho tuntui niin kuumalta, että Lena pelkäsi roihahtavansa liekkeihin.

Hän hieroi nenäänsä J.T:n t-paitaan ja painoi sitten sille suudelman. Kuinka hyvältä tuntui, että hän pystyi tekemään niin. Painaa pienen suudelman J.T:n selälle, kun moottoripyörä murisi heidän allaan ja eteni tasaisesti leveää maantietä pitkin kohti tuntematonta määränpäättä.

Hän jatkoi edelleen tutkimusretkeään J.T:n vatsalla, siirtäen sormiaan ylös miehen rinnalle. Mies oli nyt vielä lihaksikkaampi kuin aikaisemmin, jos se vain oli mahdollista. Taipumatonta terästä sileän ihon ja pehmeän puuvillan alla. Lena antoi kätensä kulkeutua alemmas ja nyki J.T:n paitaa, kunnes se nousi ulos farkuista. Sitten hän työnsi kätensä t-paidan alle. Hän tunsu J.T:n vetävän terävästi henkeä ja näki, kuinka iho miehen käsivarsissa nousi kananlihalle.

– Onko sinulla kylmä? Lena kysyi.

J.T. pudisti päätään. – Muruseni, kun sinä kosketat minua, minulla ei voisi ikinä olla kylmä.

Lena hymyili ja hivutti sormensa sisään miehen farkkujen vyötäröltä, eikä kestänyt kauankaan, kun hän löysi J.T:n sykkivän miehuuden. Hänen henkensä tuntui salpautuvan ja hän nielaisi. J.T. totta tosiaan halusi häntä, jopa tällaisessa tilanteessa. Hän aikoi vetää kätensä pois, mutta huomasi, ettei hänellä ollut voimia tehdä sitä. Hän halusi, *hänen tarvitsi* nyt saada koskettaa J.T:tä.

Hän avasi farkkujen ylimmän napin ja ujutti kätensä miehen alushousujen sisään. Hänen ihonsa tuntui viileältä J.T:n kovaa kuumuutta

vasten. J.T:n ote hänen takamuksellaan kiristyi, ja Lena huudahti yltyvästä jännityksestä ja tukahdutetusta kiihkosta. Hän epäili, että jos J.T. koskettaisi häntä nyt reisien välistä, hän laukeaisi siinä paikassa.

Hän löysi kostean pisaran J.T:n kalun päästä. Hän hieroi sitä ja veti sitten kätensä vapaaksi niin, että saattoi maistaa miestä, tuntea happaman ja tahmean maun kielellään. Nuoltuaan sormensa hän etsi miehen kalun jälleen käteensä ja levitti omaa kosteuttaan sen koko pituudelle alhaalta ylös ja takaisin.

Moottoripyörän vauhti alkoi hidastua.

Lena katseli ympärilleen miettien, olivatko he tulossa risteykseen. Mutta näköpiirissä ei ollut muita teitä, ei ensimmäistäkään.

Lihakset J.T:n jaloissa liikahtelivat, kun mies pysäytti moottoripyöränsä kokonaan ja painoi bootsinsa maahan. Hetkessä hän oli sammuttanut moottorin, riisunut ajolasinsa, noussut pois pyörän päältä, vetänyt Lenan sivuttain istumaan ja alkanut suudella tätä.

– Sinä... teet minut... hulluksi, J.T. kuiskasi käheästi. Miehen kädet liikkuiivat niin nopeasti, ettei Lena pysynyt niiden perässä. Miehen kädet pujahtivat nahkatakkin alle, työnsivät hänen puseroan ylöspäin ja aukaisivat hänen rintaliiviensä etuhakasen vapauttaen hänen rintansa. Kylmä ilma osui hänen paljaaseen ihoonsa, ja hän henkäisi, kun hän tunsi J.T:n kuumat huulet oikean rintansa kärjellä.

Kuumuus syöksähti hänen reisiensä väliin, kun hän kietoi jalkansa J.T:n ympärille ja nojautui moottoripyörän leveään istuimeen. J.T. nuoli ja imi hänen rintaansa, kunnes hän ei pystynyt enää hengittämään. Sitten mies nosti hänen lantiotaan niin, että sai riisuttua hänen housunsa. Hänellä oli yllään enää valkoiset, pitsiset string-alushousunsa.

Lena katseli, kuinka mies katseli häntä. Hän näki vain vaivoin J.T:n kasvot hämärässä, mutta pystyi tuntemaan miehen polttavan katseen liukuvan hänen kasvoiltaan alas reisien väliin. Hän nojautui toisen käsivartensa varaan ja avasi J.T:n farkkujen vetoketjun alas asti. Miehen kalu ponnahti heti vapaaksi. Se oli niin pitkä... niin kova... niin paksu.

Lena kuuli foliopakkauksen repeytyvän ja siirsi kättään, kun J.T. suojasi itsensä kondomilla ja painoi sitten sykkivän miehuutensa hänen kostuneiden reisiensä väliin.

Hän tajusi äkkiä, että oli hyvin kauan siitä, kun hän oli viimeksi harrastanut seksiä. Tarkalleen ottaen oli kulunut kuusitoista kuukautta siitä, kun yksikään mies oli koskettanut häntä samalla tavalla, kun J.T. kosketti häntä nyt. Eikä häneltä jäänyt huomaamatta, että se mies oli ollut silloin J.T.

J.T. hyväili hänen rintojaan ja liu'utti sitten kättään hänen värisevällä vatsallaan, kunnes miehen peukalo painoi hänen turvonnutta nuppuaan, karkottaen kaikki muut ajatukset hänen mie-

lestään. J.T:n lantio nytkähti, ja mies työntyi hänen sisäänsä yhdellä, pitkällä, henkeäsalpavalla työnnöllä.

Lenasta tuntui, ettei hän saanut vedettyä ilmaa keuhkoihinsa, kun J.T. täytti hänet ääriään myöten. Mies tarttui hänen lanteisiinsa ja veti hänet lähemmäs istuimen reunaan, pakottaen hänet etsimään uudelleen tasapainonsa. Sitten J.T. vetäytyi kokonaan ulos ja työntyi hitaasti uudelleen sisään.

Lena taivutti päätään taaksepäin ja kohotti kasvonsa kohti tähtiä. Hänen kurkustaan purkautui voihkaisu. J.T. työntyi sisään ja ulos, ja miehen iho tuntui kuumalta ja karhealta hänen reisiensä sisäpintaa vasten. Lena kietoi säärensä paremmin J.T:n ympärille ja sai kiinni miehen rytmistä.

Niin ihanaa... niin oikein.

Kuuma pyörremyrsky muuttui yhä hurjemmaksi Lenan vatsan pohjalla. Se sai hänen rintansa kihelmöimään, hengityksensä muuttumaan katkonaiseksi ja hänen naiseutensa värisemään. Hän kuuli J.T:n päästävän äännähdyksen, joka muistutti matalaa murahdusta, eikä poikennut kovinkaan paljon harrikan murinasta. J.T:n sormet kaivautuivat hänen takapuoleensa, kun mies veti häntä yhä vain lähemmäs.

Lena jäykistyi samalla hetkellä kuin J.T:kin. Hän ei pystynyt hengittämään, liikahtamaan. Hän vain tunsi, kuinka jännitys laukesi, kuinka kuumuus värisi ja syöksyi ja lainehti hänen lävit-

seen, ja hänen kostea naiseutensa puristui J.T:n kovan miehuuden ympärille.

Kun huuma vähitellen haihtui, J.T. painoi päänsä Lenan olkapäähän ja piti naista lähellään. Lena tunsi nyyhkäyksen puristavan kurkkuaan. J.T. jäykistyi hiukan, aivan kuin olisi aavistanut hänen liikutuksensa. Mies sulki farkkujensa veto-ketjun, auttoi häntä vetämään housut jalkaansa ja oikomaan rintaliivejään ja puseroan. Sitten J.T. nosti hänet alas moottoripyörän selästä ja piteli häntä tiukasti sylissä.